5778
תשרי
ד
ע
תשע"ח

קובץ לחיזוק ההתקשרות

קובץ

שמיני עצרת תשל"ח

ארבעים שנה

יוצא לאור ע"י תלמידי ישיבת

"תומכי תמימים ליובאוויטש המרכזית"

770 איסטערן פארקוויי ברוקלין, ניו־יורק

שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים ושמונה לבריאה

בהכנת קובץ זה הסתייענו רבות ברבנים החסידים שיחיו, שבחפץ לב ובמאור פנים שיתפו אותנו בזיכרונותיהם ובמאורעות מיוחדים בהם נכחו במשך השנים, מסרו חומרים לפרסום והגיהו את הדברים:

הרב **ישראל צבי גליצנשטיין**, הרב **מיכאל־אהרן זליגסון**, הרב **יוסף יצחק הכהן כצמן**.

הסתייענו גם במגזין '**תחיינו**', שבועון '**כפר חב"ד**', גליון '**התקשרות**' ויומני הרבנים־החסידיים: הרב **יהודה לייב גרונר**, הרב **מיכאל־אהרן זליגסון**, הרב **יצחק מאיר סוסובר**.

התמונות המתפרסמות בקובץ זה, הינן מארכיון
The Living Archive
Jewish Educational Media של חברת
The Living Archive הינו פרוייקט לשימור ותיעוד התמונות, הוידאו והאודיו של הרבי
תמונות אלו הינן תחת זכויות היוצרים הבלעדיות של Jem

פתח דבר

אחינו תלמידי התמימים,
שלום וברכה!

לקראת ימי שמיני־עצרת ושמחת־תורה, ובהמשך לקבצים שהופיעו לאחרונה ונתקבלו בשמחה, מוגש בזה קובץ לחיזוק ההתקשרות (ד־עו), בפני קהל תלמידי התמימים ואנ"ש, שנקהלו ובאו לחסות בצילא דמהימנותא בחודש השביעי, המושבע והמשביע, בחצרות הקודש של רבינו־נשיאנו, הוד כ"ק אדוננו מורנו ורבינו זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע.

בשנה זו, מציינים אנו **ארבעים שנה** לראש־חודש כסלו תשל"ח, עת יצא הרבי לקהל הרחב, כ"מלך ביפיו" ובבריאות הנכונה, לאחר חמישה שבועות, בהם היה ספון בחדרו הקדוש, עקב מאורע־הלב שהתרחש בעיצומם של ה'הקפות' בליל שמיני־עצרת. הקובץ שלפנינו עוסק בתיאורם של הימים ההם, ואוצר בקרבו גילויים מפעימים ועובדות בלתי ידועות הנחשפות בזה לראשונה.

♦

בקובץ:

א. "**דבר מלכות**" - חלק משיחת הקודש הראשונה שנאמרה אחר מאורע־הלב, במוצאי שמחת־תורה, מחדרו הקדוש, והועברה אל קהל החסידים באמצעות המיקרופון.

ב. "**לב כל קהל ישראל**" - סקירה נרחבת על חציו השני של חודש החגים תשל"ח, ובה תיאור דברי הימים של אותה תקופה, תחושת החסידים בעקבות מאורע־הלב, וחרדתם לבריאותו של הרבי.

ג. "**ידיו אמונה**" - לאחר מאורע־הלב חלו שינויים מסויימים באופן הנהגותיו הקדושות של הרבי. רשימה מיוחדת וראשונית מסוגה הסוקרת שינויים אלו לצד יחסו של הרבי אליהם.

ד. "**נס להתנוסס**" - תחושות המתח והחרדה שליוו את החסידים במשך כחודש ימים, תמו להן בראש־חודש כסלו, עת יצא הרבי מחדרו הקדוש והופיע בפומבי ב"הדרת מלך" ובפני "רוב עם". רגש הדאגה התחלף במהרה בהתרוממות רוח ושמחה עצומה שאחזה בחסידים. יריעה מרוממת ונרחבת על תקופת ראש־חודש כסלו והחגיגות במשך השנים.

ה. "**בקודש פנימה**" - אוצר התבטאויות נדירות, מאורעות ייחודיים, ושיחות שבין הרבי לצוות הרופאים במהלך התקופה שבין שמיני־עצרת לראש־חודש כסלו. חלקם הגדול מתפרסם בזאת לראשונה.

ו. "**להודיע את גבורתו**" - קטעי נאומים אותם נשאו הרופאים ד"ר **איירה ווייס** וד"ר

יעקב (לארי) רזניק בהזדמנויות שונות, בהם משתפים את רגשותיהם ואת מאורעי התקופה מזווית הרופא.

ז. "**על ניסיך ועל נפלאותיך**" - צרור מכתבים **בפרסום ראשון** שכתב הרב **טוביה זילברשטרום** למשפחתו בארץ־הקודש בחודשים חשון־כסלו תשל"ח, בהם מתאר בשפה יחודית ורבת אנפין את קורות בית חיינו באותם ימים ורגש השמחה בשל מצבו הבריאותי של הרבי ההולך ומתחזק.

♦

הננו מלאים תקווה וביטחון, אשר במהרה ממש נזכה להתראות עם אבינו רוענו כ"ק רבינו נשיאנו, ויגאל אותנו מהגלות המר, ויוליכנו קוממיות לארצנו תיכף ומיד ממש, ועוד בחודש החגים הזה, נזכה לראות מלך ביופיו, בעבודת הקודש של רבינו נשיאנו, מתוך שמחה הכי מלאה, בגאולה האמתית והשלימה.

ועד תלמידי התמימים העולמי

י"ג תשרי תשע"ח
ברוקלין נ.י.

דבר מלכות

מקום אינו מפסיק

חלק משיחת הקודש הראשונה שנאמרה אחר מאורע־הלב, במוצאי שמחת־תורה, מחדרו הקדוש, והועברה אל קהל החסידים באמצעות המיקרופון

תרגום מאידית

א. מאחר שמצד סיבה כלשהי, מדברים לאחר הבדלה, יכולים להשתמש גם באמצעים כאלו שמעבירים את המדובר כאן גם למקומות רחוקים,

- רחוקים בגשמיות, אבל (כמובן מאליו) קרובים ברוחניות, ואצל יהודים הרי זהו (רוחניות) העיקר, משום שהם עושים נשמתם עיקר וגופם טפל, כפי שאדמו"ר הזקן אומר בתניא -

שעל־ידי־זה נעשה קשר, חיבור והתאחדות בין כל השומעים, משום שהם הרי שומעים את אותו העניין.

ובפרט עוד שמדובר אודות עניין של תורה, שתורה הרי נקראת "תורה אחת", מצד זה שהיא נתנה מ"הוי' אחד", ונתנה ל"גוי אחד בארץ", כפי שאדמו"ר הזקן מבאר שהעניין של "אחד" אצל בני ישראל הוא אפילו כאשר הם נמצאים "בארץ" (אצל בעלי עסקים באופן הכשר, כמו ההנהגה של זבולון, תומכי תורה, עד אפילו אצל אלו שהם עוד (לפי שעה) רחוקים מהנהגה זו),

הרי ברגעים אלו ששומעים, מתקשרים הכל על־ידי דברי אלקים חיים, על־ידי עניין של תורה, משום שחוזרים דברים הנאמרים מרבותינו נשיאינו נשיאי ישראל.

ב. עוד עניין ועיקרי: מאחר שקשר זה נפעל על־ידי תורה, ובתורה הרי ישנו עיקר גדול ש"ברכו בתורה תחילה", שממשיכים ["ברכו מלשון המשכת בריכה"] את נותן התורה בתורה, ששם לא שייך שום התחלקות - הרי מאחר שבעניין הזה שמאחד אותם אין כלל הגדר של התחלקות, לכן, גם ההתאחדות שלהם היא באופן כזה שלמעלה מגדר התחלקות.

ובפרט עוד שרוצים שהדברים הנאמרים ירדו (ככל ענייני התורה) בהבנה והשגה, על־ידי־זה שאחר־כך יתבוננו בהם - הרי נהיה על־ידי־זה "יחוד נפלא שאין יחוד כמוהו ולא כערכו נמצא כלל" (שהשכל והמושכל והמשכיל נעשים דבר אחד), כפי שאדמו"ר הזקן מבאר בארוכה בתניא.

ג. ונוסף לזה: גם מצד הזמן - הרי נמצאים בחודש תשרי, ובפרט שזהו בהמשך לשמע"צ (ושמח"ת), ש"ביום השמיני עצרת גו' והקרבתם גו' פר **אחד**".

דלכאורה: מכיוון ש"והקרבתם" קשור עם "ביום השמיני", הרי היה צריך להקריב כמה פרים, בהמשך למספר הפרים שביום השביעי [כמו בשבעת ימי הסוכות שמספר הפרים שבכל יום הוא בהמשך למספר הפרים דיום שלפניו (באופן דפוחת והולך)] - ואף־על־פי־כן מקריבים "פר אחד", אבל זהו מספר שמורה על דרגה שלמעלה מעניין המספר והתחלקות.

ועל דרך זה הוא גם בנוגע לזמן של שמע"צ, שהוא "יום אחד" (שמורה על למעלה מהתחלקות).

...ה. לפני שנפרדים בגשמיות - כאן המקום להזכיר עוד הפעם אודות השיעורים הידועים של חומש תהלים ותניא, וגם אודות העניין של קרן השנה, כפי שכבר דובר כמה פעמים בפרטי הדבר, וגם להזכיר ולעורר על המבצעים, מתחיל מ"מבצע אהבת ישראל"

- שגם בזה מודגש ענין האחדות [עד להתאחדות אמתית] של כל אחד מבני ישראל, מבלי הבט על ההתחלקות שלהם בעניינים אחרים, כמבואר בארוכה בתניא פרק לב -

ואחר־כך ממשיכים ל"מבצע חינוך", "מבצע תורה", "מבצע תפילין", "מבצע מזוזה", "מבצע צדקה", ו"בית מלא ספרים - יבנה וחכמי'".

וגם המצוות שניתנו במיוחד לנשי ובנות ישראל, שכל אחת מהן היא עקרת הבית של הבית הפרטי שלה וגם של כל בית ישראל כולו: "מבצע נרות שבת קודש ויו"ט", "מבצע כשרות האכילה והשתי'", ו"מבצע טהרת המשפחה".

וגם זה יביא בקרוב ממש את המבצע הכי גדול שהקב"ה בעצמו יעשה - "ואתם תלוקטו לאחד אחד בני ישראל", כפי שרש"י מפרש, שהקב"ה לוקח כל יהודי ומסייע לו ומוציא אותו מהגלות ומביא אותו לארצנו הקדושה, "ארץ אשר גו' עיני ה' אלקיך בה מרשית השנה ועד אחרית שנה".

ובקרוב ממש, ובשמחה ובטוב לבב, קהל גדול ישובו הנה,

וכמו שכתוב בנוגע לגאולה האחרונה, שהיא תהיה בקרוב ממש, שאף יהודי אחד לא ישאר בגלות, והקב"ה יוציא את כולם, בחסד וברחמים ובטוב הנראה והנגלה, בקרוב ממש ובעגלא דידן.

JEM / 22593

לב כל קהל ישראל

סקירה נרחבת על חציו השני של חודש החגים תשל"ח, ובה תיאור דברי הימים של אותה תקופה, תחושת החסידים בעקבות מאורע־הלב וחרדתם לבריאותו של הרבי

גלה סודו

רוממות נפש ושמחה עילאית חשו קהל החסידים שבאו לחוג את חודש החגים של שנת תשל"ח במחציתו של הרבי. ימי ראש־השנה ויום־הכיפורים עברו בצורה נפלאה ומיוחדת. כמידי שנה, עקבו החסידים אחר הנהגות הרבי במהלך סדר התקיעות וב"מארש" של מוצאי יום־כיפור. בנוסף לכל, החל הרבי לנהוג הנהגה חדשה באותו חודש תשרי - הנהגה שהייתה יוצאת דופן באותה התקופה - בשעה שהרבי עלה על בימת התפילה, היה מחזיר פניו לעבר קהל החסידים ומעודד את השירה. כך החלו ההכנות לימי שמחת־תורה.

על פני קדשו של הרבי לא היה ניכר אף סימן חיצוני שיכול היה להעיד על המאורע הבריאותי שעתיד הרבי לעבור בערב שמיני־עצרת.

מאידך, במהלך התקופה שקדמה לאותו מאורע, הבחינו החסידים בכמה הנהגות שמיימיות יוצאות־דופן, אותם קישרו לאחר־מכן עם המאורע עצמו.

המקרה הראשון התרחש במהלך התוועדות ח"י אלול תשל"ז כאשר החל הרבי לנגן את הניגון "צמאה לך נפשי", ובאופן יוצא דופן, אמר את המילים "לראות נפשי וכבודי", בנוסח שונה מהמופיע בתהלים.

שבועיים לאחר מכן, לאחר קבלת הפ"נ כללי בערב ראש־השנה, אמר הרבי שיחה קצרה, בתוכה התבטא:

"שהקב"ה ימלא כל מה שכתוב כאן, וכן מה שהיו צריכים להזכיר והקב"ה יודע מזה, שהקב"ה ימלא וישלים וכו'".

שבועיים ימים חלפו, ובהתוועדות י"ג תשרי באחת השיחות, הזכיר הרבי את בקשתו הפרטית של אדמו"ר הריי"צ בשנת תרפ"ט (השנה הראשונה בלא הגבלות 'המדינה ההיא') לערוך התוועדויות של שמחה בימי חג־הסוכות וכן בשמחת־תורה, ושיהיו באופן שלמעלה מהגבלות. הרבי הסביר, כי את הכח לזה מקבלים מהרבי הריי"צ שחייו היו למעלה מהגבלות, כפי שאמרו הרופאים 18 שנים קודם הסתלקותו - שבריאותו אינה כדבעי, ובכל זאת הוסיף בעבודתו הן בנוגע לעצמו והן בנוגע לעבודה עם הזולת.

בהמשך הדברים, התבטא הרבי בביטוי מיוחד: "**מזה מובן, היות שהמכתב כבר נדפס והתפשט ובוודאי יקיימו את מה שכתוב בו - יתבטלו לגמרי כל העניינים והזהירות שהדאקטרים אומרים בנוגע להנהגה, שלא להתייגע וכו' וכו', ואדרבה זה יהיה באופן של הולך ומוסיף ואור, עד שזה הולך ומתגבר...**"

באותה התוועדות - של י"ג תשרי - הזכיר הרבי על הצורך לתרום ל"קרן השנה", הנהגה שהייתה מיוחדת לשנה

זו, משום שמנהגו של הרבי היה להזכיר על־כך רק מאוחר יותר, בהתוועדות של שמחת־תורה.

נתן מלחמו

הושענא רבה

תפילת שחרית התקיימה כרגיל ולאחריה החל הרבי לחלק לעקאח בפתח הסוכה לאלו שלא הספיקו לקבל בערב יום־הכיפורים; כנהוג, תחילה עבור הגברים ולאחריהם עברו הנשים, כך נמשכה החלוקה במשך שעות ארוכות. בשעה 4:30 נכנס הרבי לתפילת מנחה בזאל הקטן.

בסיום התפלה, כאשר התכונן הרבי לנסוע לביתו, הבחין בקבוצה נוספת שעדיין לא זכתה לקבל לעקאח, ולמענם החל הרבי שוב בחלוקת לעקאח. חלוקה זו ערכה כמה דקות, ותיכף לאחרי' נסע לביתו שם שהה זמן מועט בעקבות השעה המאוחרת.

השמועה סיפרה שבהיותו בבית ניכר בהנהגתו הקדושה כי התאמץ ביותר בעת חלוקת הלעקאח, וכנראה שבעקבות כך לא אכל אז הרבי אלא חזר ל770, הרב **חיים יהודה קרינסקי** מספר, שאכן, במהלך נסיעה זו, מהבית בפרזידנט ל770 היו פניו הקדושות חיוורות.

הושענא רבה תשל"ח / JEM / 22661

במהלך היום התקשרה הרבנית למזכירות וביקשה שלא להכביד על בעלה - הרבי וכן לקצר בהקפות מפני שהרבי אינו חש בטוב היום.

כמו כן, מספר ר' **מענדל נוטיק** שזכה לשמש־בקודש בבית הרבי מספר שנים:

היה זה מספר שעות לפני כניסת החג כאשר התכוננתי ללכת ל770 לתפילה. הרבנית פנתה אלי ושאלה - כשדאגה מרובה נסוכה על פניה - "וואס פאר א ספר־תורה נוצט מיין שוואגער? [באיזה ספר־תורה משתמש גיסי?]", עניתי: קטן. ומיד שאלה "און מיין מאן? [ובעלי?]" עניתי: גם כן קטן. ושאלה: "איר זייט זיכער? [הנכם בטוחים?]" עניתי לה שאני נמצא ב770 'שנים' והרבי תמיד לוקח ספר־תורה קטן. ואמרה לי: "ביטע איר זאלט זאגען גראנער'ן צו מאכן זיכער אז סאיז א קליינעם ספר־תורה" [בבקשה, אמרו ל(ר' לייבל) גרונר להבטיח שזהו הספר־תורה הקטן].

בשעות הצהריים המוקדמות סגר הועד המסדר את הזאל הגדול, על־מנת לארגן את המקום להקפות של שמיני־עצרת ושמחת־תורה.

בשעה 5 נפתחו הדלתות, כשקהל רב של בחורים ואנ"ש מנסים כל אחד בדרכו שלו, לתפוס את המקום הטוב ביותר

הושענא רבה תשל"ח / JEM / 22597

שממנו יראו את הרבי במהלך ההקפות.

לבו של משה

ליל שמיני עצרת

בשעה תשע בערב, לאחר תפילת מעריב של חג והפסקה קצרה, החל סדר ההקפות. 770 היה מלא מקיר לקיר. עם כניסתו של הרבי לזאל, שמחת הקהל טיפסה לגבהים. כרגיל בכל השנים, כובד הרבי בפסוק הראשון והאחרון בכל אחד מג' הסיבובים של אמירת "אתה הראת", כשבין כל סיבוב החל הרבי לנגן ניגון.

לאחר אמירת כל סדר "אתה הראת", החלו ההקפות. ספר־התורה הקטן הועבר אל ידיו הק' של הרבי. מבמתו צעד הרבי למרכז הזאל כשבעקבותיו צועד 'חתנא־דבי־נשיאה' הרש"ג. בעת ההקפה רקד הרבי במרץ־רב, היתה ניכרת שמחה יתירה, ההקפה הסתיימה רק בשעה שהרש"ג כבר לא יכל עוד להמשיך לרקוד. בהקפות הבאות המשיך הרבי לעודד, כרגיל, את הקהל ממקומו.

אך בהקפה הרביעית השמחה הרבה הופגה באחת. להקפה זו כובדו אורחים מרחבי העולם, הניגון של ההקפה היה "על הסלע". כאשר פנה הרבי לעבר הקהל, בראות הקהל את פניו של הרבי, חשו כולם רגש של זעזוע ופחד. פניו של הרבי היו חיוורות ביותר, מחיאות כפיו היו חלושות, יד אחת כמעט ולא נגעה בחברתה.

הבהלה והבלבול גברו כאשר לפתע נשען הרבי בחזקה על הסטנדר, וביקש מהריל"ג את הכסא. הרבי התיישב על הכסא, עיסה בידיו את ליבו הטהור, נשען לאחור ועצם את עיניו הקדושות.

במקום נכח ד"ר וואנטש, רופא שהיה מקורב לליובאוויטש ובא לחגוג את שמחת־תורה במחיצת רבינו. תיכף הוא ניגש לבמה והורה שיגישו לרבי מים. המזכיר הרב בנימין קליין הביא ספל עם מים, אך הרבי סימן שאינו רוצה בזה. מספרים שהרבי אמר שאינו שותה מחוץ לסוכה. ד"ר זליגסון שהגיע גם הוא במהירות למקום, שאל את הרבי האם ברצונו לעלות לחדרו על־מנת לנוח מעט.

תשובתו של הרבי הייתה שלכל־לראש ברצונו לסיים את ההקפות. כמו כן רמז הד"ר שיביאו מכשיר חמצן. ר' לייבל ביסטריצקי מ"הצלה" הביא זאת מיד. אך כאשר הרבי הבחין בכך רמז שאינו רוצה בזה. הזאל כולו געש ותחושת בלבול אפפה את כולם, עדיין אף־אחד לא הבין מה מתרחש.

חלק מחברי 'ועד המסדר' הורו לפנות את הפרמידות שעל־יד ארון הקודש, על־מנת לאפשר לאוויר לזרום בחופשיות; אחרים מ'ועד המסדר' הורו הוראות הפוכות. בכל זמן זה, המשיכו בעריכת ההקפות בזריזות.

לאחר מספר דקות בהם ישב הרבי על

הכסא, קם הרבי להקפה החמישית. הקפה זו וכן ההקפה השישית התקיימו במהירות רבה ללא שירה וריקודים, בזכרון אחדים שגם בהקפה זו ניגנו בזריזות. באמצע ההקפה החמישית שוב התיישב הרבי על הכסא.

בשלב זה, החל הקהל להבין את חומרת המאורע. ותיכף מיהרו לצאת מ770 על־מנת לאפשר כניסה של אויר צח ונקי. העומדים על הפרמידה הניצבת בקרבת ארון־הקודש פרצו את חלונות עזרת־הנשים בכדי להקל את דרכי היציאה.

להקפה השביעית הציע מאן־דהוא, שהרבי יערוך את ההקפה עם הרש"ג על בימתו, אך הרבי מיאן והחל צועד בצורה איטית אל מרכז הזאל, שם ערך את ההקפות, וכרגיל ידו הקדושה מונחת על כתפו של הרש"ג. מחמת מצב בריאותו החמור של הרבי הפסיק הרש"ג את ההקפה מיד לאחר סיבוב קצר. הרבי סימן בידו לאות תמיהה אך חזר לבימתו.

את תפילת 'עלינו' אמרו בזריזות, לאחריה אמר הרבי "**גוט יום־טוב**" בקול חלוש, ובהלכו לחדרו אף עודד בידו בחולשה את הניגון "ושמחת" שהושר בפי מעט החסידים שנשארו בזאל.

בלילה ההוא

בכניסת הרבי לחדרו, נחרד הרב חדקוב לראות כי הרבי נאחז בקיר החדר. כאשר הרבי הבחין בכך אמר לו ללכת לחדר ה"מרכז" (חדר המזכירות). כך שהרבי נותר לבדו בחדרו למשך מספר דקות. כאשר רצו המזכירים להכנס לחדרו של הרבי ולהווכח בהתפתחויות, החלו לדפוק על הדלת, אולם הרבי לא פתח. לאחר־מכן ניסתה אחת מבנות משפחת בית־הרב לדפוק על הדלת, תחילה גם זה לא הועיל, אך לאחר מספר דקות פתח לה הרבי את הדלת, ואמר שאינו חש בטוב מפני שלא אכל כל היום וכן לא ישן.

הרבי הודיע אשר לא ייסע לבית־הרפואה בשום־אופן, וביקשו לסדר עבורו קידוש וסעודה מאחר והרבי טרם אכל את סעודת היום־טוב.

באותה שעה בה התכונן הרבי לצאת לכיוון הסוכה, הגיעה הרבנית, שעודכנה במתרחש מפיו של ר' בערל יוניק, ל770. הרבנית נכנסה לחדרו של הרבי ולאחר מספר רגעים יצאה יחד עם הרבי לכיוון הסוכה על־מנת לערוך את סעודת היום־טוב. ביקשו מהרבי לערוך את הקידוש על מיץ ענבים, אך הרבי התנגד ואמר ש"**קידוש מאכט מען אויף וויין**" [קידוש עושים על יין]. לאחר הקידוש אכל חתיכת לעקאח ונטל את ידיו לסעודה בה אכל חלה ומעט מן שאר המאכלים. במשך שהות הרבי בסוכה נכנסו גם הרופאים ד"ר זליגסון וד"ר גלזמן ובדקו את מצבו של הרבי.

(על פי אחת הגרסאות, ביקש אחד המזכירים מהרבי, עוד בהיותו בחדרו בטרם יצא אל הסוכה, כי יכנס אליו רופא על־מנת לראות את המצב. ואכן, אל

החדר נכנס ד"ר גלזמן ושאל את הרבי האם מרגיש כאבים ליד הלב. הרבי ענה בחיוב. לשאלת הרופא האם ההרגשה כמו מכת פטיש או כמו דקירות של מחט. השיב הרבי שהכאב הוא כמו דקירות של מחט. הרופא נתן חוות־דעת שהרבי חווה כעת מאורע־לב ועל הרבי לנסוע לבית־הרפואה).

לאחר הסעודה נראה היה שהצבע חוזר אט־אט לפניו הקדושות, והרבי כבר לא היה נראה חיוור כלפני־כן. במהלך הסעודה הורידו מיטה מדירת הרבי הריי"צ וסדרו אותה בחדר הרבי. החסידים שעמדו מחוץ ל770 לא ידעו את נפשם, וחוסר הידע - יחד עם השמועות שהסתובבו - תרמו לאווירת הנכאים ששררה בקהל.

לאחר כחצי שעה יצא הרבי מהסוכה ועודד חלושות את שירת 'ושמחת'. לעומדים סביבו אמר שאלו שכבר ערכו הקפות ילכו לביתם לאכול סעודת יום־טוב, ואלו שעדיין לא עשו הקפות ילכו לערוך הקפות בשמחה.

הרב **יעקב יהודה העכט** הכריז את דברי הרבי באוזני אלפי החסידים שעמדו בחוץ והדברים היו כטל תחייה עבורם.

בינתיים, לאחר פעולות ומאמצים קדחתניים מצד חברי המזכירות, הגיעו ל770 כמה רופאים המומחים בתחום

שלהי תשרי תשל"ח / JEM / 22678

אפילו מחיצה של ברזל...

חשון תשל"ח / JEM / 22679

למען בריאותו ומנוחתו של הרבי, היה נחוץ כי השקט יישמר סביבות חדרו הקדוש, ושבל יימצא דבר העלול להפריע את מנוחתו של הרבי. לשם כך, הוצבו מחסומים לכל אורך חזית בית־חיינו מיד בליל שמיני־עצרת.

כחלק מהדיווח על מצב בריאותו של הרבי, פורסם בעיתון 'אלגמיינער זשורנאל' תמונה המציגה את חזיתו של בניין 770 כשלפניו ניצבים אותם מחסומים.

ביום חמישי, בדר"ח חשון, פנה הרבי לד"ר ווייס, ואמר לו כי על־פי הנדפס בעתון, ישנם מחסומים בחלק הרחוב שלפני חדרו, ועל־כן הוא מבקש כי יסירו אותם. כמובן שהוראתו זו של הרבי נעשתה במהירות. לאחר־מכן, ניגש הרבי אל החלון וראה כי עדיין ישנם מחסומים העומדים מול הכניסה הראשית שטרם הוסרו. הרבי פנה אל הרופא וביקש ממנו כי גם מחסומים אלו יוסרו.

♦

מעשה נוסף, מעין זה, אירע מספר ימים לאחר מכן:

כחלק מהרצון להוסיף בבריאותו של הרבי והדאגה למנוחתו, לא הורשו תלמידי הישיבה להכנס וללמוד בזאל הקטן הסמוך לחדרו של הרבי, כאשר שמע מזאת הרבי, ביקש כי כניסתם של הבחורים תותר, תוך שהוא מתבטא בין הדברים כי רצונו לשמוע קול תורה, היות וזה מוסיף בבריאותו!

הלב, כשברשותם מספר מכשירי רפואה מתקדמים, שהובאו בהשתדלותו של ד"ר ריכטר מבית־הרפואה "ברוקלין ג'ואיש הוספיטל". רובם המכריע של המומחים החזיקו בדעה שעל הרבי לנסוע לבית־הרפואה, וזאת מאחר שב770 אין את התנאים הנדרשים לטפל ברבי. למרות דעתם הנחרצת, הוסיף הרבי להתנגד לנסיעה. בין הדברים אמר, וכי מה עושה אדם שנמצא במקום שאין בו בית־רפואה?! לאחר־מכן, ביקש הרבי שיאפשרו לו לנוח במהלך הלילה, ולמחרת המצב יוטב.

הרופאים המומחים בתחום מחלות הלב, פחדו לקחת את האחריות על המתרחש ועזבו את המקום.

בהמשך הלילה יצר הרש"ג קשר עם רופא מומחה מלונג־איילנד, וגם הוא, לאחר בדיקות שערך הסיק שעל הרבי לנסוע לבית־הרפואה. כאשר הבין שהרבי לא יעזוב בשום אופן את 770, כעס מאוד והכריז כי "מכאן ואילך לא ייצרו איתו קשר". בטרם עזב את 770, שאלו אותו הרופאים שאינם מתמחים בעניין הלב (ד"ר זליגסון, ד"ר וואנטש, ד"ר לב, ד"ר ריכטר, ד"ר פלדמן) מה לעשות באם המצב יחמיר, ודעתו הייתה שיש לערב חומר מסוים באינפוזיה ועזב את 770. בערך בשעה 2 בלילה נתנו לרבי זריקה על־מנת להפחית את הכאבים ולאחריה נח הרבי מספר שעות. בשעה 5:30-6:00 לערך עבר הרבי מאורע־לב נוסף, חמור מקודמו.

הלחץ גדל, והרופאים טענו שהמצב מכריח כי הרבי ייסע לבית־הרפואה. במהלך הדיונים, ירדה הרבנית ששהתה כל העת בדירת הרש"ג והתבטאה "כל השנים שאני מכירה את בעלי לא היה אף רגע בו לא היה בשליטה מלאה על עצמו". בפועל עירבו הרופאים מעט מהחומר אותו המליץ הרופא באינפוזיה. לאחר שמעט החומר לא גרם להטבת המצב התקשרו שוב לאותו רופא ושאלו לדעתו. הוא המליץ להוסיף עוד טיפה נוספת, ובחסדי שמים הטיפה אכן פעלה את פעולתה והכאבים לא חזרו עוד.

בזמן זה יצאה קבוצת חסידים כשבראשם הרב יואל כהן לכיון ציון כ"ק אדמו"ר הריי"צ על־מנת לשאת תפילה לרפואת הרבי. לאחר מספר שעות יצאו קבוצות נוספות לכיוון האהל.

המזכיר הרב **חיים יהודה קרינסקי** סיפר על המשך השתלשלות העניינים:

בשעה קשה זו הבנו שמוכרחים להשיג רופא שעיקר התמחותו בעניין הלב. יצאתי מחדר הרבי והלכתי לכיוון המזכירות. בעודי מהרהר כיצד לפתור את המצב, והנה, אני שומע שהרבנית הולכת בעקבותיי. הרבנית נכנסה אחריי גם היא למשרד ואמרה "הרב קרינסקי, אינני מבינה, הרי אתם מכירים כל־

כך הרבה אנשים, האין ביכולתכם למצוא רופא לבעלי?!" באותו רגע, נפל במחשבתי שמו של ד"ר אירה וייס. דוקטור זה - שהיה מיודד עם גיסי הרב שוסטרמאן, משלוחי הרבי לעיר שיקגו - חרף גילו הצעיר, הינו מומחה לרפואת הלב, אשר סיים זה עתה את הכשרתו בבוסטון, ועשה עלי רושם כיהודי עדין במיוחד. מיד התקשרתי לגיסי, שלאחר ריבוי צלצולי הטלפון הבין כי מדובר במקרה של פיקוח־נפש, והוא העביר לי את מספר טלפון החרום של ד"ר וייס. לאחר התמהמהות קצרה, החליט הד"ר כי יעלה על המטוס הראשון לניו־יורק. אך היות שהטיסה משיקגו אורכת מספר שעות, הוא יצר קשר עם מורו ד"ר טישהולץ ששימש כמנהל מחלקת הלב בבית־הרפואה "הר סיני" במנהטן, והלה הבטיח להגיע ולעזור ככל הנדרש. לאחר כארבעים דקות, הגיע ד"ר טישהולץ עם הציוד הנדרש והחל להשתלט על המצב.

במהלך הזמן בו המתינו לבואו של ד"ר טישהולץ, עלתה שוב בקשתם של הרופאים שהרבי ייסע לבית־הרפואה. כאשר אמרו זאת לרבנית הורתה שישאלו את הרבנים מה לעשות. פסק הרבנים היה שעל הרבי לנסוע לבית־הרפואה.

הרב לייבל גרונר מספר, כי לאחר שהעביר לרבנית את תוכן פסק־הדין של הרבנים אמרה כי יש למוסרו לרבי. בהתאם לכך, פניתי אל הרב חדקוב וביקשתי ממנו שיעביר את הדברים לרבי. כאשר נכנס הרב חדקוב לחדרו של הרבי על־מנת לומר זאת, הקדים אותו הרבי ואמר "אל תגידו לי מה שאמרו הרבנים, כי באם אשמע מה הם אמרו אזי עלי לציית להם. אבל אם אני לא אדע מה דעתם הרי אז אני לא עושה נגד דעתם". כאשר שמעה הרבנית את דברי הרבי פסקה שבהתאם לכך "אנחנו נשארים כאן".

בשעה אחת אחר הצהריים הגיע ד"ר וייס ופגש את הרבנית. מדאגתו לחומרת המצב, היה לחוץ להכנס כבר לחדרו של הרבי על־מנת לבחון את המצב, אך הרבנית הרגיעה אותו באומרה שאין מה לדאוג, היות וד"ר טישהולץ טיפל בכל הנצרך וכעת המצב יציב. והוסיפה, שהיות והיום הוא יום־טוב, עליו לעשות קידוש ורק לאחריו ילך לבקר את הרבי.

בשעה שנכנס דוקטור וייס לחדרו של הרבי, נרתע מעט, תיכף חלחלה בו ההכרה שעליו מוטלת האחריות לטפל ברבי כרופא אל מטופל... כאשר הבחין בזה הרבי, הרגיעו באמרו ש"עכשיו אין הוא כמו חסיד עם רבו אלא כמו רופא המטפל בחולה"...

בניגוד לדעתם של שאר הרופאים, החזיק דוקטור וייס בדעה כי לטובת בריאותו של הרבי עליו להשאר ב770. בין הדברים התבטא כי "אם הרבי אומר שהוא אינו צריך לנסוע לבית־הרפואה,

אפשר להאמין לו. כיון שאם הוא יכול לקבוע לגבי אחרים באם ללכת לבית־הרפואה, כל שכן שהוא יודע כאשר הוא קובע לגבי עצמו ונאמן על זה"...

מידי מספר שעות ירדה הרבנית - ששהתה כל העת בקומה השנייה - לראות את המצב. מעניין לציין, כי כאשר הייתה מגיעה הרבנית אל החדר, היה נראה על פניו של הרבי כי המצב טוב יותר...

עמו אנכי

יום שמיני־עצרת

בבוקרו של יום התקיימה תפילת שחרית. הרבי ישב בחדרו ומניין מצומצם של חסידים נכנס לגן־עדן התחתון עד לזמן קריאת־התורה, אז נכנסו כולם לחדרו של הרבי. את ההפטרה אמר הרבי בקול רם, בישיבה. אחר־כך אמר את 'יזכור' בעמידה. לתפילת מוסף יצאו שוב לגן־עדן התחתון, כאשר דלת החדר עודנה פתוחה. בעת שירת "הוא אלקינו", "אתה בחרתנו" ובשירת "ושמחת" לאחר התפלה טפח הרבי על מיטתו לעידוד השירה.

לאחר התפילה נכנסו לבקשת הרבי כל המתפללים לאחל לו "**גוט יום־טוב**". כאשר נכנס הרב יעקב כ"ץ משיקגו אמר לו הרבי "**גוט יום־טוב ויישר כח**". כאשר עבר הרב שלמה זלמן קאַזאַרנאָווסקי

מוצאי שמח"ת תשל"ח / JEM / 2.281

בירך את הרבי בבריאות הנכונה, ובדברו החל לבכות. למראהו אמר הרבי ש"**בכיות זה נגד רצוני וצריך להיות בשמחה**", כן נתן לו בקבוקי משקה על־מנת שיתוועדו בערב, קודם ההקפות, ובכדי שלא יהיה כ"מכין" ישתה מהמשקה כבר במהלך היום. לריל"ג אמר הרבי שיודיע לקהל לא לשכוח ללכת לשמח יהודים בבית הכנסת, ושילכו לשם עם שטורעם, וכן שתפילת מעריב והקפות יהיו בשמחה, כך גם בנוגע למחר (שמחת־תורה), ובעיקר שיהיה עם שטורעם. לקראת הערב אמר הרבי שבעת ההליכה להקפות יציירו אשר "**מי שיושב על הכסא פעלט ניט**" [אינו חסר].

במניינים השונים שהתקיימו ב770 ערכו החסידים "מי־שברך" לרפואת הרבי.

במהלך היום, באמצע בדיקות הרופאים, ביקש הרבי כוס יין על־מנת לעשות קידוש. רובם של הרופאים נבהלו מבקשה זו, אך ד"ר ווייס הורה שיש לבצע את רצון הרבי.

בין הבדיקות, נכנס אחד הרופאים על־מנת לקחת דם לבדיקה. הרבי שאל את אותו הרופא: איך הדם הולך נגד טבעו, ויורד למטה [כמו כל משקה] להימשך לתוך כלי? בהתאם לתשובת הרופא שהריקות ('וואקום') היא זו הגורמת לכך, סיפר הרבי שפעם הגיע אליו אדם, שטען כי הוא ריק ואינו שייך לכלום, ועל כך ענה לו, שאדרבה, דבר של ריקות מושך לתוכו חזק יותר, ובמילא הוא כלי לכל העניינים של טוב וקדושה... וסיים: הרי בשמיני־עצרת הרבנים אומרים "סערמאָנס" [דרשה], ומכיון שאני איני מורשה לדבר, במילא אני אומר מה שאמרתי ואתה תמסור להשאר.

כמו־כן אמר לרופאים שלא יפרסמו את המצב שלו אם ישתנה, וד"ל.

עוד סופר כי הרופאים תמהו בפני הרבי מדוע לא דיבר אודות הכאבים אותם חש כבר כמה שבועות? וענה: שבכל פעם שהי' לו כאב הי' עושה "מאַסאַזש" והכאב עבר.

געשמאַקע מוזיק

ליל שמחת־תורה

קודם ההקפות, על־פי הוראתו האמורה של הרבי התקיימה התוועדות חסידית. כסא הרבי עמד במקומו, ועם הקהל התוועדו זקני החסידים.

במהלך הערב שאל הרבי את הריל"ג האם הלכו החסידים לשמח בבתי־כנסיות, כאשר השיב בחיוב, הוסיף הרבי ושאלו: "**וואָס טוט זיך אונטן**" [מה מתרחש למטה] (בביהכ"נ)? וענה, ש"מתוועדים מהשעה תשע בערב". שוב שאלו הרבי: "**מיט אַ שטורעם?**" והוסיף: "**תמסור להם שאמרתי שיהיה מיט א גרויסן שטורעם**"...

למרות הצער הרב ועגמת־הנפש

שהורגשה בקרב החסידים מחמת חסרונו של הרבי בהקפות, התחזקו החסידים, ובהתאם להוראתו של הרבי ערכו את ההקפות בשמחה רבה ועצומה. הניגון שנישא בפי כולם היה במנגינת "זאל שוין זיין די גאולה", אך מילות השיר המקוריות הוחלפו במילים "זאל שוין קומען די רפואה, דער רבי זאָל געזונט זיין". בהמשך, הוחלפו המילים ל"דער רבי איז געזונט - משיח זאל שוין קומען", וכן ניגנו באופן כזה ריבוי שעות בשמחה ובריקודים.

בעיצומם של ההקפות ירד הריל"ג והודיע שכעת הרבי התפלל מעריב וערך הקפות בעודו יושב על המיטה וספר התורה בידו. כמובן שידיעה זו גרמה להגברת השמחה בקרב החסידים. לאחר תפילת ערבית חזר הרבי לריל"ג את תוכן השיחה שאמר לרופא (דלעיל, בעניין המשל מה'וואקום') והורה לו שימסרנה ברבים בהתוועדות של יום שמחת־תורה, אך שיתייעץ עם ר' יואל לגבי אופן אמירתה. כמו־כן אמר שהשמחה שהייתה ביום שמיני־עצרת צריכה להיות בכפליים ביום שמחת־תורה.

והוסיף הריל"ג לספר, כי באחת הפעמים בה נכנס לחדרו הקדוש של הרבי, קם הרבי ממטתו על אף הקושי שבדבר, היות ורצה להראות לו באופן גלוי שמרגיש בטוב, על־מנת שיספר זאת לקהל למטה.

ד"ר וייס שיתף את הקהל בכמה גילויים נפלאים להם היה עד, ביניהם, סיפר כי באחת הפעמים בהם הייתה דלת חדרו הק' של הרבי פתוחה, כששמע הרבי את שירת החסידים מבחוץ התבטא הרבי "**דאס איז חסידים...**". כמו־כן בהזדמנות מסויימת שאלו את הרבי האם הניגונים הנשמעים מלמטה מפריעים למנוחתו, ענה: "**דאס איז געשמאַקע מוזיק**" [זו מוזיקה עריבה]!

ד"ר וייס הוסיף בהמשך לכך, שאם החסידים היו רואים את החיוך של הרבי, היו קונים את כל המשקה של ניו־יורק...

משה ידבר

יום שמחת־תורה

תפילת שחרית התקיימה בצמוד לחדרו של הרבי, במעמד מניין מצומצם של מקורבים. לאמירת פסוקי "אתה הראת" נכנס המניין אל החדר. הרבי אמר את הפסוק הראשון והאחרון של כל ג' "אתה הראת". הרבי אף עלה ל"חתן בראשית" ונשאר לעמוד עד אחרי ההגבהה.

הרב **לייבל ביסטריצקי** שזכה להיות אחד מיחידי הסגולה שהשתתפו במניין, שיתף לאחר מכן את החסידים בגילויים נפלאים מתוך החדר: את אמירת ההקפות ערך הרבי בעודו יושב על המטה כשספר־התורה בידו. את ההקפות עצמם ערך הרבי על־ידי סיבוב הספר תורה סביב הסטנדר שלו, כך

שלוש וחצי פעמים, כשבזמן זה, הקהל שנכח בחדר רקד על מקומו.

אני זוכר את זה כמו היום - המשיך לתאר הרב ביסטריצקי - כאשר ירדתי אל ה'זאל הגדול', והנוכחים ביקשו ממני לספר מה קורה עם הרבי, עמד אז הקהל בתפילתו, ור' מיכאל ליפסקר ז"ל שהתפלל לפני העמוד קרא בקול את פסוקי ה'הלל'. בכניסתי השתיקו את כל הקהל, ובאמצע ה'הלל' סיפרתי שראיתי בעצמי כיצד הרבי קרא מפטיר. לפתע קרא החזן ר' מיכאל: "הודו לה' כי טוב כי לעולם חסדו"...

לקראת הערב שאל הרבי שוב את הריל"ג, מה נעשה למטה בבית הכנסת? והשיב שהקהל שרוי בשמחה גדולה.

והמשיך הרבי: "**זאָג דעם עולם, אַז אויף ווייטער זאָל זיין מיט נאָכמער שטורעם!**" [אמור לקהל, שימשיכו כך, וביתר־שאת].

קודם השקיעה התקיימה התוועדות. סידרו את מקומו של הרבי, עם קערה, חלה וכו' וכן הכינו הכסא. הריל"ג מסר את השיחה שבקש הרבי אמש למסור לקהל. הרב יואל כהן הוסיף ביאור בעניין זה - כמו הצמצום שמטרתו היא בשביל הגילוי שיהיה לאחרי זה, כך גם במצב בו נמצאים אנו - שחסרון הופעתו של הרבי בהתוועדות היא בשביל הגילוי שיהיה לאחר מכן. לאחריו דיבר הרב מענטליק, ואמר שכאשר מתבוננים בשיחת י"ג תשרי רואים אשר דער רבי האָט שוין דעמאָלט באַוואָרנט [שכבר אז הבהיר

מוצאי שמח"ת תשל"ח / JEM / 22770

הרבי את הכל].

בין הדוברים היה ד"ר ווייס, שסיפר על ההתקדמות המפליאה בבריאות הרבי.

לקראת השעה 11 הגיע הריל"ג עם כוסו של הרבי ובתוכה מעט יין משיירי ההבדלה ובקבוק יין, אותם - כך סיפר - שלח הרבי ל"כוס־של־ברכה", ושימסור זאת להרב חדקוב.

כמו־כן אמר שהרבי צוה עליו להכריז "הכרזה", אבל שיעשה זאת רק לאחר מעריב קודם ההבדלה ("**דאָס זאָלסטו זיי זאָגן נאָך זייער מעריב, פאַר הבדלה**"). הקהל המופתע הבין כי מדובר בבשורה מיוחדת.

ואכן לאחר תפילת ערבית הגיעה ההודעה המשמחת: הרבי יאמר שיחה בחדרו הקדוש והקהל ישמע אותה בבית־הכנסת למטה באמצעות רמקול.

שמחתם של החסידים הרקיעה שחקים מעוצמת הבשורה, והקהל כולו החל לרקוד על מקומו בשמחה גדולה.

מפני קוצר הזמן, ביקשו אנשי 'ועד המסדר' שמכל פינה ב770 יישלח נציג על־מנת ליטול "כוס־של־ברכה" עבור סביבתו.

לפני אמירת השיחה ביקש הרבי מהריל"ג שיביא לו את הכובע, הסירטוק והגארטל.

הרופאים נתנו לרבי רשות לדבר רק 5 דקות. אמירת השיחה החלה בשעה 12, ולקראת סיומה, בעת אמרו הברכות בכה כשלוש פעמים. בפועל השיחה ארכה 22 דקות.

לאחר אמירת השיחה הודה הרבי לרופאים אודות כך שלא הפסיקוהו במהלך אמירת השיחה, למרות התנאי שסוכם שידבר רק 5 דקות.

לשאלת הרופאים, אלו דיבורים הביאוהו לבכיות, ענה: כאשר בירך את החסידים וכשדיבר אודות המשיח. ולשאלתם האם הספיק לדבר את כל מה שרוצה בשעה קלה, ענה: שאם היה הדבר תלוי ברצונו, הרי אין שיעור לזמן הדיבור.

בקשר לשיחה זאת, סיפר ד"ר פלדמן, שלאורך כל אמירת השיחה עקבו הרופאים אחר התנודות במכשיר המוניטור המראת את מצב הדופק. התרשים הראה על עלייה של קווים גבוהים ולאחר־מכן נפילה גדולה וחוזר חלילה, באופן קיצוני, בשונה ממצב הדופק הנורמלי, אצל איש בריא, שם מראה המכשיר תרשים של קווים עולים ויורדים בצורה סבירה - הדבר גרם ללחץ גדול בקרב הרופאים, בפרט שעוד קודם לכן לא חפצו הרופאים להסכים לאמירת השיחה על־ידי הרבי בשל המאמץ הכרוך בדבר, אך הרבי עמד על כך, והוא זה שקבע... - אך כאשר אמר הרבי את המאמר "להבין עניין שמחת־תורה",

הראה המוניטור שינוי דרמטי, ומרישום של קווים עולים ויורדים בקיצוניות, תנודת הקווים הפכה לנורמלית ורגועה! מיד בסיום המאמר, חזר המכשיר למצב הקודם - והראה כי מצב הדופק בלתי יציב כלל. אנחנו - מספר דוקטור פלדמן - הרופאים, נדהמנו. התחלנו להבין שאנו מתמודדים עם מצב בלתי־רגיל בעליל, שאינו קשור עם חוקי הטבע...

מחיל אל חיל

אסרו חג - כ"ד תשרי

יום של בשורות טובות היה יום 'אסרו־חג'. ידיעות בדבר שיפור מצב בריאותו של הרבי החלו להשמע. מהמזכירות יצאה הודעה שניתן להעביר דו"חות ומכתבים אל הרבי כרגיל.

הרבי אף התעקש לקבל את האורחים למעין יחידות פרידה, כמנהגו בכל שנה. למרות שתחילה הרופאים לא הסכימו לכך, אך לאחר־מכן התפשרו והסכימו לכך בתנאי שבאם יראו כי הרבי צריך להתאמץ בעקבות זאת, יפזרו את הקהל. האופן בו נערך מעמד זה היה שונה מהמקובל עד אז - הקהל עבר ליד חדרו של הרבי כשהרבי יושב בפתח החדר, שולחן לפניו והאורחים העוברים מגישים תוך כדי הולכם את הדו"חות. הרבי חילק לכל־אחד־ואחד דולר לצדקה, וברכם ב"**שנת הצלחה בגשמיות וברוחניות**", לאחדים אמר "**ויעקב הלך לדרכו**". הרבי הודיע באמצעות הריל"ג שהוא יקבל את המכתבים שהגישו האורחים אך לא יענה עליהם מיד.

היחידות התחילה בשעה 8 ונמשכה כארבעים דקות. עברו בה דווקא האורחים הנוסעים ביום ראשון. והאורחים שנסעו ביום שני עברו ביום ראשון, וכן הלאה.

שבת בראשית

תפילת שחרית התקיימה בגן־עדן התחתון, במעמד מניין מצומצם. לקריאת־התורה נכנסו לחדרו של הרבי. את ההפטרה קרא הרבי בעמידה. לתפילת מוסף שוב יצא הקהל לגן־עדן התחתון.

לאחר תפילת שחרית התקיימה התוועדות חסידים. עם תחילתה של ההתוועדות, בשעה 1:30, הביא הריל"ג יין אותו שלח הרבי בקשר להתוועדות. כמו־כן הודיע שהרבי יאמר שיחה הערב, לאחר צאת השבת.

ואכן, זמן־מה לאחר צאת השבת נשא הרבי שיחה מחדרו הקדוש. השיחה ארכה לפועל כ50 דקות, למרות בקשת הרופאים שלא תעלה על 20 דקות. בדבריו אמר הרבי (השיחה אף יצאה מוגהת לאחר־זמן), אשר גם במצב של "ויעקב הלך לדרכו", צריכים להמשיך את עניני חודש תשרי. כן דיבר בנוגע לארץ־ישראל ששייכת לישראל דוקא. לקראת סיום השיחה אמר הרבי שיערכו סעודת "מלוה מלכה", הקשורה עם סעודת דוד מלכא משיחא.

חורף תשל"ח / JEM/130659

ויהי ידיו אמונה

לאחר מאורע־הלב חלו שינויים מסויימים באופן הנהגותיו הקדושות של הרבי • רשימה מיוחדת וראשונית מסוגה הסוקרת שינויים אלו לצד יחסו של הרבי אליהם

בעקבות מאורע־הלב שעבר הרבי, הרבו החסידים בדאגה לשלום הרבי, והיו שניסו אף לפעול על הרבי למעט בפעולותיו. כל פעולה שכזו, נענתה מצד הרבי בשלילה מוחלטת, וללא־הבט על בקשותיהם החוזרות ונשנות, המשיך הרבי לפעול כמנהגו מאז ומקדם.

אחת הדוגמאות הבולטות לכך התרחשה ביום שני של חג החנוכה באותה השנה. באופן מפתיע, במהלך שיחה שנשא הרבי לאחר תפילת מנחה והדלקת־נרות הודיע כי יחלק דולרים לצדקה על פתח בית הכנסת "של כ"ק מו"ח אדמו"ר". חברי המזכירות, שחששו לבריאותו של הרבי, חפצו למעט את כניסתם של האנשים, על־מנת שהחלוקה תהיה קצרה יותר. הרבי, העניק לכל אחד מהמזכירים דולר, ובזה רמז להם לחזור לעבודתם במזכירות.

בהמשך החלוקה, כאשר הבחין הרבי שעדיין ישנם חסידים המונעים מן הקהל לגשת, אמר "**די וואס האלטן אפ דעם עולם, זאלן זיי ווייסן אז זיי פארטשעפען זיך מיט מיר**" [אלו המעכבים את ה'עולם', שידעו שהם מתעסקים עמי]. בהמשך החלוקה התבטא גם שאינו צריך "**פאליציי ארום זיך**" [משטרה סביבי].

כמו כן התבטא בפני ד"ר רזניק: "**היום זה ללא הגבלות...**"

למרות כל זאת, לא ניתן לומר כי הנהגתו הקדושה של הרבי, כפי שנראתה לאחר אותו שמחת־תורה של שנת תשל"ח שווה הייתה שוב, להנהגתו הקדושה מימים ימימה. כמה שינויים כלליים נראו החל מאותם ימים, ומהם יפורטו בסקירה שלפנינו.

נסיעה לאהל

כבר בערב ר"ח מר־חשון תשל"ח, ימים ספורים לאחר האירוע הבריאותי, ביקש הרבי מרופאיו הסכמה לנסיעתו - כמנהגו הקדוש מידי ערב ראש־חודש - לאהל כ"ק אדמו"ר הריי"צ. כשהרופאים דנו בדבר, פנה הרבי לד"ר איירה וייס ושאלו "**דו ביסט א חסיד**"? [ההנך חסיד] וכשהשיב בשאלה "למאי נפקא מינה?" ענה לו הרבי "**א חסיד דארף פאלגן**" [על חסיד לציית]... לפועל, באותו הזמן לא נסע הרבי לאהל הרבי הריי"צ.

הסיבה לכך התבררה לד"ר וייס ימים ספורים לאחר־מכן: היה זה כאשר זוגתו ביקשה ממנו (בתחילת חודש חשון) לחזור לביתו שבשיקגו, אחרי שזמן רב לא היה בבית מאחר שמאז שמחת־תורה מיאן לעזוב את 770, שכן רצה להשאר עם הרבי עד להחלמתו המלאה. מששמע זאת הרבי אמר: תשמע לה כי

היא עקרת הבית; כשם שאני שמעתי לאשתי, עקרת הבית שלי, בנוגע לנסיעה לאהל - שברצוני היה לנסוע, אך היא אמרה לי שלא לנסוע, וקבלתי את דעתה.

באותו יום (ערב־ראש־חודש חשון), חש הרבי שלא בטוב. במענה לשאלת הרופאים אודות הרגשתו, השיב ש"פיזיקאל" [מצב גופני] אני מרגיש טוב אבל "מענטאלי" [מנטלי] אינני חש בטוב. יש שהסבירו כוונתו שהיה זה מפני שלא היה באהל.

במהלך החורף הגיע לבדוק את מצבו של הרבי ד"ר לאון - מורו של ד"ר וייס. הדוקטור, ביקש מהרבי להמעיט בנסיעותיו לאהל הקדוש, על־מנת לשמור על בריאותו. אך הרבי השיבו כי אין על־מה־לדבר כלל, כי גם אני זקוק לרבי שלי...

יש לציין, לכל אורך תקופה זו ענה הרבי במכתבים בצורה שונה מהרגיל "**אזכיר בעת רצון**" (ולא "אזכיר על הציון" כבדרך כלל).

הפעם הראשונה מאז מאורע־הלב בה נסע הרבי אל האהל, היה בכ"ח כסלו - יום ד' דחנוכה. בנסיעותיו הראשונות הצטרפו לנסיעה גם הרופאים ד"ר לב וד"ר רזניק.

באותה התקופה הוקם בתוך האהל חדר מיוחד, בנוי היטב בעזרת חומרים המבודדים מחום וקור, על־מנת שבריאותו של הרבי תשמר.

ניתן להזכיר אנקדוטה מעניינת מאותם הימים, אשר אירעה ביום ראשון (ט"ו טבת) בעת שחזר הרבי מהאהל. כאשר הגיע הרבי ל770, הבחין במספר חסידים שעמדו בחוץ, והמתינו לשובו מן האהל. הרבי פנה לד"ר רזניק ושאלו מדוע הם עומדים בחוץ? והמשיך כשהוא מתבטא על הנהגת החסידים - שלא ילכו אחריי בגשמיות, אלא ברוחניות...

תפילות

באופן כללי, עד שנת תשמ"ח נוהג היה הרבי להכנס לזאל הקטן בימי שני וחמישי לשמוע את קריאת התורה, וכן לתפילות מנחה ומעריב.

בעקבות המאורע הבריאותי חלו שינויים בזמנים ובמועדים בהם יצא הרבי לתפילות עם הקהל:

בתקופה הראשונה התקיים מניין מצומצם לקריאת התורה בחדרו הקדוש של הרבי. במניין זה השתתפו חברי המזכירות ומספר קרואים מיוחדים, כגון אורחים שהגיעו מארץ־הקודש וכדומה. לאחר־מכן החל הרבי להכנס בשבת בלבד אל הזאל הקטן, על־מנת לשמוע את קריאת התורה, בהמשך הזמן החל

להכנס גם בימות החול. היות ובחורים וחסידים רבים השתוקקו להשתתף אף הם במניין קריאת־התורה בנוכחות הרבי ולאידך היה צורך לשמור על מקום מרווח על־מנת שהאוויר יזרום פנימה כיאות, הוחלט לערוך הגרלה בין הבחורים. בכל פעם שעלתה אות מסויימת, נכנסו כל הבחורים ששם משפחתם מתחיל באות זאת.

♦

לפנינו רשימה סדורה ומפורטת אודות סדר ההשתלשלות בהנהגת הרבי בתפילות:

ש"פ נח, ג' חשון - נכנס לראשונה לזאל הקטן בשבת לשמוע קריאת התורה. אחר־כך חזר למקומו ואמר את "יקום פורקן" ו"אב הרחמים" בעמידה; המתין עד שהחזירו את הספר־תורה להיכל. כשהחל לצאת, לא הרגיש בזה החזן (מפני שהייתה זו הפעם הראשונה באותם הימים בה נכנס רק לקריאת־התורה), והתחיל לומר קדיש, הרבי חיכה עד אחרי אמירת הקדיש ורק אז חזר לחדרו.

יום ה', ט"ו חשון - נכנס לראשונה לזאל הקטן בימי החול לשמוע את קריאת התורה.

ש"פ וירא, י"ז חשון - נכנס גם לתפילת מנחה של שבת (נכנס אחרי "ובא לציון" ועד לאחר סיום התפילה).

ש"פ תולדות, ב' כסלו - נכנס לראשונה לתפילת מעריב של מוצאי שבת־קודש בזאל הקטן.

יום ד', ו' כסלו - נכנס לראשונה לתפילת מעריב של ימי החול בזאל הקטן.

ש"פ ויצא, ט' כסלו - נכנס להתפלל גם 'קבלת שבת' עם הקהל. למחרת נכנס הרבי לקריאת התורה, ולראשונה נשאר בזאל עד אחרי סיום תפילת מוסף.

יום א', כ"ד כסלו - ירד לראשונה לזאל הגדול לתפילת מנחה בקשר עם הדלקת נרות חנוכה.

יום ו', כ"ט כסלו - נכנס לראשונה לתפילת מנחה של ערב שבת (ישב במקום הרגיל בו ישב בימי החול).

יש לציין, כי גם לאחר שהרבי החל להתפלל בזאל, היו פעמים בהם נשאר להתפלל בחדרו.

כמו־כן, לאחר האירוע הבריאותי החל הרבי לשבת במהלך קריאת התורה, בעיקר בשבתות ולעיתים גם בימי שני וחמישי.

ליל שב"ק, א' דחג הפסח - נכנס לראשונה לתפילת קבלת שבת לזאל הגדול.

ש"פ האזינו, י"ג תשרי תשל"ט - נכנס לראשונה לתפילת שחרית החל מתחילת התפילה, ולא רק לקריאת התורה. החל מאותו היום, סדר ההנהגה בתפילה היה כדלקמן:

עמד מ"הודו" עד "ברוך שאמר", מ"ברוך שאמר" עד "ויברך דוד" ישב; מברכות קריאת־שמע עד שמונה־עשרה ישב; בקריאת התורה ישב (בשונה מסדר ההנהגה עד אז, שהיה עומד במשך כל התפילות, ובשבת מברכים עמד גם במשך כל זמן אמירת התהלים).

ש"פ בראשית תשל"ט - הרבי יצא לראשונה לאמירת תהלים עם הקהל בזאל הגדול בשעה 8:30. מאחר ובמהלך השנה החולפת אמר הרבי את התהלים בחדרו, הקהל שנכח במקום היה מצומצם.

מענה על מכתבים

תיכף לאחר החג, ביום האסרו־חג, פורסמה הודעה מטעם המזכירות כי ניתן לשלוח אל הרבי מכתבים כרגיל. כן ביקש הרבי שיביאו לו את כל המכתבים שהתקבלו בימים האחרונים. על הצעתו של א' הרופאים לרבי, שינוח משך זמן מסויים (כשבועיים), ורק לאחר־מכן ישוב לענות על מכתבים, הגיב הרבי כי לאחר שבועיים תהיה העבודה קשה הרבה יותר, היות ועד אז יתווספו עוד מכתבים רבים. הרבי המשיל זאת לאדם המעשן, שהיות ורגיל בעישון הסיגריה אינו יכול להסיח דעתו ממנה כלל, ובאם יצטרך להסיח דעתו ממנה בעל־כרחו, הרי פעולה זו תשפיע על בריאותו. ועל־דרך־זה - הסביר הרבי - שכך הדבר אצלו, היות והוא רגיל כל העת לקבל מכתבים ולענות עליהם, באם פתאום

ייאלץ להפסיק עם כך למשך תקופה, הרי זה היפך בריאותו ח"ו...

גם על הצעה אחרת של הרופאים אשר אחד מחברי המזכירות יקרא את המכתבים בעצמו ויעביר לרבי דו"ח כללי מהנכתב, בכדי לחסוך את הזמן והיגיעה הנדרשת לקריאת כל מכתב לגופו, הגיב הרבי בדוגמה מרופא שבא אליו חולה לטיפול, והוא שולחו אל רופא אחר. הרי ודאי, שכאשר יחזור המטופל אל רופאו הראשון, לא יסתפק הרופא בדו"ח הכללי של הרופא האחרון, אלא יבדקו גם הוא בעצמו בכדי לדעת פרטים מדוייקים על מצבו. על־דרך־זה - הסביר הרבי - גם כאן אין ביכולתו לסמוך על דו"ח כללי של אחר, אלא עליו לדעת מהנעשה בעצמו וכו'.

מספר הרב משה דיקשטיין, שלהיותו מאנשי 'ועד המסדר' באותו הזמן שמע מעט מהמתרחש בקודש פנימה: בעקבות בקשת הרבי לקבל את המכתבים, ולא להמתין עם קבלתם, החליט הריל"ג להכניס רק את המכתבים עם הבשורות הטובות. לאחר מספר ימים, שאל הרבי את המזכיר (תוכן) - מה קרה, האם ימות המשיח הגיעו?!

כאשר שמע הרבי שנעשתה הפרדה בין המכתבים, הורה להכניס אליו את כל המכתבים. מספר דקות לאחר שהוכנס השק עם המכתבים שעוכבו, שמעו את הרבי משתעל. תשומת־לבי הוסבה לכך, מאחר שמאז האירוע לא שמעו את הרבי משתעל. בירור קצר עם חברים נוספים העלה שאכן איש לא שמע את הרבי משתעל מאז. הבנו - מסיים הרב משה דיקשטיין - שיש קשר בין בשורות מסוג

ביום שישי כ"ו תשרי, ימים ספורים לאחר המאורע הבריאותי, הכניס ר' **זושא וילימובסקי** דו"ח יומי מסדרי הלימוד שהתקיימו עבור האורחים. עוד באותו יום, קיבל ר' זושא מענה על מכתבו.

על־יד התאריך "כ"ו תשרי תשל"ח עש"ק", כתב הרבי (בהמשך לתיבה "ערב שבת־קודש"): **בראשית ובודאי מכינים התועדויות בשבת קודש זה כמתאים להשלמה ותוספת "אור כי טוב" - כלשון כ"ק מו"ח אדמו"ר ופשוט שכוונתי לכ"מ שבנ"י נמצאים שם ותהיינה בהצלחה רבה.**

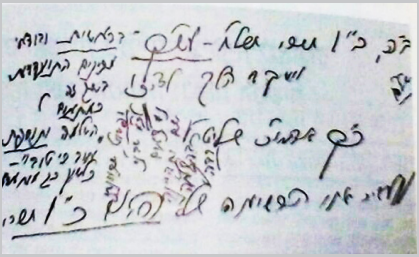

מסויים והשיעול...

באחד הימים אירע מעשה מרטיט: הרופא שעקב (באמצעות מכשיר מיוחד) אחר מצב הלב של הרבי, שם לב לשינוי שלילי בקצב דופק הלב. כאשר נכנס לחדרו הקדוש גילה כי בשעה זו קורא הרבי מכתב מסויים...

יחידות

מידי שנה נהג הרבי לקבל את האורחים הבאים לחצרות־קודשנו למעמד של יחידות פרטית. בעקבות המאורע הבריאותי חל שינוי בסדר היחידות. הרבי נהג לשבת בפתח החדר, כאשר לפניו ניצב שולחן ועליו קופסה בה הניח את הפ"נים. כך עברו האורחים בתור ולכל אחד ואחד נתן הרבי דולר לצדקה.

באופן זה נערכו כל היחידויות הפרטיות לאורחים במשך השנה (יו"ד שבט, ימי חג הפורים, חודש ניסן, חג השבועות, י"ב תמוז וכ"ף מנחם־אב).

לא' שביקש להכנס ליחידות פרטית כתב הרבי: **לע"ע התירו הרופאים לענות על מכתבים, אבל לא קבלת אנשים לשיחה וכיו"ב, ואין קובעים תאריך מתי יתירו ג"ז. ובאם אפשר - כדאי שיכתוב בפרטיות המתאימה (באם דרוש - יכתוב על המעטפה סודי), ואשתדל לענותו בהקדם. ומעשר מהוצאות הנסיעה לכאן - יתרום לצדקה לעניי עירו. אזכיר עה"צ.**

בקשר לזה מספרים שזקני החסידים נכנסו לרבי בשבת בראשית ובקשו

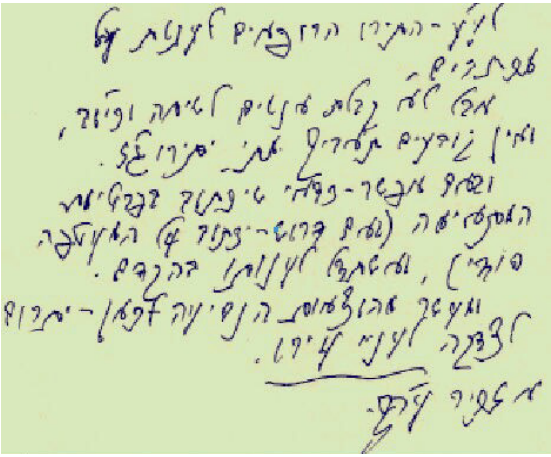

שהרבי לא יכביד עליו את העבודה, כמו בקבלת אנשים ליחידות, ועל־כך השיב להם הרבי שהבאת המשיח היא פעולה קשה יותר...

פארברענגען

על־פי הוראתו של הרבי הריי"צ, נהג הרבי להתוועד עם החסידים מידי שבת־מברכים, ולפעמים גם בשבתות נוספות. בכדי להקל על הרבי, הציעו הרופאים

שההתוועדויות יתקיימו במוצאי־שבת, שאז ישנה אפשרות להשמיע את השיחות באמצעות הרמקול. אחד מן הרופאים, שהיה שותף להצעה, שאל לטעמו של הרבי מדוע הוא חפץ להתוועד דווקא בשבת? על תמיהתו ענה הרבי: "**שבת הוא יום קדוש, יום שבו יכול כל אחד להתעלות. וכאשר אני יורד אל החסידים אני מעלה אותם, והם מעלים אותי, וכל זה יחד עם העילוי של שבת קודש דוקא**".

לפועל ההתוועדויות אכן נערכו במוצאי־שבת. ההתוועדות הראשונה נערכה במוצאי שמחת־תורה (תיאור מורחב הובא לעיל בפרק "לב כל קהל ישראל"), בעוד הרבי מדבר מחדרו הקדוש בעזרת מיקרופון, והשיחה מועברת אל קהל החסידים באמצעות רמקול. כך נמשך הסדר, עד י"ט כסלו של אותה השנה. בהתוועדות זו ירד הרבי לראשונה אל הזאל הגדול.

בהזדמנות מסוימת, שאל הרבי את הרופאים האם ישנו הפרש בין לחץ (stress) פיזי על הלב לעומת לחץ רגשי כמו דיבור, כלומר, האם שניהם משפיעים באופן שווה על הלב או שיש ביניהם הפרש כלשהו? בתחילה, ענו הרופאים שלחץ פיזי משפיע יותר, אבל לאחר מכן, סיפר אחד הרופאים שישנו דוקטור שערך בדיקות בנושא, וגילה שההשפעה של שניהם שווה. המשיך הרבי ואמר, כי שאלתו הינה שאלה מעשית, היות ובעוד זמן יגיע י"ט כסלו, והשאלה היא האם יותר טוב שיאמר השיחות כאן בחדרו, כך שהשיחות ייאמרו משך זמן ארוך בלא הפסק, אך יימנע מן המאמץ שבירידה למטה וכו', או שאכן ירד למטה אך אז לאחרי שיחה של חצי שעה יהיה צריך לעשות הפסק לכמה רגעים וממילא ינוח ורק לאחר־מכן יוכל להמשיך. ובהתאם לכך שאל הרבי, איזו מן הדרכים הנ"ל קלה יותר עבור הלב. ד"ר טישהולץ שאל בחזרה את הרבי באיזו דרך היה הוא בוחר, והרבי ענה לו כי כמובן שיוכל לרדת למטה ואמר ד"ר טישהולץ שכך גם הוא חשב.

לאחר מספר ימים כאשר הגיע הרבי ברכבו ל770, שהה ברכב גם אחד מהרופאים. ביציאתו מן הרכב, רמז הרבי לרופא שיגש אליו, ובהיכנסו ל770 דיבר עמו על הסדר של י"ט כסלו, והוסיף שמכיוון שההחלטה בנוגע להתוועדות - האם תערך למטה או למעלה - היא עניין רפואי, ומצדו אין נפקא מינה אם יאמר את השיחה מחדרו או שירד למטה, לכן על הרופאים להחליט בזה. יחד עם זאת, העניק להם הרבי ברכה שהשי"ת יתן להם דעת נכונה כיצד להחליט, והרבי הוסיף, שגם רופא שיודע את כל הספרים בעל פה, צריך עזר מהקב"ה שיכוון לאמת.

לבסוף, אכן ירד הרבי להתוועד בזאל

י"ט כסלו תשל"ח / JEM / 129158

הגדול.

במהלך ההתוועדות העבירו הרופאים פתק לרבי ובו בקשה, ששיחתו של הרבי לא תארך מחצי שעה. בכלל, במהלך ההתוועדות העבירו כמה פתקים אל הרבי הנוגעים למצבו הבריאותי. באחת מן השיחות בהם דיבר רק במשך חצי שעה, סימן הרבי לרופאים לאות שעשה כבקשתם...

בתום התוועדות זו וכן בסיומם של התוועדויות נוספות בימי החול, נשאר הרבי במשך הלילה בחדרו הק'.

על־פי השמועה, הסיבה להפסקת סדר זה של התוועדויות במוצאי־שבת היתה לבקשת כמה מראשי־הישיבות להחזיר את זמן ההתוועדות לשבת, בטענה שההתוועדויות מפריעות לסדרים המתקיימים ביום ראשון. ובשבת פרשת וירא כ' חשון תש"מ נערכה לראשונה התוועדות בשעה הקבועה - 1:30. יש לציין שגם לאחר התוועדות זו נערכו עוד כמה התוועדויות בודדות במוצאי־שבת.

גם במהלך התקופה שהתוועד הרבי במוצאי־שבת באופן קבוע, נערכו שתי התוועדויות בשבת, שעל קיומם הודיע הרבי במהלך השבת במפתיע:

הראשונה היתה בשבת פרשת במדבר, ערב חג השבועות תשל"ח. לאחר שהסתיימה תפילת שחרית, לא הכריז הגבאי כבדרך כלל על זמן תפילת מנחה, דבר שעורר את תמיהתם של החסידים, ובכך נודע כי עוד קודם התפילה הורה הרבי לר' לייבל גרונר שלא יכריזו על תפילת מנחה. מכך הסיקו החסידים שהרבי חפץ להתוועד בשבת זו. ואכן, בשעה 1:30 ירד הרבי להתוועדות. הסדר היה כבימים ימימה, ההתוועדות הסתיימה בשעה ארבע, לאחריה התפלל הרבי תפילת מנחה ולאחר כרבע שעה הלך לביתו הק'.

גם בשבת פרשת חזון תשל"ט, ערב ה' אב, כאשר הגיע הרבי מביתו בשעה 9:30 קרא לר' לייבל גרונר והודיע לו על התוועדות קצרה - "**אַ קורצע פארברענגען**" שתתקיים ב 1:30. קהל רב הגיע מבתי־הכנסת השונים בשכונה להשתתף בהתוועדות. הרבי קידש על היין ולאחר אמירת מאמר ומספר שיחות פתח את הסידור והחל לנגן - כשהוא קורא את המילים מתוך סידורו - 'אסדר לסעודתא', ו'בני היכלא', והקהל מצטרף לניגון. בסוף הניגון מחא הרבי את כפיו הק'. ההתוועדות הסתיימה בשעה 4:30.

ההתוועדויות באותה התקופה היו קצרות מהרגיל. עד מוצאי שבת פרשת אמור, ערב פסח־שני תשל"ח לא אמר הרבי שיחות על פירוש רש"י, וכן שיחות על הערות אביו, ר' לוי־יצחק על הזוהר. בהתוועדות זו, ביקש הרבי כי יביאו אליו חומש, ולאחר אמירת המאמר החל

באמירת ביאור על רש"י, לראשונה מזה תקופה ארוכה. בעיני החסידים היווה זה שלב נוסף לקראת רפואתו השלמה של הרבי.

כוס־של־ברכה

בכל התוועדות של שבת, לא נהג הרבי ליטול את ידיו, אך מן ה'מזונות' שהיו מסודרים על שולחן ההתוועדויות היה טועם הרבי מעט. בהתוועדויות שנערכו במוצאי־שבת אירעו מספר פעמים בהם נטל הרבי את ידיו.

היה בכך סימן ורמז לעתיד להתרחש עם סיומה של ההתוועדות. מהנהגה יוצאת־דופן זו של נטילת־הידיים הבינו החסידים כי לאחר ברכת־המזון, תתקיים חלוקת כוס־של־ברכה. הפעם הראשונה הייתה ב"זאת־חנוכה". באופן פתאומי הודיע הרבי על קיומה של התוועדות, אשר במהלכה התבטא כי למרות שהעביר יין לכוס־של־ברכה במוצאי שמחת־תורה, ואף ש"שלוחו של אדם כמותו" ומצד כן הרי זה כאילו הוא ממש חילק את היין, אך היות שעל־ידי חלוקה נוספת, יתווסף גם בתורה ומצוות, לכן יחלק כעת שוב.

חלוקה נוספת התקיימה במהלך מוצאי־שבת פרשת בשלח. בתחלת ההתוועדות נטל הרבי את ידיו ולאחר־מכן קרא לרב מענטליק, וביקש ממנו שיכריז שהקהל יטול גם הוא את ידיו. הרב מענטליק הכריז, אך ככל הנראה לא הייתה זו ההכרזה בנוסח הקבוע, ומשום כך הורה לו הרבי שיכריז שוב בנוסח המלא. אך כאן הוסיף הרבי, אשר היות והרב פיקרסקי הוא שכנו של הרב טלישבסקי (שהיה הוא המכריז, בדרך כלל) יכריז הוא את ההכרזה, וכך אכן נעשה. בסיום ההתוועדות התקיימה החלוקה, והרבי עודד את הקהל בתנועות נמרצות.

גם במוצאי שבת פרשת צו, חילק הרבי כוס־של־ברכה. רובם של הבחורים לא עברו, מתוך חשש לבריאותו של הרבי. כאשר ניגש ד"ר רזניק אל הרבי, נשא עימו כמה כוסות, באמרו מספר שמות של בחורים שהוא לוקח גם עבורם. הרבי חייך ושאלו האם זה יספיק לכולם...

גם במוצאי שבתות פרשת שמיני ופרשת אחרי חילק הרבי.

מספר הרב יעקב יהודה ליב אלטיין:

לאחר המאורע של שמיני־עצרת חששנו למסור לרבי עניינים להגהה, בכדי להקל מעליו ככל הניתן עקב המצב הבריאותי. אך הרבי שאל את המזכירים היכן השיחות ונאלצנו להכין אותם להגהה. את הליקוט של שבת פרשת בראשית העיד הריל"ג כי הרבי הגיה בשעה 3:30 לפנות בוקר!...

במוצאי חג־השבועות, בעיצומה של החלוקה רמז הרבי לד"ר רזניק שיעלה גם הוא לקבל כוס־של־ברכה, בתחילה מיאן ורק לאחר מכן נענה. כאשר קיבל בפועל את היין מידיו הקדושות של הרבי, אמר שזה בשביל אלה שהוא הבטיח להם, ובהתאם לכך מילא לו הרבי חצי כוס יין.

כמו־כן התקיימה חלוקת כוס־של־ברכה גם במוצאי שבת פרשת נצבים.

ביטוי מיוחד לרצונו הקדוש של הרבי, שמצבו הבריאותי לא ישפיע על מהלך הסדר הרגיל, זכו החסידים לחוות במהלך חלוקת כוס־של־ברכה שנערכה במוצאי ראש־השנה תשל"ט. אז ביקש הרבי מהרב משה טלישבסקי להכריז אודות סדר החלוקה.

הרב טלישבסקי הכריז אודות סדר חלוקת הכוס־של־ברכה, והודיע שרק אלו ש'ועד המסדר' יאפשר להם לגשת - יגשו לקבל את הכוס־של־ברכה. הרבי חייך למשמע הדברים, ועשה בידו תנועת ביטול, ואמר: "**אזוי ווי מ'האט גערעדט פריער אז ס'זאל די ברכה "עד בלי די" אן קיין מדידות והגבלות**" [כפי שדובר מקודם, שהברכה תהיה "עד בלי די", ללא מדידות והגבלות].

הרבי הוסיף ש"**כל ההגבלות גייען אראפ מלמפרע, און אלע זאלן צוגיין** [יתבטלו למפרע, וכולם יעברו]**, ושזה**

גורם קורת רוח והטבת הבריאות וכו', ואלו שיש להם "מרה שחורה", שיוסיפו שקידה בלימוד התורה". לאחר־מכן עמד הרבי וחילק יין מכוסו לכל־אחד־ואחד מהחסידים. בעיצומה של החלוקה הבחין הרבי שישנם כאלו המנסים לעצור את תור החלוקה, ואמר: "**אויב ס'זיינען דא אזוינע וואס מ'האט זיי ניט געלאזט נעמען כוס־של־ברכה - זאלן זיי צוגיין און נעמען צוויי מאל**" [אם ישנם כאלה שלא הניחו להם לקחת כוס־של־ברכה - שיגשו ויקחו פעמיים]. לאחר שעברו עוד אחדים עם שתי כוסות בידם אמר: "**אויב ס'זיינען דא נאך אזוינע נאכפאלגערס - זאלן זיי צוגיין און נעמען דריי מאל**" [באם עדיין ישנם מועמדים - שיגיעו ויקחו ג' פעמים].

ההליכה לביתו הק'

הפעם הראשונה בה הלך הרבי לביתו הייתה בראש־חודש כסלו.

בשלב הראשון, הצטרף לנסיעה גם הד"ר רזניק. הסדר היה כך: הרבי נסע עד למרחק־מה מביתו ומשם המשיך ללכת ברגל, היה זה חלק מתהליך הריפוי, שכלל הליכות בפרוזדור של הקומה הראשונה של 770, וכן עליה במדרגות שבין הקומות ב770, עד אשר החל הרבי ללכת לביתו. מעניין לציין, שבאחד מאותם הליכות פסע הרבי יחד עם הרופא בפרוזדור שבקומה הראשונה. תוך כדי הליכה הגיעו הרבי והרופא עד לחדר השידורים שבסוף הפרוזדור, שדלתו היתה פתוחה במקצת, ודרכה נשמע קול ניגון חסידי שהושמע שם. לימים סיפר הרב חיים ברוך הלברשטם, הממונה על חדר השידורים, כי השאירה פתוחה בכוונה תחילה, בתקווה שהרבי ייכנס פנימה. הרבי הציץ לתוך החדר ואמר לרופא תוך כדי שיחה "**מכאן יוצאים רק דברים טובים...**"

הרבי היה נוסע לביתו רק בשעות הערב, ולראשונה מאז שמחת־תורה, ביום י"ז ניסן - א' דחול המועד פסח שוב חזו החסידים באותה הנהגה מוכרת, כאשר נראה הרבי נוסע לביתו גם באמצע היום. בשבתות התקופה הראשונה היה נשאר הרבי ב770 במשך כל השבת ולא חוזר לביתו, ובשבת פרשת תזריע, ר"ח ניסן, הייתה הפעם הראשונה בה הלך הרבי לביתו בליל שבת.

תשרי תשל"ט

לקראת חודש תשרי תשל"ט קבע 'ועד המסדר' תקנות חדשות על־מנת לשמור את בריאותו של הרבי:

לקראת ימי הסליחות, בקשו לתחום את קדמת 770 ולאפשר לשמור על זרימת אויר נקי. מענה הרבי היה שיש לשאול רב מורה־הוראה אם אין בעיה הלכתית

בכך שהחזן עומד במקום נפרד מהקהל. לפועל, כאשר הגיע הרבי לאמירת הסליחות (במוצאי־שבת־סליחות) עמדה במקום מחיצה והרבי סימן להסירה.

מנהג של קבע היה, שבכל שנה, לקראת ראש־השנה, מקבל הרבי מהחסידים פדיון־נפש. בהתוועדות ח"י אלול הכריז הרבי שיתחיל לקבל פ"נים כבר מיום ג' דסליחות. ואכן, מהמזכירות יצאה הודעה שהציבור יעבור במשך השבוע שלפני ראש־השנה, ובערב ראש־השנה יעברו רק אלו שלא התאפשר להם לעבור בימים הקודמים.

בהתוועדות מוצאי שבת פרשת נצבים תשל"ח התייחס הרבי להצעת הגבאים להגביל את מספר הנכנסים לשמיעת מפטיר ותקיעות:

"אינני יודע איזה תוכניות מתכננים - הרי בהנוגע לעניינים שקשורים לגבאים, מכירת מקומות וכו', אינני מתערב, זה תפקידם; אך דבר פשוט הוא שלקריאת־התורה, מפטיר, תקיעות דמיושב יאפשרו לכולם להיכנס בלי הגבלה כלל, הן ביום ראשון של ראש־השנה הן ביום שני של ראש־השנה.

ודבר ברור הוא שכל הנכנסים יעשו זאת מתוך מנוחת הנפש ומנוחת הגוף, ללא כל דחיפות, וללא כל עניינים שהם היפך הסדר דקדושה וגם היפך הבלתי־סדר דקדושה.

נדרש אמנם ה"עניני במרחב י־ה" שמרחב העצמי נמשך למטה, למטה מעשרה טפחים - אבל עניין זה צריך להיות ללא דחיפות, וללא תפיסת מקומו של הזולת כו', שהרי "אין אדם נוגע" בדבר השייך לזולתו ובפרט שישנו מספיק מקום לכל אחד ולכולם, ולכן דבר פשוט הוא שיאפשרו לכולם להיכנס...

ועוד קודם קריאת התורה יהיה אפוא ה"מרחב" כאן למטה, ובאופן ש"משתחווים רווחים", דבר שימהר וימשיך בקרוב ממש את ה"עשרה ניסים נעשו לאבותינו בבית־המקדש" כולל הנס ד"עומדים צפופים ומשתחווים רווחים" בקרוב ממש בביאת משיח־

לקראת חודש תשרי תשל"ט ביקשה הרבנית חיה מושקא נ"ע מאחד מאנשי בית רבי שיביא השנה שופרות חדשים, שיהיה לרבי קל יותר לתקוע בהם. ואכן, נרכשו עבור הרבי שני שופרות מארץ-הקודש שבהם תקע הרבי במהלך השנים תשל"ט-תשמ"א.

צדקנו".

גם את חלוקת הלעקאח פרסו לאורך כמה ימי־חלוקה, בכדי לצמצם את מספר העוברים בכל חלוקה. החלוקה החלה בז' תשרי והמשיכה בימים שלאחריו, כך שעד ערב יום־כיפור כבר עבר רוב הקהל, והחלוקה שהתקיימה בערב החג היתה מיועדת רק עבור אורחים שהגיעו באותו יום.

ביום הושענא־רבה, בעת חזרת הש"ץ של תפילת שחרית, הביאו לרבי את האתרוג והלולב מעט באיחור, הרבי חייך חיוך רחב. לאחר שבעת ההקפות סביב הבימה ערך הרבי הקפה נוספת. כשהחל הרבי ללכת להקפה הנוספת, א' המזכירים השתדל לסדר שלא ילכו אחרי הרבי כבהקפות הקודמות, ושהרבי ילך לבדו, כשהרבי הבחין בזה אמר: "**וואס הארט דיר? איך וויל גייען מיט דער 'עולם' . . דו ווילסט מאכען פאר מיר א באזונדער הקפה?!**" [מה אכפת לך? הנני חפץ לילך עם ה'עולם' . . אתה רוצה לעשות עבורי הקפה נבדלת?!].

בהתוועדות יום שמחת־תורה הכריז הרבי שכרגיל הוא יקבל את האורחים ליחידות, אך

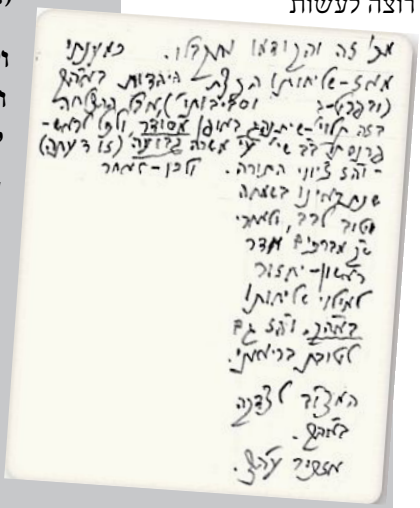

רגלי העם, אשר אנכי בקרבו

לכל אורך התקופה, קישר הרבי את בריאותו בהנהגת החסידים. כמה דוגמאות לכך מובאות בזה:

במענה מחודש שבט בקשר לשתיית משקה, כתב הרבי: א) הגזירה בתקפה עומדת גם עתה. ב) עניין זה גורם עגמת נפש ובפרט בזמן האחרון אין זה מהרצוי. ג) זה מהרס פעולת המבצעים.

♦

בחודש שבט תשל"ח, הגיע הרב ראובן דונין לרבי. עם בואו, הכניס פתק לרבי, בו הביע את רצונו להשאר ב770 עד שהרבי יהיה בריא לגמרי, וביקש את הסכמת הרבי לכך.

במענה על כך, ענה לו הרבי, כי הוא כבר מרגיש טוב, ובאם ברצונו להועיל לבריאותו, הרי שעליו לנסוע חזרה לארץ-הקודש כי שם היא שליחותו:

מכ' זה והקודמו נתקבלו. כמענתי מאז - שליחותו הפצת היהדות באה"ק (ובפרט - ב.. וסביבותי') אבל ההצלחה בזה תלויה שיתנהג באופן מסודר, ולכל לראש - פרנסת ב"ב שי' ע"י משרה <u>קבועה</u> (זו דעתה) - וה"ז ציווי התורה.

ולכן לאחר שנתראינו בשמחה ובטוב לבב, ולאחרי ש"ק מברכים אדר ראשון - יחזור למילוי שליחותו <u>באה"ק</u>, וה"ז גם לטובת בריאותי. המצו"ב לצדקה באה"ק. אזכיר עה"צ.

יהיו אלו יחידויות קצרות בבחינת 'מועט המחזיק את המרובה'. הכרזה זו היוותה הפתעה לחסידים לאחר שבמהלך החודש רחשו השמועות שהאורחים לא יזכו להכנס ליחידות. לשונו של הרבי הייתה (בתרגום מאידית):

"היות שהגיעו ריבוי אורחים מחוץ למדינה, עניין הקשור עם טרחא בגופם ובנשמתם - נסדר שיוכלו להיפגש פנים אל פנים, אך זה יהיה בלי אריכות, רק באופן של 'מועט המחזיק את המרובה' לא יותר מרגע, אבל רגע שכולל הכל.

שמצד כמה־וכמה טעמים זה לא יכול להיות באופן של אריכות ובפרט שרובם כבר כתבו את הענינים שלהם על־ידי פתקאות, אבל היות שיש חביבות מיוחדת שנפגשים פנים אל פנים, זה יהיה בלי אריכות, ואפילו אם ידברו רק דבר אחד או אפילו אות אחת, זה גם דבר גדול ביותר...

ולכן יוכלו להיפגש פנים אל פנים החל מאסרו־חג וגם ביום חמישי ואם יהיה צורך גם בערב שבת־קודש, וזה יהיה בזמנים הרגילים ובמשך שעה וחצי".

ואכן, כפי המדובר, החל מיום אסרו־חג ובימים שלאחריו, קיבל הרבי ליחידות את האורחים הרבים. בכדי לצמצם את ריבוי הנכנסים ליחידות ובכך לשמור על הבריאות של הרבי ערך 'ועד המסדר' הגרלה בין כל האורחים, מי מהם יזכה להכנס ליחידות.

בין האורחים שהגיעו לחודש תשרי בשנה זו, היו הרב שלום סלווין יחד עם חתנו ר' פתחיה ליפסקר ונכדו אברהם ליפסקר. בין הזוכים בהגרלה עלה שמו של הרב סלווין בעוד שחתנו ר' פתחיה לא זכה. אל היחידות הוא נכנס גם עם נכדו, אברהם, שהיה אז ילד כבן 8. במהלך היחידות שאל הרבי את הסבא מי הוא הילד. הסבא ענה שזהו נכדו ושם משפחתו ליפסקר. הוסיף הרבי לשאול מי הוא אביו, וכשהשיב הסבא שהוא בנו של פתחיה, שאל הרבי את הילד אם־כך מדוע אביו לא נכנס ליחידות, ועל־כך ענה הנכד שזהו מפני שאביו לא זכה בגורל. אז הורה הרבי לאפשר לכל האורחים להכנס ליחידות ולא רק על־פי הגרלה.

ביחידויות אלו, כל אחד מהאורחים הנכנסים קיבל תניא, שבסופו מופיעה חתימתו ידו הקדושה של הרבי. כל אחת מנשות החסידים קיבלה סידור שבפתחו חתימתו של הרבי. את התניא ואת הסידורים קיבלו בחדר המזכירות.

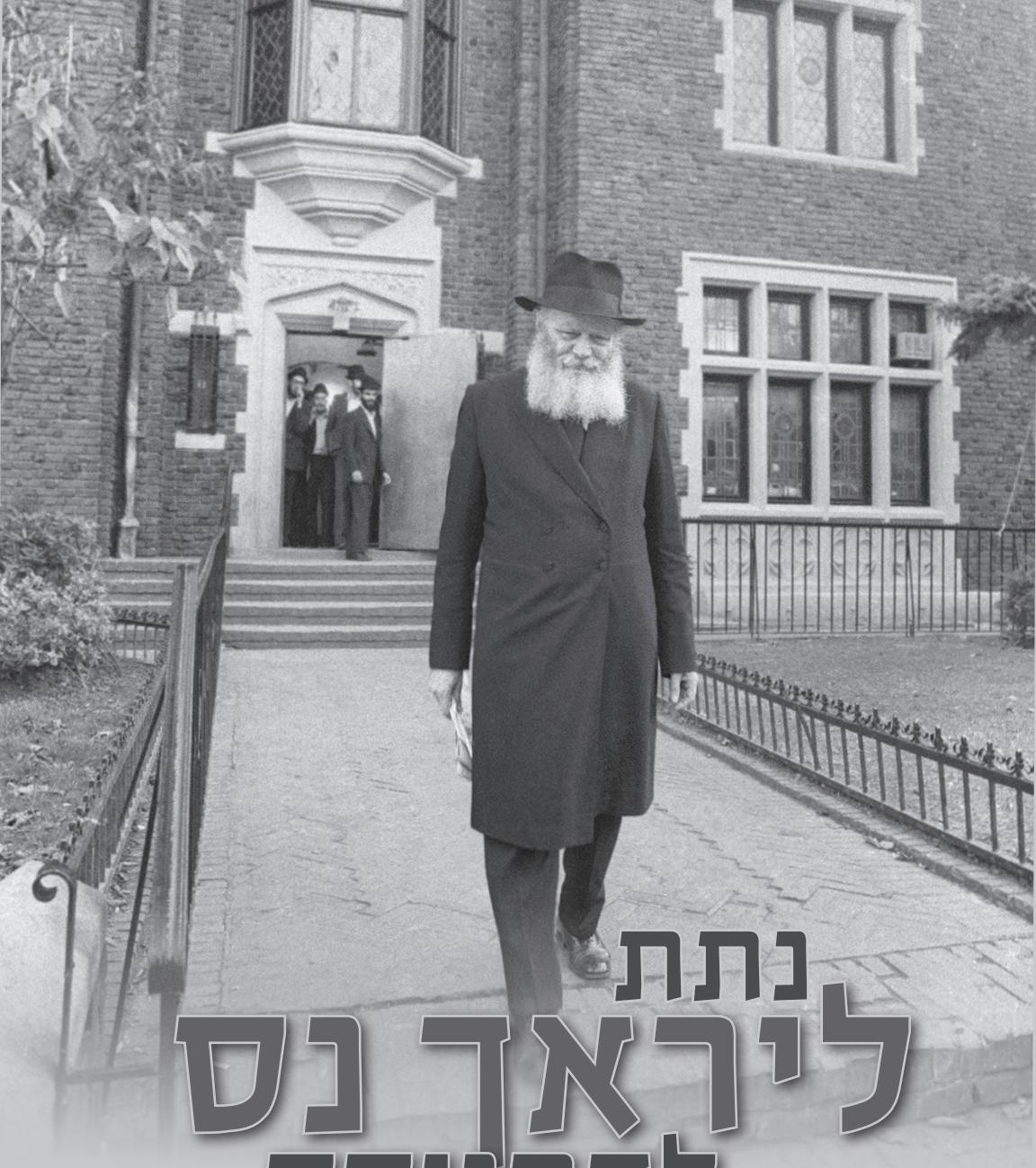

נתת ליראך נס להתנוסס

תחושת המתח והחרדה שליוו את החסידים במשך כחודש ימים, תמו להן בראש־חודש כסלו, עת יצא הרבי מחדרו הקדוש והופיע בפומבי ב"הדרת מלך" ובפני "רוב עם". רגש הדאגה התחלף במהרה בהתרוממות רוח ושמחה עצומה שאחזה בחסידים • יריעה מרוממת ונרחבת על תקופת ראש־חודש כסלו והחגיגות במשך השנים

בצאתו בשלום מן הקודש

אירועי תקופת חודש מר־חשון וראש־חודש כסלו

מאז מאורע־הלב, במשך שבועות ארוכים שנדמו כנצח, היה הרבי ספון בחדרו הקדוש, כשקהל מצומצם של מזכירים, רופאים ומקורבי בית רבי בלבד, הורשו להתקרב למקום. עבור קהל החסידים ובפרט עבור הבחורים הלומדים בבית־חיינו, היו אלו ימים קשים מנשוא. הכל ציפו בדריכות לרגע המיוחל בו יופיע הרבי בהדרו, בבריאות מלאה, ויראה לקהל החסידים כמקודם.

הבחורים הלומדים בזאל הקטן, הורשו, החל מהשבוע שאחרי שמיני־עצרת ללמוד במקומם, על־פי הוראתו המפורשת של הרבי שאין להפריע לסדרי הלימוד. גם הם הקפידו להימצא שם אך ורק לשם לימוד תורה, ולא להפריע את מנוחתו של הרבי. התפילות נערכו בקומה הראשונה של 770, בגן־עדן התחתון או בזאל הקטן, והשתתפו בהם רק מנין מתפללים, מאוחר יותר נכנסו גם בחורים ואנ"ש על־פי הגורל. סדרי היחידות לא התקיימו, מלבד "צאתכם לשלום" לאורחים שבאו לחודש תשרי, שעברו במהירות על פני הרבי. הרבי השתדל לענות על מכתבים ודברים שאינם סובלים דיחוי, אך בכללות העבודה הענפה שדרשה את תשומת ליבו של הרבי בעולם כולו, השתדלו לאפשר לרבי מנוחה.

בצהרי יום רביעי כ"ח מר־חשון, עברה השמועה מפה לאוזן כי בעוד דקות אחדות ייצא הרבי מ770 לעבר בנין הספריה. אברכים ובחורים תפסו כל זווית אפשרית בחלונות ובגגות, מקום בו יוכלו לראות בעיניהם את הרבי צועד. בשעה רבע לשלוש לערך, נראה הרבי בכניסה הראשית של 770. היה זה טרם נבנה הגשר בין בנין הספריה לבנין 770, והרבי יצא מהפתח כשאחריו צועדים המזכירים הרב קליין והרב גרונר, לצד

כמה מרופאיו המסורים של הרבי. היה זה מראה משיב־נפש לעיניהם של הבחורים שראו לראשונה את הרבי.

בבנין הספריה חיכו לרבי הספרים שהגיעו מפולין, מספרייתו של כ"ק אדמו"ר הריי"צ שהושארה באטוואצק בימי מלחמת העולם השניה, כשנאלץ לברוח מפני סכנת הנפשות של ההפגזות שהחריבו את העיר וורשא, בה שהה באותם הימים. הרבי הריי"צ נמלט מפולין ללטביה, עד שהגיע צלחה לארצות הברית, בהשאירו את ספרייתו הגדולה, מלבד הכתבים והספרים שלקח עמו לכל מקום במהלך נדודיו. כבר בהגיעו לריגא פתח הרבי הריי"צ במאמצים לאיתור וחילוץ ספרייתו, אך לא עלתה בידו במשך ימי המלחמה. גם אחר־כך, כשירד מסך הברזל על מזרח אירופה, נתקלו החיפושים במבוי סתום של הכחשה מצד הספריות בפולין. רק לאחר שנים, בשנת תשל"ז, הסכימה ממשלת פולין להחזיר לספריית אגודת־חסידי־חב"ד את ספרייתו של אדמו"ר הריי"צ, לאור ההוכחות שהיו מרשימותיו של הרבי, כשערך וקטלג את ארכיונו של הרבי הקודם.

הספרים הגיעו לניו־יורק בתחילת שנת תשל"ח, לאחר המאורע בשמיני־עצרת. כשהתחזקה בריאותו של הרבי, היה זה הדבר הראשון אותו הלך הרבי לראות. הרבי שהה בבנין הספריה כשעה ורבע, כשהוא בוחן את האוצר היקר שחזר לבעליו, ולקראת השעה ארבע חזר לחדרו.

אשרי עין ראתה כל אלה

ביום חמישי, ערב ראש־חודש כסלו, פשטה השמועה ברחבי תבל, שהיום ייצא הרבי לביתו, לאחר למעלה מחודש ימים מאז המאורע הבריאותי, בהם שהה בחדרו הקדוש נתון למעקב רפואי צמוד. הבשורה הביאה שמחה עצומה לאלפי החסידים, וקיבצה לשדרת איסטערן פארקווי מאות חסידים ותמימים שהמתינו לרבי בציפייה דרוכה. בשעה שש בערב כבר התאסף קהל רב, ממתין לרבי, מתוך מתח גם בשל העובדה שעד הרגע האחרון ממש לא היה הדבר וודאי שאכן יתאפשר לרבי לנסוע לביתו.

בשעה 7:40 נראה הרבי בפתח 770. בחיוניות וכדרך הליכתו הרגילה של הרבי, כשבידו שקית נייר חומה, צעד הרבי בשביל הכניסה הראשי. באופן ספונטני החלו החסידים לנגן את מארש נפוליון בשמחה עצומה. הרבי נכנס לרכבו, ונסע לביתו מלווה במזכירים וברופאים ד"ר רזניק וד"ר לב. רכבו של הרבי עצר בלאק אחד לפני הבית, על־מנת לאפשר לרבי לצעוד את הדרך לביתו ברגל, כהוראת הרופאים, לחזק את בריאותו. בהגיעו לבית הודה לרופאים ולמזכירים, ואיחל להם לילה טוב.

שמחה עצומה שררה בקרב הקהל הרחב ליד 770. כמו מבטאים בכך את השחרור

מהמתח העצום שאפיין את התקופה האחרונה, פרצו החסידים בריקודים ושירה מלווה באמירת לחיים בשדרה על־יד 770.

ר' מענדל נוטיק ור' חיים ברוך הלברשטם, שהו במחיצתה של הרבנית חיה מושקא בחדר היחידות של הרבי הקודם, בשעה שיצא הרבי החוצה. ר' מענדל נוטיק מספר שהרבנית הביטה בהתפעלות על השמחה העצומה ואהבתם הגדולה לרבי שפרצה מכל לבם של החסידים. האור

בראותה את ההתרגשות אמרה הרבנית: "די בחורים זייער ליב מיין מאן" [הבחורים מאוד אוהבים את בעלי]. היא אף התבטאה פעמיים בהתפעלות "אזעלכע מאלאדעצין!"

בחדר היה כבוי, כדי שלא יראו אותה בהביטה מבעד לחלון הפונה לרחוב. בראותה את ההתרגשות אמרה הרבנית: "די בחורים האבן זייער ליב מיין מאן" [הבחורים מאוד אוהבים את בעלי]. היא אף התבטאה פעמיים בהתפעלות "אזעלכע מאלאדעצין!", ביטוי ברוסית שמשמעותו בחורים כארז, פעילים נמרצים.

הרבנית פנתה אף היא לבית אחרי שנסע הרבי. כשראתה שהמשמש־בקודש ר' מענדל נוטיק מתוח מהמצב, הרגיעה אותו ואמרה שהכל יסתדר ושיילך לנוח, היא אף הבטיחה להתקשר ולעדכן שהכל בסדר. ואכן, באצילותה, למרות שהיה זה הלילה הראשון בו חזרה עם הרבי הביתה, התקשרה הרבנית כפי שאמרה.

רופאו המסור של הרבי, ד"ר איירה וייס, מספר שהרבי שמח מאוד שיכול ללכת לביתו, בשל העובדה שבמשך הזמן שהיה בחדרו, לא התאפשר לרבי, על אף שהייתה מבקרת אותו בכל יום, להיות באופן פרטי עם הרבנית, בשל נוכחותם של הצוות הרפואי, והרבי ביחסו המיוחד לרבנית דאג בשל כך שהוא מחסיר ממנה את הזמן בו שהו יחד בבית. בהזדמנות אחת התבטא הרבי בפניו שחשובה בעיניו שתיית כוס התה המשותף עם הרבנית כמו הנחת תפילין.

בכל הלילה נמשכה השמחה העצומה, שאי־אפשר לתארה במילים. רגשות עזים הציפו את כולם שהמתינו ליום הזה במהלך השבועות האחרונים. לאחר כמה שעות של ריקודים שלוו באמירת לחיים בשופי, התכנסו החסידים בזאל הקטן, והחלו לערוך מעמד "הקפות", בהמשך לשמיני־עצרת ושמחת־תורה. מכירת י"ב הפסוקים של סדר "אתה הראת" התקיימה ברוב עם ושמחה כהלכתה,

והכסף ניתן בו במקום עבור משקה. כאשר ספרו את בקבוקי המשקה אותם אסף המנקה הגוי, מצאו שבעים ושבע בקבוקים ריקים לחלוטין... הייתה זו שמחה פנימית אמתית שהתבטאה במלואה ללא הגבלות, ורגש הודיה לה' על החלמתו של הרבי, רגש של אהבה עמוקה לנשיא הדור.

מספר הרב **מנחם מענדל גרונר**: בליל אותו יום, בשעה 2 לפנות בוקר נכנסתי לחדר הנהלת הישיבה שם ישנו הרופאים באותה תקופה. פגשתי שם את ד"ר רזניק ושוחחתי עמו. בטבעו הוא איש קר, שכלי ומאופק, מובן שלא רקד יחד עם כולם. כשראה אותי הוא הפטיר "הלילה זה אכן היה מרגש".

למחרת, ביום שישי בבוקר, כאשר הגיע הרבי ל770, עצר בהילוכו כדי לשוחח עם ד"ר רזניק ואמר לו "**שמעתי שאתמול בלילה כולם רקדו**" והמשיך הרבי בחיוך "**חוץ משניים - אני ואתה! אני רוצה שהלילה תשלים זאת ותרקוד גם בעבורי...**" באותו לילה יצא ד"ר רזניק מכליו, עת שנסחף במעגלי הריקודים. "שמחה כזו לא ראיתי מימיי", אמר לאחר־מכן בהתרגשות.

גם בשבת לא פסקה לרגע השמחה שהחלה בראש־חודש כסלו. גבאי בית הכנסת ובית המדרש ליובאוויטש שבליובאוויטש הכריזו על קידושא רבא, והקהל הגדול התוועד במשך השבת, ראשי המדברים היו הרב יואל כהן וזקני החסידים, שכבר התחילו להתוועד בלילה הקודם, כמו הרב שלום מרוזוב ועוד. משקה נשפך כמים, ואיחולי לחיים לבריאותו של הרבי נשמעו מכל עבר. כשעה לאחר צאת השבת יצא הרבי לביתו, כשהקהל שחיכה לרבי בפתח 770

שוחח עם ד"ר רזניק ואמר לו "שמעתי שאתמול בלילה כולם רקדו... חוץ משניים - אני ואתה! אני רוצה שהלילה תשלים זאת ותרקוד גם בעבורי"... באותו לילה יצא ד"ר רזניק מכליו, עת שנסחף במעגלי הריקודים

עודנו רוקד ושר בהמשך לשבת. הרבי יצא במראה פנים נפלא, ובידו הקדושה עודד את השירה עד שנכנס לרכב. רק אז נעמד הקהל לתפילת ערבית, כשהרב ישראל דוכמן משמש כחזן במנגינת יום־טוב, אחרי יומיים של שמחה רצופה ללא גבולות, בתחושת הודיה עמוקה לה' על חסדיו.

ל כסלו תשל"ח / JEM / 23569

כוס ישועות אשא

סיפורה של התוועדות זאת חנוכה תשל"ח שערך הרבי במפתיע

בראש־חודש טבת, התקיים כינוס 'ראלי' מיוחד לילדים, בארגונו של הרב יעקב יהודה העכט, כרגיל מידי שנה, אף בשנים שקדמו לייסוד "צבאות השם". הרבי ירד לזאל הגדול והשתתף בכינוס, נשא שיחות ועודד את השירה ואת אמירת שנים־עשר הפסוקים.

למחרת, ביום 'זאת חנוכה' נכנס הרב העכט לחדרו של הרבי, והרבי הודה לו על הכינוס שנערך אתמול באומרו שגרם נחת רוח רב. ואז בהפתעה מוחלטת אמר הרבי לרב העכט: "**איך זוך א בעל מרץ און א בעל סוד, און איך האב דיר געפונען. איך וויל מאכן א פארברענגען (נאך מנחה), און פאר דערויף וואשן זיך, און דערנאך טיילן כוס־של־ברכה, און אויסטיילן (פאר די שלוחים) בקבוקים (משקה)**" [אני מחפש בעל מרץ ובעל סוד, ומצאתי אותך. אני רוצה להתוועד אחרי מנחה, ולפני כן ליטול ידים, ואחר־כך לחלק כוס־של־ברכה, ולחלק לשלוחים בקבוקי משקה]. מספרים שהרבי התבטא בפני א' החסידים שרצונו לערוך מעין השלמה לעניינים שנחסרו בימי שמיני־עצרת שמחת־תורה.

הרבי גם הסביר בפניו מדוע הוא רוצה שהדבר יישמר בסוד: "**איך וויל ניט אז מ'זאל דאס מפרסם זיין, בכדי עס זאל נישט שטערן קיינעם פון ארבעט, ווי די גמרא זאגט בנוגע די קריאות פון ימי החול**" [אינני רוצה לפרסם זאת, כדי שלא להפריע איש מעבודתו. כפי שהגמרא אומרת בנוגע לקריאות התורה

בימות החול (שקיצרו בהם מפני ביטול מלאכה)]. הרבי אף הוסיף ואמר שגם אנשי המזכירות ומנהלי חדר השידורים אינם יודעים מדבר־ההתוועדות; ובכלל, הפרסום לא חשוב משום שיהיה ניתן לשמוע את טייפ ההקלטה מיד אחרי הפארברענגען.

לשאלת הרב העכט, האם ניתן לספר לתלמידי הישיבה ב770 בלבד, השיב הרבי: "**לספר לתלמידי הישיבה כאן - זה יוצר פרסום עד אוסטרליה!...**". הרב העכט הוסיף לשאול האם הרבי מאשר לו לספר לבנו הלומד בישיבה במוריסטאון, על־כך השיבו הרבי שינהג בדיוק כפי שהוא נוהג כלפי אנשי המוסדות שלו. כלומר – למסור להם שאם הם רוצים, שיבואו. אך לא לספר להם על דבר־ההתוועדות... אמנם, הרבי התיר לו לספר לאחיו הרב אברהם מלפאטבוש על־כך.

לפני שפנה הרב העכט לצאת מחדרו הקדוש של הרבי לביצוע המשימה שהוטלה עליו, אמר לו הרבי: "**דער רבי דער שווער האט אמאל געזאגט אז עס זיינען פאראן דריי סוגים אין א בעל סוד. א) ער דערציילט גלייך. ב) מען דערקענט אז ער האט א סוד אבער ער דערציילט ניט. ג) אז ער דערקענט גארניט אז ער האט א סוד**". [כ"ק מו"ח אדמו"ר אמר פעם שישנם שלושה סוגי בעל סוד. א) שמספר מיד. ב) שניכר שיש לו סוד אך אינו מספר. ג) לא ניכר כלל שיש לו סוד]. וסיים הרבי: **בודאי תבחר לך הדרך הנכונה בזה.**

הרבי הורה לרב העכט שיכניס לבית הכנסת את המצרכים הנדרשים עבור ההתוועדות, באופן שאיש מלבדו לא יבחין בכך. מאחר והרבי גם רצה ליטול ידיים לסעודה ולחלק כוס־של־ברכה, היה על הרב העכט לדאוג גם לזאת. כשביקש הרבי לתת לו כסף להוצאות ההתוועדות, סירב הרב העכט לקחת ואמר שהוא יכול לדאוג לכך בעצמו.

כאמור, הרבי התיר לרב העכט להודיע לבנו שיש לבוא ל770, ולכן הגיעו כל תלמידי הישיבה במוריסטאון לתפילת מנחה עם הרבי, אף שלא ידעו על דבר הפארברענגען. כשיצא הרבי לתפילת מנחה, הודיע למזכירו הרב גרונר שלאחר התפילה יירד לפארברענגען. חיש מהר נודע הדבר בקרב הנמצאים ב770 באותה שעה, ואלו הפיצו את ההודעה במהירות האפשרית, ודאגו לארגן את בית־הכנסת הגדול לפארברענגען. בשעה 3:35 ירד הרבי לזאל הגדול להתוועדות.

מ'זוכט עצות ווי אזוי צו פורץ זיין גדרי הגלות!

בתחילת ההתוועדות אמר הרבי שבהתאם למדובר בהתוועדות הקודמת (מוצאי שבת חנוכה) שבימי החנוכה צריך להרבות בענין השמחה, והלא

שמחה קשורה עם כוס־של־ברכה, שהרי אין אומרים שירה אלא על היין, לכן אני מתכונן ליטול כעת ידיים לסעודה. וכל אלו שיטלו ידיהם לסעודה תבוא עליהם ברכה - על־ידי הכוס־של־ברכה, וימשיכו ברכה גם על אלו שמאיזה טעם שיהיה לא יטלו ידיהם.

לאחר שנטל הרבי את ידיו הקדושות, הבחין בחלות הגדולות שהכינו עבור ההתוועדות והגיב בחיוך... למחרת אמר לרב העכט כי להבא לא יביאו שתי חלות, כדי שלא יטעו לחשוב שגם ביום חול צריך לחם־משנה.

לאחר שאכל פרוסת המוציא, אמר הרבי: "**די וואס האבן זיך געוואשען און די וואס רעכענען זיך גיין וואשן, זאלן נעמען פון די חלה**" [אלו שנטלו ידיהם ואלו שמתכוננים ליטול ידיהם - יקחו חלק מהחלה]. מיד נדחף הקהל כולו בכדי לזכות בחתיכה מהחלה. למראה זה התבטא הרבי ש"**לאו דווקא בבת־אחת**".

בהמשך דבריו הזכיר הרבי שישנה שייכות בין שמחת־תורה לזאת חנוכה. הרבי אף עורר אודות המגבית ל"קרן השנה", אודותיה נהג הרבי להזכיר בהתוועדות שמחת־תורה.

הרבי מסר עבור החסידים את החלה השלימה ומחצית מהחלה השנייה, והדגיש שכל אחד ייקח לעצמו רק חתיכה אחת.

אווירה מיוחדת הייתה לה להתוועדות זו, הן בשיחות שנשא הרבי והן ברגשות החסידים. בתחילת דבריו אמר הרבי: "**בנוגע לענין השמחה בימי החנוכה, אף־על־פי אז ס'איז א שווערע זאך צו מחדש זיין א ענין וואס מ'האט ניט געזען בא רבותינו נשיאינו... מ'טוט דאס ניט בתורת קביעות און ניט בתורת חיוב וכו' - נאר מ'זוכט עצות ווי אזוי צו פורץ זיין גדרי הגלות!**" [אף־על־פי שזהו דבר קשה לחדש ענין שלא ראינו אצל רבותינו נשיאינו (התוועדות ב'זאת חנוכה')... אין עושים זאת בתורת קביעות ובתורת חיוב וכו' - אלא מחפשים עצות איך לפרוץ את גדרי הגלות!].

טרם אמירת המאמר, דיבור המתחיל "מצוותה משתשקע החמה", החל הקהל לנגן את ניגון הקפות הידוע, המושר ב770 בעת הקפות שמחת־תורה. בזמן הניגון עודד הרבי את השירה בתנועות עידוד חזקות. בכלל, התחושה בכל מהלך ההתוועדות הייתה שהנה כעת הרבי משלים את ההקפות שנקטעו כמה חודשים לפני זה, בשמיני־עצרת.

גם בהמשך דבריו הזכיר הרבי שישנה שייכות בין שמחת־תורה לזאת חנוכה. הרבי אף עורר אודות המגבית ל"קרן

הרב יעקב יהודה העכט סיפר שאחיו הרב **אברהם העכט**, כתב לרבי פ"נ לאחר אותה התוועדות של 'זאת חנוכה' וציין שהוא מרגיש שהייתה זו סעודת הודאה של הרבי. הרבי השיב לו "**ת"ח ת"ח**", וביקש ממנו לעיין בהקדמה לספר הזוהר. שם מובא הסיפור על רבי חייא תלמידו של הרשב"י, שאור תורתו האיר גם למעלה בהיכל הרשב"י, וכשהמשיח הגיע להיכל הרשב"י – שאל מי זה הלבוש בבגדים, וענה רשב"י זהו רבי חייא שנמצא בעולם הזה ואור תורתו מגיע למעלה. אמר המשיח: אם כן שיעלה למעלה... השיב הרשב"י: צריכים את רבי חייא עוד בעולם הזה...

השנה", אודותיה נהג הרבי להזכיר בהתוועדות שמחת־תורה. בהקשר זה אמר שיעשו את עריכת המגבית בשמחה גלויה הקשורה עם כוס־של־ברכה, והשמחה תפרוץ גדר, והוספה בנתינת הצדקה תביא להוספה בנתינת הקב"ה כמה פעמים ככה.

בסיומה של ההתוועדות הכריז הרבי על חלוקת כוס־של־ברכה לכל־אחד־ואחד מהנוכחים, וכן חלוקת בקבוקי משקה לשלוחים ולנוסעים בענייני המוסדות, כנהוג במוצאי שמחת־תורה.

הרבי הבהיר כי למרות שבמוצאי שמחת־תורה התקיימה במילואה ובשלמותה חלוקת כוס־של־ברכה על־ידי שלוחו, ו"שלוחו של אדם כמותו" – "**ממש כפי שאני בעצמי עשיתי זאת**", הרי משערים ומקווים שעל־ידי החלוקה עתה יתווסף בענייני תורה ויראת־שמים, ולכן יעשו זאת באופן דכפליים לתושייה.

הקהל שהיה נרעש ונלהב מההתוועדות הפתאומית המפתיעה, לא שיער כלל שיזכו למעמד כוס־של־ברכה. השירה השמחה והריקודים, נמשכו עוד זמן רב, גם לאחר ההתוועדות, באווירה מובהקת של שמחת־תורה...

למחרת ההתוועדות קרא הרבי לרב העכט שיכנס לחדרו. תחילה התעניין הרבי איך הצליח לשמור בסוד את ההכנות לפארברענגען, הרב העכט סיפר לרבי שהוא שמר את כל הדברים במכונית והכניס אותם לבית־הכנסת רק סמוך לפארברענגען. לשאלת הרבי איך נודע הדבר לרב בערל יוניק, ענה שהיות והרב יוניק משמש את הרבי בפארברענגען, ממילא הוא חשב שלא ייתכן שהרב יוניק יחסר מההתוועדות. הרבי נענע בראשו לאות הסכמה.

כשהוסיף הרבי לשאול כיצד ידעו חברי המזכירות על דבר קיומו של הפארברענגען, הוא סיפר לרבי שכאחיו

נכנס לחדר המזכירות הוא נשאל על־ידי א׳ מחברי המזכירות מה הביאו ל770 באמצע יום סתמי לכאורה. מאחר שהוא שיער שחברי המזכירות אף הם שותפים לסוד, ענה שהוא בא לתפוס מקום. אך - הוסיף הרב העכט לומר לרבי - כאשר הוא נשאל על־ידי חברי המזכירות מדוע נכנס ליחידות, השיב להם שהיה זה בקשר לכינוס שהתקיים ביום אתמול. כאמור, במהלך היחידות העיר הרבי גם על־כך שהביאו שתי חלות, שלהבא לא ינהגו כך כדי שלא יטעו לחשוב שגם בימי חול צריך לברך על לחם־משנה. הרבי הביע את רצונו לשלם עבור הוצאות ההתוועדות ונתן לרב העכט 20 דולר.

למחרת ביום שישי, נכנס שוב הרב העכט לחדרו של הרבי על־מנת לקבל את ההגהה על השיחה של כינוס הילדים. בהזדמנות זו חזר הרבי שוב והביע את רצונו לשלם על הוצאות ההתוועדות ואמר: באם לא תיקח את הכסף, תיתכן התוועדות כזו שוב, ואז אחפש מישהו אחר שיארגנה.

בהקשר זה הוסיף הרבי לספר לו סיפור ששמע מכ"ק אדמו"ר הריי"צ, והקדים "**שבשעתו לא הבנתי מדוע סיפר לי סיפור זה**". תוכן הסיפור הוא שהרבי הרש"ב שלח פעם את הגביר החסיד הרב שמואל גוראריה לבצע דבר בשליחותו, ונתן לו שלושים רובל להוצאות הדרך. ר׳ שמואל תמה, מדוע הוא, שתורם סכומים עצומים באין־ערוך עבור ענייניו של הרבי, זקוק לעזרתו של הרבי בהוצאות הדרך. אמר לו על־כך הרבי הרש"ב שכאשר הכסף להוצאות הוא שלך, עלולה להתערב בזה המציאות שלך; לעומת הכסף שנותן הרבי, שהוא מכסף הקהל כולו. כעת - סיים הרבי - על־מנת שלא אהיה בבחינת "עבד לוה לאיש מלוה", ועל־פי הסיפור האמור לעיל, הנני רוצה לשלם את סך כל ההוצאות.

סך ההוצאות היה 65 דולר עבור הפארבייסן, והחלות שהיו בהתוועדות (את המשקה קיבל הרב העכט כתרומה). הרבי הוציא עשרים דולר ונתנם כתשלום, נוסף על עשרים הדולרים שנתן ביום שלישי לפני הפארברענגען, הוסיף עוד חמש דולר מקופה נוספת, ואמר שאת עשרים הדולרים הנותרים יכול הרב העכט להשלימם כהשתתפות פרטית משלו.

בסיום היחידות אמר הרב העכט כי הוא לוקח את הכסף בקבלת־עול, והרבי השיב על־כך "**מ׳דארף וועלן**" [צריך לרצות]. הרב העכט לקח את הכסף, והרבי איחל "**א פריילעכן שבת**".

לשנה אחרת קבעום

חגיגות ראש־חודש כסלו לאורך השנים

כגודלה של דאגת החסידים לרבי בתקופה החל משמיני־עצרת, כך - ועוד יותר - הייתה גודל השמחה. ומאז שנת תשל"ח, נקבע ראש־חודש כסלו בדברי ימי ליובאוויטש לשם ולתהילה. אצל חסידים מקובל לכנותו כ"חג־החגים" של דורנו. מובן מאליו, שבכל ריכוזי חב"ד ברחבי העולם, על אחת־כמה־וכמה בבית־חיינו, נקבע ראש־חודש כסלו ליום התוועדות וסעודת הודאה ויומא דפגרא מהשמחים שידעה ליובאוויטש.

איש בית־חיינו, הרב **מאיר הארליג** נטל על עצמו את האחריות לארגון סעודת ההודיה בכל שנה ושנה. תחילה התוועדויות אלו התקיימו בזאל הקטן. אך בעבור השנים, עם ריבוי הקהל, עברה ההתוועדות לזאל הגדול, והפכה להיות רשמית יותר.

בהתוועדות השבת היה הרבי מוסר לו בקבוק כהשתתפות בהתוועדות. את הבקבוק היה מכניס - כנהוג בכגון־דא - אל חדר המזכירות כבר בערב השבת. הרב הארליג זכה גם למענות מיוחדים על דו"חות שכתב אחרי ההתוועדות.

הרב הארליג מספר כי הוא זוכר, שפעם אחת, לאחר שהגיה הרבי שיחה, ביקש שידאגו שתהיה מוכנה ל"**סעודת ההודיה**".

לקמן מובאים שביבים ממספר שנים, המעניקים טעימה - ולו במקצת - מאווירת השמחה ששררה בקרב החסידים ביום חג זה:

תשמ"ג

במלאות חמש שנים מאז המאורע הבריאותי, הייתה התוועדות החסידים

שמחה ביותר. בערב ראש־חודש נסע הרבי לאהל, ובדרכו עמדו ריבוי חסידים שניגנו ניגון שמחה. הרבי עודד את השירה בחוזקה; מעגלים של ריקוד נוצרו, והשירה נמשכה שעה ארוכה; באויר בית־חיינו הורגשה שמחה מיוחדת, פורצת גדר, שאפפה את כל החסידים. בסעודת ההודיה המרכזית התוועדו החוזר ר' יואל כהן, והמשפיע ר' מענדל פוטרפאס, יחד עם אנ"ש ותלמידי התמימים. ההתוועדות נמשכה שעות רבות. מסופר שלמחרת ההתוועדות הרבנית חיה־מושקא ע"ה תהתה בפי אחד מאנשי הבית מדוע לא סיפרו לבעלה, הרבי, על דבר ההתוועדות. כאשר הראו לה את ההזמנה לסעודת ההודיה, הרבנית הקרינה מכך שמחה רבה.

תשד"מ

בשנה זו התווסף מימד חדש ומיוחד לחגיגות ראש־חודש כסלו. שלוחי הרבי מכל רחבי ארצות־הברית וקנדה התאספו לראשונה לעריכת כינוס־השלוחים. שיאו של הכינוס היה ההשתתפות בפארברענגען שבת־מברכים כסלו של הרבי. הייתה זו ההזדמנות הראשונה בה התאפשר לשלוחים להשתתף בהתוועדות, לאור עבודתם הרבה במקום שליחותם במשך חודש תשרי. ראש־חודש כסלו, שחל אז ביום ראשון, הפך לחגיגה עולמית, כאשר להתוועדות החסידים הצטרפו גם השלוחים מכל רחבי אמריקה הצפונית. באותה שנה גם הולחן על־ידי הרב פייטל לוין הניגון המכונה "מארש ראש־חודש כסלו".

תשמ"ה

שבת־מברכים חודש כסלו בשנה זו חלה בערב ראש־חודש. בסיום הפארברענגען חילק הרבי בקבוקי משקה כהשתתפות באירועים הקרובים. תחילה עלה הרב חיים יהודה קרינסקי, לקבל בקבוק עבור כינוס־השלוחים, אחריו פרופסור חנוכה ל"פגישה" [שבתון בקראון הייטס לסטודנטים המתקיים כמה פעמים בשנה על־ידי הועדה לדוברי עברית שעל־ידי צא"ח, שיאו של השבתון היה השתתפותם בפארברענגען של הרבי. כ"ק אדמו"ר העניק למארגני הפגישה יחס מיוחד ומעודד]. לאחר־מכן ניגש הרב מאיר הארליג לקבל בקבוק משקה עבור סעודת ההודיה והתוועדות החסידים דראש־חודש כסלו. צירופם של המאורעות המיוחדים לזמן אחד עורר והעניק לשמחה הגדולה עוצמה אדירה, "מארש ראש־חודש כסלו" הושר בכל עוז והרבי עודדו בתנופה תוך כדי חלוקת בקבוקי המשקה. ההתוועדות התקיימה במוצאי־שבת

והשתתפו בה גדולי המשפיעים. כאשר דיווח הרב מאיר הארליג על־כך , השיב הרבי: "**נתקבל ות"ח. דבר בעתו תחלת כסלו, חודש כסלו וכו'. אזכיר עה"צ**".

בשנה הבאה, שנת תשמ"ו, יצאו שמונה טנקים לרחבי ניו־יורק, במלאות שמונה שנים לראש־חודש כסלו תשל"ח.

תשמ"ח

כבר בתחילת שנת תשמ"ח הרבה הרבי בשמחה. לכל־לראש הדבר התבטא בכינוי אותו נתן הרבי לשנה זו "**תִּשְׂמַח וְתִשַּׂמַח**"; אירועי שמחת־תורה בשנה זו אף הם זכורים לשמחה מיוחדת. כאשר קרבו הימים לקראת ראש־חודש כסלו, מלאות עשור שנים מאז ר"ח כסלו תשל"ח הורגשה השמחה ורוממות־הרוח ביתר־שאת.

השמחה גבהה עוד יותר בכ"ה מר־חשון, עת הכריע השופט בפסק־דין סופי במשפט הספרים, אשר הוא דוחה את כל טענות הצד שכנגד, ומבטל את כל נסיונות הערעור על פסק־הדין שניתן בה' טבת תשמ"ז.

כמו לא די בכל הענינים רבי־המשמעות שאירעו בחצר ליובאוויטש בימים אלו, התקיים לראשונה ב770 כינוס השלוחים העולמי!

יום השבת, ערב ראש־חודש כסלו שנת תִּשְׂמַח וְתִשַּׂמַח, נחגג במחיצת כ"ק אדמו"ר באוירת יום־טוב חגיגית.

בכניסתו של הרבי לבית־הכנסת ניגנו כולם את מארש ראש־חודש כסלו. על הרבי ניכרה שמחה מיוחדת, ובדרכו הניף את ידיו לחיזוק השירה, כך גם לאחר שהגיע למקומו ופנה אל הקיר, המשיך להכות בידו הקדושה על־גבי הסטנדר, כאות להמשכת השירה. גם בקבלת שבת ניגנו בעוז ובחזקה את "לכה דודי" במנגינה זו.

בהתוועדות השבת דיבר הרבי רבות על עבודת השלוחים. ואז, הודיע הרבי שלאחר השבת יחלק לשלוחים ולשלוחות בלבד קונטרס של מאמר חסידות. הודעה זו, שהייתה אצל החסידים בהפתעה מוחלטת, התקבלה בהתרגשות ושמחה רבה. המאמר אותו חילק הרבי, היה מאמר ד"ה "ושבתי בשלום" אותו אמר עשר שנים קודם־לכן, במוצאי־שבת פרשת ויצא תשל"ח מחדרו הקדוש. אמירת המאמר ארכה אז כשעה וחצי. המאמר התפרס על גבי עמודים רבים, והינו המאמר המוגה הארוך ביותר. במאמר ישנם 216 הערות, ובזמנו אמרו שמספר זה בגימטריה הוא "דידן נצח"...

כך מתאר הרב **צבי הירש רסקין** את אירועי יום־השבת: הייתה זו התוועדות ארוכה ביותר; על־אף שבשנים מוקדמות יותר, היה זה דבר מצוי בימות החורף שההתוועדות התארכה, ונמשכה

עד לתפילת מנחה, כאשר מיד לאחר מכן התפללו מעריב. אולם בתקופה זו, ההתוועדויות כבר לא היו ארוכות כל־כך. אבל הפעם - ההתוועדות הנפלאה נמשכה זמן ארוך, ואחריה התפללו מנחה ומעריב. ואז, לאחר תפילת מעריב והבדלה, פרץ כל הקהל באופן ספונטני בריקוד סוער ואדיר של מארש ר"ח כסלו. היו אלו ריקודים ושמחה שאין לתאר. התעלות כל כך עצומה - אחרי כל הגילויים הנפלאים שראינו מהרבי, עשר שנים מר"ח כסלו, ושובם של הספרים. כולם היו פשוט באוויר, לא על הרצפה, בחללו של בית חיינו הורגש, שזהו ציון יום ותקופה מיוחדת, שכמוה לא היה מעולם!

כאשר הרב הארליג החל לארגן את ההתוועדות המסורתית, היה עליו ממש להתחנן בפני קהל השלוחים והחסידים שיצאו מבית־הכנסת ולאפשר לו לארגן

את בית־הכנסת.

בשעה 9:30 החלה התוועדות וסעודת הודיה לרגל היום הבהיר ר"ח בכסלו. על הקיר המערבי נתלה שלט גדול ומאיר עיניים "**סעודת הודאה רבתי לכבוד יום הבהיר ר"ח כסלו. יחי אדוננו מורנו ורבינו, דידן נצח**".

לאחר חזרה משיחות השבת על־ידי החוזר הרב יואל כהן, ודברי ברכה על־ידי המרא דאתרא דשכונת קראון הייטס הרב מארלאו, הוזמן האורח המיוחד ד"ר איירה ווייס, רופאו של הרבי. ד"ר ווייס הגיע במיוחד משיקגו להשתתף בהתוועדות החסידים, ולחלוק עמם רגעים מהתקופה שלפני עשור, ותחושותיו ביום זה. למחרת בשעת חלוקת הדולרים, כשסיפר הרב הארליג לרבי על כך שד"ר ווייס הגיע במיוחד, הגיב לכך הרבי ב"**א גרויסער יישר כח!**".

בהתוועדות דברו גם שלוחים מארץ־הקודש ומרחבי העולם. ביניהם הרב אהרן אליעזר צייטלין; הרב יוסף העכט; הרב שמואל לו מלונדון.

דברים נפלאים ביותר

למחרת ביום ראש־חודש כסלו, כשנכנס הרבי לתפילת מנחה, סימן הרבי לרב גרונר במפתיע על רצונו לומר שיחה לאחר התפילה.

הרבי החל לכל לראש ב"**פותחין בברכה**" וביאר את מעלת היום וראש־החודש. בהמשך השיחה התייחס הרבי לדו"חות שהתקבלו מכמה שלוחים, ובהם "**דברים נפלאים ביותר!**" - וזירז את כל שאר השלוחים שימסרו גם הם דו"חות מפעילותם.

בסיום השיחה הודיע הרבי שכעת יחלק את הקונטרס "ושבתי בשלום" בצירוף דולר לצדקה לשלוחים ולשלוחות, ולאחר־מכן יתן להם דולרים נוספים שיחלקו לכל הקהל. השלוחים לאנשים והשלוחות לנשים.

המולה רבה נוצרה במקום שכן לא היה ברור עדיין מה ואיך יהיה סדר החלוקה. הרבי החל לרדת במדרגות הבימה, ובעודו עליהם החל לפתע להשליט סדר. עתה, אמר הרבי, יגשו כל השלוחים ורק השלוחים, ואילו כל השאר, גם ה"מיוחסים", יעמדו בצד... ואכן אך ורק שלוחים קיבלו מידו הקדושה את הקונטרס.

הרבי פנה לפינת הבמה, שם הועמד השולחן, עליו סודרו הקונטרסים, ובתוך כל אחד מהם, דולר. התור היה רחב מאד, אך החלוקה התנהלה במהירות. הרבי נתן לידי כל שליח 'קונטרס' ובתוכו דולר. כשהסתיימה החלוקה ל"שלוחים", התפנה המקום ועברו ה"שלוחות". הן גם קיבלו 'קונטרס' ובתוכו דולר. בסיום החלוקה הממושכת עלה הרבי חזרה לחדרו.

בקודש פנימה

אוצר התבטאויות נדירות, מאורעות ייחודיים, ושיחות שבין הרבי לצוות הרופאים במהלך התקופה שבין שמיני־עצרת לראש־חודש כסלו. חלקם הגדול מתפרסם בזאת לראשונה

למעלה מן הטבע לגמרי

הם לא היו חסידי חב"ד, ברובם. והם גם נשארו כאלה. החסידים, לא הכירו אותם עד אותה תקופה קשה. אך לאחריה, אין בנמצא חסיד שלא שמע את שמעם. הם נעשו חלק מהוויתה של אותה התקופה. סיפורי הימים ההם שזורים לכל אורך הדרך בקשר שבינם לבין הרבי. הם התמסרו למען מטרת רפואתו השלימה של הרבי, תוך שהם מקריבים מחייהם הפרטיים לשם כך. מני אז, נקשרו מעשיות רבות התלויות באותו קשר מיוחד, קשרם שלהם - הרופאים, עם הרבי.

אירוע בריאותי, הקשור עם הלב, דורש טיפול מיוחד, כמו גם אחריות עצומה, עשרות מונים מורכב יותר הדבר כאשר נשוא הטיפול הוא הרבי. האחריות האדירה, כמו גם הטיפול כולו, הותירו את רופאיו של הרבי, עם תחושה לא מוכרת, כפי שהעידו כולם פה אחד, כי הרגשתם הייתה שכאן מדובר במשהו אחר לגמרי. זהו טיפול בו כללי הטיפול, כמו גם חוקי הטבע, משתנים ואינם. לשם הדוגמה, ניתן לציין את סיפורם של הרופאים, כי עם חלוף הזמן, הבינו שנסיונות מצידם למנוע את יחסו הרב של הרבי אל החסידים באותה התקופה, לא רק שנידונו לכשלון מראש, אלא גם יפעלו את ההיפך ממטרתם, וכי בריאותו של הרבי רק תיגרע ר"ל מנסיונות שכאלו.

יחסו המיוחד של הרבי אל רופאיו, מפעים ובלתי מוכר. היה זה יחס מיוחד, עמו הרגישו הרופאים - שתקופה זו הוותה עבורם את הקשר הראשון עם הרבי - את אהבתו הרבה, כמו גם את גדלותו, ולו במעט, מאותם שיחות שהותירום פעורי פה מבקיאותו וידיעתו העצומה של הרבי בענייני רפואה. ניתן לציין את דבריו של ד"ר לאון (מורו של ד"ר ווייס, שהצטרף אל הצוות הרפואי למספר ימים לאחר שמחת־תורה על־מנת לעקוב אחר מצבו של הרבי) ששח כי חש שהוא משוחח עם רופא ממש...

עדות לאותו יחס חם ומיוחד אותו העניק הרבי לרופאים, קיבלו החסידים בערב פסח תשל"ח, כאשר העביר הרבי על־ידי חברי הכולל, מצות, על־מנת להעבירם לחסידים. אך בשונה מן הכלל, הורה הרבי כי קבוצות מסויימות יעברו על פניו, ויקבלו את המצות באופן פרטי. וכך, לאחר שעברו חברי הכולל וקיבלו את המצות לחלוקה, עברו גם הרבנים שקיבלו כל אחד מהם מצה שלימה. לאחריהם, נכנסו הרופאים אל גן־עדן התחתון. בכניסתם, הורה הרבי לחברי המזכירות לצאת מן החדר, ולאחר־מכן, העניק לכל אחד מן הרופאים מעטפה ובה סכום כסף וכן מצה שלימה. כאשר שאל ד"ר ריכטר האם התשלום לא יוריד מעצם הזכות לטפל ברבי, אמר הרבי

להודיע את גבורתו

קטעי נאומים אותם נשאו הרופאים בהזדמנויות שונות, בהם משתפים את רגשותיהם ואת מאורעי התקופה מזווית הרופא

לאחר אירוע־הלב בליל שמיני־עצרת הוזעק אל 770 רופא צעיר אך מומחה גדול בתחום רפואת הלב - ד"ר איירה וייס • ד"ר וייס התבלט בעדינותו הייחודית ובמקצועיותו הרבה, אך בעיקר בביטול המוחלט שלו כלפי הרבי. מאז, נקשרה בלבו אהבה והערצה לרבי, ובמשך השנים היה מגיע רבות ל770 להשתתף בהתוועדויות ולשוחח עם הרבי. לפנינו נאום מיוחד שנשא הד"ר בו תיאר מזווית ראייתו את ארועי הימים ההם וגודל הנס שהתרחש.

בחג שמיני־עצרת תשל"ח סיימתי לחגוג בבית־הכנסת שליד ביתי ועליתי על יצועי. באמצע הלילה (לערך בשעה אחת) צלצל טלפון החרום שבביתי, על הקו היה המזכיר הרב יהודה קרינסקי.

הוא סיפר לי שהרבי עבר ארוע־לב חמור בעיצומן של הקפות שמיני־עצרת, ושכל הרופאים שהיו במקום קבעו כי לא ניתן לספק לרבי טיפול רפואי הולם ללא מעבר לבית־הרפואה, אך הרבי רצה להישאר ב770 יחד עם החסידים.

לאחר ששמעתי את הפרטים, הצטרפתי לחוות־הדעת כי המכשירים הדרושים וכל הכרוך נמצאים בבתי־הרפואה בלבד. אמנם ידעתי מנסיוני כי לאנשים חשובים או עשירים במיוחד שאינם חפצים לקבל טיפול רפואי במקום ציבורי ישנה אפשרות להביא את המכשירים אליהם, יחד עם צוות רפואי פרטי, וכך מקימים מעין בית־רפואה בתוך הבית.

אמרתי לרב קרינסקי כי ינסה למצוא רופא מקומי שיעביר את הטיפול לחדרו של הרבי. השיחה הסתיימה.

שהתשלום הוא עניין בפני עצמו, על־פי דברי הגמרא במסכת בבא־קמא כי "אסיא דמגן במגן, מגן שוויא" [רופא בחינם שווה חינם]. יש לציין שהרבי המשיך לתת מצה שלימה מידי שנה לד"ר זליגסון, שהמשיך לשמש כרופא עוד שנים רבות.

בשורות שלפנינו, יבואו חלק מאותם שיחות מיוחדות שבין הרבי לרופאים, וכמו־כן, חלקים מנאומים שנשאו ד"ר ווייס וד"ר רזניק במהלך השנים, בהם סיפרו על הטיפול ברבי מן הזווית האישית:

אל תאפשר ללב שלי להפריע לחופשה שלך

באחד מימי חודש חשון, סיפר ד"ר רזניק לרבי כי בדעתו לנסוע לשיקגו למשך יום אחד, אך העדרו לא יהא בולט, היות וד"ר ווייס מתכונן לבוא ביום ראשון בשעה 10 ולהשאר ב770 כל משך היום. בתום דבריו הוסיף ד"ר רזניק שביקורו של ד"ר ווייס אינו משום שהמצב דורש זאת, אלא מפני סקרנות בעלמא. על הוספתו זו, אמר הרבי כי זוהי תשובה דיפלומטית (היינו שחושש שכן ישנה סיבה במצבו הדורשת את ביקורו של הנ"ל). כמו־כן הוסיף הרבי שמבקש "**לא לאפשר ללב שלי להפריע לחופשה שלך!**".

♦

בכ"ה חשון, סיפר ד"ר רזניק לרבי על־כך שראה את הוידאו מחודשי אלול־תשרי העבר, וכי התפעל ביותר, ולא הצליח להכיל את ההנהגה של הרבי מרוב השתאות. בתגובה על דבריו אמר הרבי בנוגע להנהגתו־שלו כי זהו דבר נורמלי, היות וזאת הנהגתו כבר כמה וכמה שנים. וכאשר רגילים לעשות כן במשך כמה שנים נעשה הדבר נורמלי.

מעניין לציין, כי גם כאשר הד"ר ווייס נכנס לרבי בסוף חודש תשרי וסיפר לרבי על־כך שראה את הוידאו מחודש תשרי האחרון, וכי כעת הוא מבין את המאמץ הגדול של הרבי, הגיב הרבי ש"**אין ראיה מהסרט, כי הצלם דרכו לצלם דברים בלתי רגילים**", וחייך חיוך רחב.

♦

התעניינות רבה גילה הרבי באופן פעולתם של מכונות הרפואה, ועל דברים הדורשים תיקון בעולם הרפואה. הרופאים אף היו מציגים בפני הרבי מחקרים שונים בענייני רפואה, ולעתים היה מעיר עליהם הערות. על אחד המחקרים שהציג הד"ר טישהולץ העיר הרבי על אופן כתיבתו של עורך המחקר, שמשתדל לכתוב כמה שיותר - כמעט בכל שורה שלישית - בלשון יוונית או לטינית, ולא בת־זמננו, באנגלית קריאה, דבר המקשה על הקורא להבין את המדובר במחקר.

ד"ר טישהולץ נחלץ להגן על הכותב, באומרו שאמנם כך היה הסדר אצל

לאחר שתי דקות צלצל שוב טלפון החרום. על הקו היה שוב הרב קרינסקי. הוא אמר לי כי לא נמצא שום רופא, והוא מבקש ממני לבוא לטפל ברבי. הסכמתי מיד. אך אמרתי לו כי לאור חומרת המצב, ובהתחשב בעובדה שבמקרה הטוב אוכל להיות בקראון־הייטס רק בעוד ארבע שעות. אנסה קודם לשוחח עם מורי ברפואה, הקרדיולוג הנודע, פרופסור לואיס טישהולץ, ששימש אז מנהל המחלקה בבית־הרפואה הר־סיני במנהטן, אודות ארגון העברת המכשירים לחדרו של הרבי. לאמיתו של דבר, חששתי ממהלך זה, שכן כל הבקי בהשתלשלות הדברים בכל הקשור ליצירת קשר עם רופא בעיצומה של משמרת, יודע כי אפילו נסיונות של כמה שעות של לעבור ממזכירה למזכירה והשארת הודעות שאינן נענות יכולים להסתיים בלא כלום. אני התקשרתי לבית־הרפואה, ובקשתי לדבר בדחיפות עם ד"ר טישהולץ. בקולי נשמעה בבירור נימת הדחיפות, ובאורח נסי ד"ר טישהולץ נקרא מיידית אל הטלפון.

הסברתי למלמדי הקרדיולוג את המצב, והוא, בעל לב יהודי חם הסכים מיד לשלוח את הציוד. משם נסעתי לשדה התעופה לחפש את הטיסה הראשונה לכיוון ניו־יורק.

יש לציין כי נסיעתי היתה כנגד כל הכללים, והיה בה משום סיכון לעתיד הקריירה שלי - לא בקשתי ולא קבלתי רשות לנסוע באמצע ההתמחות הרפואית, פשוט הקרבתי את הכל בעבור הרבי.

בבואי לניו־יורק נתקלתי בבעיה אחרת. באותה תקופה שרר מתח בין עדתי בקראון־הייטס, מה שגרם לכמה תקריות אלימות.

כל חברות המוניות העבירו הוראה לנהגים לא לבצע נסיעות לקראון־הייטס. וכך אני עומד בשדה התעופה ומקבל סרוב אחר סרוב מכל נהג מונית לנסוע לקראון־הייטס.

JEM / 22793

בררתי מהי האפשרות הנוספת, ונודעתי כי ניתן לנסוע ברכבת לשכונה, קודם כל יש לקחת אוטובוס, ואחר־כך רכבת. ובסך הכל לפחות שעתיים של נסיעה. דבר זה לא בא מבחינתי בחשבון כלל. כאן, קבלתי את העזרה הדרושה ממכונית שחכתה לי, לפי בקשת המזכירות להביא אותי ללא שהיות ל770, וכך באתי עם שחר ל770.

ליד הבית חיכה קהל עצום של חסידים שבורים ומודאגים ממצבו של הרבי. נכנסתי וראיתי שהמצב השתפר מאד, הרבי היה בהכרה, ושוחח עם הרבנית, הרופאים, וחברי המזכירות. המכשירים שהובאו סייעו מאד להטבת המצב. כעת היינו צוות רפואי פרטי, ועשינו ככל יכולתנו להקל על הרבי בכל דרך.

לדוגמה, קיימנו בין הרופאים משמרות קצרות מאד, בכדי לתת לרופא את מלא הצלילות הנדרשת לקבלת

הרופאים מזה כמה דורות, אך כעת משנים הסדר בזה, ומשתדלים שהכתיבה תהיה בשפה ברורה ונהירה יותר. אמר לו על־כך הרבי, אשר ידוע כי בימים שמצרים הייתה ברום המעלה, היה הסדר שכל המתעסקים במדעים החזיקו זאת בתור סוד, ורק לאותם שהשתייכו לחבורה זו התירו לפרסם את דעותיהם. עד כדי כך, שבאם מישהו גילה לאחד שאינו מן החבורה דבר מאותם עניינים היה נענש על כך, זה היה הסדר בהיכל המלך, ובאוירה זו גדל משה רבינו. אך בעת מתן־תורה נתהפך הסדר לגמרי, כל התורה ניתנה בפומבי, באופן שמחייב את כל אחד ואחד ללמוד את כולה, היינו, שלא רק שמותר ובאם רוצים ניתנת האפשרות ללמוד, אלא שישנו חיוב המוטל על כל אחד ואחד - וזהו הרי שינוי מן הקצה אל הקצה. אך כנראה ששינוי זה לא הגיע למקצוע הרפואה, ומשום כך הציע הרבי שיעשו תעמולה אודות עניין זה.

הרבי אף הוסיף להביא ראיה מבני כת מפורסמת שתיקנו שתפילתם תהיה בלשון אנגלית. והסביר שאם עשו כך בנוגע לדת, שהיא עניין עיקרי ביותר בעבור האדם, אזי ניתן ללמוד בדרך 'מכל שכן' שכך צריך להיות בעניין הרפואה, וכי כל ההשתדלות בזה כדאית, ו"**באם אני בתור ראביי הייתי מכריע בזה, לא היה זה עושה רושם כל־כך, כמו במקרה שההצעה באה מרופא גופא**".

בהמשך היום שאל הרופא את הרבי האם ישנו הסבר על כך שבאופן כללי סובלים היהודים, יותר מבני כל עם אחר, מבעיות בקיבה. הרבי נתן לכך הסבר מעניין, באמרו שלכאורה יש לכך הסבר פשוט, היות ומזה 30 דורות [שלשת אלפים שנה] שבני ישראל נזהרים בכשרות האכילה והשתייה, ובדרך ממילא התרגלה הקיבה מדיאתיזה (הרגל תורשתי) למאכלים אלו ואינה סובלת מאכלים בלתי כשרים. עניין זה בא בירושה לכל אחד ואחד מבני ישראל באופן טבעי, והיות ובשטח זה של כשרות נעשה חלישות ושינוי, הקיבה אינה יכולה לסבול מאכלים מסוג אחר ולא מוכר - את המאכלים הלא כשרים - וכדאי היה לערוך מחקר בעניין זה, אם נכון הוא, וגם בעניין זה כדאי יותר שההצעה תבוא לא מ'ראביי', כי אם מרופא, שבו לא יחשדו שיש לו כוונות צדדיות, אף שהאמת היא שגם כוונת הרופא היא שעל־ידי־זה יבינו שעליהם לשמור על דיני כשרות האכילה והשתייה.

גדולה תורה

לא רק ענייני רפואה דיבר הרבי עם רופאיו, אלא גם שיחות בענייני תורה, לקמן מובא אחת מאותם השיחות אותם דיבר הרבי עם הד"ר רזניק: בי"ד כסלו, יום הנישואין של הרבי, שאל ד"ר רזניק שאלה בנוגע לשיחה של הרבי

החלטות, כך גם דאגנו למוניטור אלחוטי עבור הרבי, על־מנת שלא יהיה מחובר ומרותק למיטה ויוכל לנוע בחדר כרצונו וללבוש את הסירטוק, באותם ימים היו מכשירים כאלו לא מצויים כלל.

בשבועות בהם עבדנו ליד הרבי נוכחנו להכיר את חכמתו, ולדוגמה - כבכל צוות רפואי לכל רופא ישנה עמדה שונה באשר לדרך הטיפול, ועל הצוות לקבל החלטה. אצל הרבי נהגנו להעביר לרבי את הצדדים להכרעה, פעמים רבות העלה הרבי רעיונות נוספים, בחשיבה חדשנית. כמו גם ענין רפואי בתחום הקרדיולוגי שלא היה מוכר כלל בשעתו, והרבי דיבר אתנו אודותיו. והנה אנחנו רופאים קורדיאולוגים מקצועיים והרבי מלמד אותנו לקח בקורדואולוגיה מקצועית שאנחנו הרופאים לא היינו מודעים לכך!

עוד חידוש של הרבי, היתה ההבנה לגבי התקופה שלאחר המאורע. הרבי ניתח את הפעולה שהתחוללה בעת ההתקפה והסיק כיצד ניתן לאור זה להרחיב את הפעילות לאחר ההבראה.

בפועל כולנו ראינו בשנים שלאחר־מכן, כיצד הרבי הוסיף ונטל על עצמו עוד ועוד ענינים חדשים.

בראש־חודש כסלו, כאשר עמד הרבי לצאת לביתו, אנו הרופאים, שמכירים את דפוסי ההתנהגות של המטופלים לקראת השחרור, ומביעים בדרך כלל, תודה על העבודה, ושמחה על שנפרדים סוף סוף מהצוות הרפואי.

לי אמר הרבי טרם צאתו לביתו בפעם הראשונה. כי זהו לא רק נצחון רפואי אלא נצחון משפחתי, "עכשיו אוכל שוב להיות בביתי בשעה הרגילה לשיחה ושתיית התה עם הרבנית".

שם מוסבר בנוגע לפירוש רש"י "משל לחולה שנכנס אצלו רופא, אמר לו אל תאכל צונן ואל תשכב בטחב". מהשיחה היה משמע שהאזהרה "אל תאכל צונן" חמורה יותר מ"אל תשכב בטחב". בעיני הד"ר היה הדבר תמוה, 'הלא על־פי כללי הרפואה לשכב בטחב גרוע יותר מאשר לאכול צונן'? בתשובה הסביר לו הרבי שבמידה מסויימת אכילת דברים קרים גרועה יותר, מפני שהשוכב במקום רטוב, הרי הוא יכול לקום בכל רגע וללכת משם, אולם מי שאוכל צונן, הרי האוכל כבר נמצא בתוכו והוא אינו יכול להוציאו. לאחר־מכן איחל ד"ר רזניק לרבי מזל־טוב, והרבי חייך לעברו.

בתחילת חודש חשון נאלץ הד"ר ווייס - בעידוד הרבי - לחזור לביתו. מחליפו היה הד"ר יעקב (לארי) רזניק, שזכה ללוות את הטיפול הרפואי לכל־אורך התקופה הבאה. לפנינו נאום מיוחד אותו נשא הד"ר בבאנקעט כינוס השלוחים העולמי של שנת תשס"ד. למען אותנטיות הדברים השארנו את רובם כפי שנאמרו במקור.

בתחילת החורף של שנת תשל"ח ניהלתי מחקר רפואי מסוים במסגרת שירותי בצבא האמריקני. השירות שלי היה בהונולולו, הוואי.

לאחר שמחת־תורה קיבלתי שיחת טלפון. האיש מעברו השני של הטלפון סיפר לי שהרבי עבר מאורע־לב ושאל אותי אם אני מכיר אישית מישהו מבין הרופאים שנכחו ב770 בתקופת החגים, מה ידוע לי עליהם, ואם יש לי איזה שהן המלצות על רופאים אחרים או על פרטים אחרים של ייעוץ שאני יכול לתת. סיימנו את השיחה בטלפון בשלב זה חשבתי שזה מקסימום התועלת שאני יכול להביא לרבי.

מראש נקבע ששבועיים לאחר מכן אשתתף בוועידה רפואית בטורונטו, ובשבוע שלאחר מכן, ביום שני, אשתתף בוועידה רפואית אחרת שתתקיים בוושינגטון. בין טורונטו לוושינגטון, הגעתי לשבת לברוקלין, לקראון־הייטס, ואז הוצעה לי הצעה שלא יכולתי לסרב לה – נאמר לי שהרופאים שהיו אצל הרבי מאז שמחת־תורה צריכים לשוב לבתיהם והרבי שלא היה מאושפז בבית־רפואה אלא טופל בתוך חדרו ב770, היה זקוק מעתה למעקב צמוד ע"י רופא. השאלה היתה אם אני יכול להישאר בקראון־הייטס ולקבל על עצמי את התפקיד.

כמובן, זה היה בשבילי הכבוד הגדול ביותר, המשימה הכי מכובדת שהתבקשתי למלא אי־פעם בחיי עד אז. התשובה שלי להצעה היתה חיובית. היתה רק בעיה אחת – הייתי אז באמצע שירות צבאי. היו פקודות צבאיות שחייבו אותי לחזור למקום שירותי בהוואי ביום חמישי שלאחר תום הוועידה הרפואית בוושינגטון (שנמשכה מיום שני עד יום רביעי). בשלב זה, כאשר הדגשתי את המחויבות לפקודות הצבא, נאמר לי: "אצלנו, כישלון איננו אופצייה". אם קרה משהו מכיוונו של הרבי, או של ליובאוויטש, והוחלט שמשהו צריך לקרות – ברור שזה יקרה. השאלה היא רק איך זה יתגשם...

כך קרה שבסוף נשארתי אז ב770. הרבי היה בחדרו, ואני שהיתי במשרד קטן בסמוך שהיה שייך לישיבה. היה לי משם קשר ישיר עם חדרו של הרבי. זה היה חיבור חשמלי, כך שכל פעם שהמזכירים של הרבי שצפו במוניטור של הלב רצו לדעת משהו, או שחשבו שיש משהו שאני צריך לראות או לעשות, הייתי נכנס לפעולה מיד. נשארתי שם עד ראש־חודש כסלו אותה שנה, שאז הלך הרבי לביתו.

הצבא האמריקאי שבו שרתתי לא שיתף פעולה עם התפקיד החדש שמצאתי ולכן היו צריכים להפעיל את הקשרים שיש לליובאוויטש בדרגים הגבוהים על־מנת שיאשרו את שהותי בניו־יורק לטפל ברבי.

אחד מהם היה אז הסנטור א' המפריד, שנתבקש לסייע בעניין העברתי מהונולולו לברוקלין, אך התברר שהוא לא הצליח לסדר את זה. סנטור נוסף, סטיב ג'קסון ממדינת וושינגטון, אף הוא ידיד טוב של ליובאוויטש, נתבקש לסייע, אך גם הוא לא הצליח. ואז ליובאוויטש פנתה לפנטגון, משם הצבא מקבל את

כל הפקודות שלו ברמה מסוימת. אבל בשלב ראשון אף אחד מהאישים בפנטגון שליובאוויטש פנתה אליהם לא הצליח להביא לכך שישחררו אותי ממשימתי הצבאית בהונולולו.

מי שמכיר את המבנה של 770, יודע שמיד כשאתה נכנס מהדלת הראשית יש משרד בצד ימין. זה היה המשרד אליו הוכנסו מדי יום כמה שקים מלאים דואר, מכתבים שהגיעו לרבי. באותו משרד היו שני סוגים של מכשירי טלפון. האחד מכשיר טלפון ישן מלפני 70 שנה, שמשקלו כבד מאוד וששימש באופן קבוע את העובדים במשרד. והיה עוד טלפון, יותר מודרני, בצבע צהוב, שהיה תלוי על הקיר. הטלפון הצהוב היה ייחודי גם מבחינה זאת שאם הטלפון צלצל, ידעו שהרבנית נמצאת על הקו. באותה תקופה הרבנית היתה מתקשרת לעתים קרובות כדי להתעדכן בשלום בעלה הרבי, והייתי מוסר לה דיווח.

יום אחד קיבלתי קריאה בביפר ונמסר לי: "יש לך שיחת טלפון במשרד". הלכתי למשרד וראיתי את שפופרת הטלפון הצהוב מונחת על השולחן. תיארתי לעצמי שזאת בוודאי הרבנית שמבקשת לשמוע דיווח מעודכן על מצבו הרפואי של הרבי. הרמתי את הטלפון, ואני שומע שמדברים מ... הבית הלבן! שמעתי קול תקיף וכועס שהזדהה כהמילטון ג'ורדון יועצו של הנשיא דאז, ג'ימי קארטר, לענייני פנים. הוא שאל אותי: "למה אתה רוצה לעשות את זה? ולמה אתה חושב שאנחנו צריכים להרשות לך לעשות את זה?". הרושם מדבריו היה שמדובר בבקשה מרגיזה ולא־שגרתית. ברגע הראשון לא הבנתי למה זכיתי ליחס צונן כזה ממנו, כי אף אחד לא הכין אותי לקראת השיחה הזאת.

ואז עניתי לו באותו טון של כעס: "אם האפיפיור היה חולה והיה מבקש שרופא בצבא האמריקני יטפל בו, אתם הייתם מכנסים מסיבת עיתונאים ומכריזים בקול תרועה על הסכמתכם בחפץ לב למילוי משאלתו,

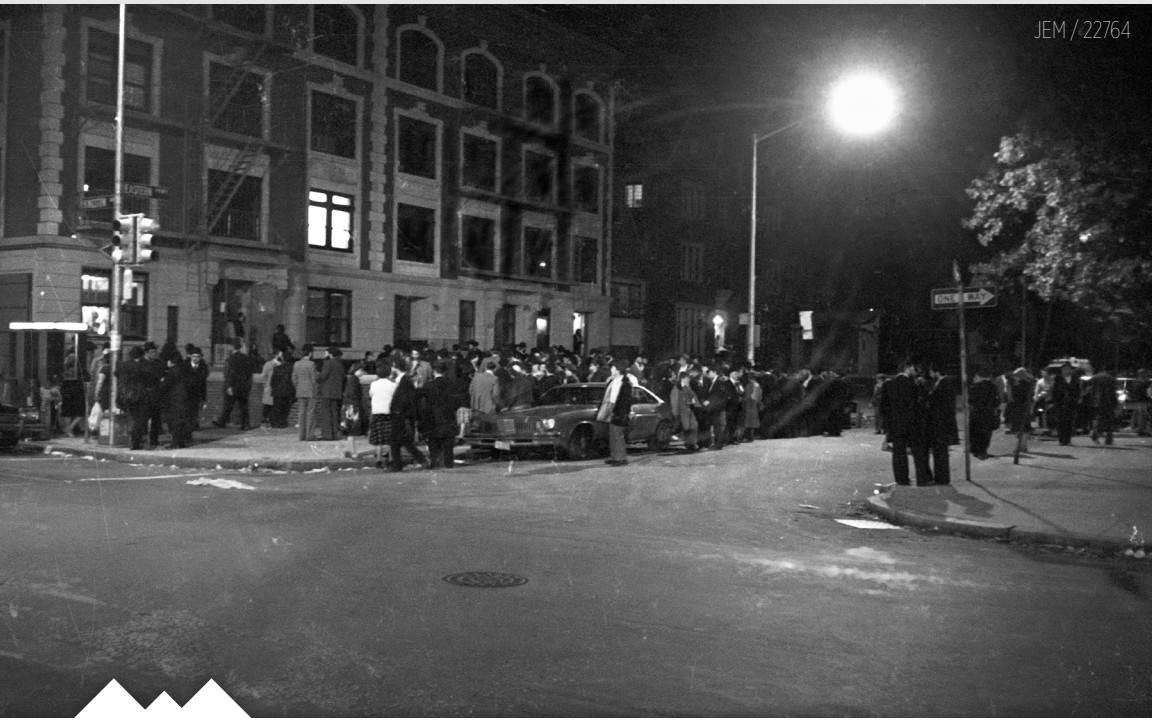

ובוודאי לא הייתם כועסים על הרופא שהיה מבקש לעשות זאת!". באותו רגע נשמע מעברו השני של הטלפון כחכוח ארוך בגרון... ואז הוא אומר לי: "טוב, אנחנו עוד נחזור אליך". התוצאה של אותה שיחת טלפון היתה שקיבלתי פקודה רשמית מהפנטגון בה נאמר שהועברתי על־ידי הצבא מהונולולו לברוקלין, ומקום שירותי החדש יהיה ב770 איסטערן פארקוויי.

ברצוני לציין אפיזודה שקרתה באותו זמן שלמרות שהיא בכלל לא היתה משעשעת אלא רצינית למדי, בכל זאת הרבי פתר אותה בצורה שלימדה אותי משהו וממשיכה ללמד אותי עד היום משהו בקשר לרבי, וכמובן גם בקשר לשלוחיו:

כפי שאתם יודעים, הרבי טען בתוקף מיד אחרי מאורע־הלב שעבר, שהוא מרגיע את החסידים, ואת כל העם היהודי, בכך שהוא מדבר אליהם באמצעות שידור חי מחדרו. אחד מאותם שידורים התקיים עוד לפני שהגעתי ל770. אני הגעתי בשבוע של פרשת נח, ומאז נשארתי שם עד ראש־חודש כסלו. אבל במוצאי שבת בראשית הרבי כבר הספיק לדבר אל החסידים פעם אחת בשידור חי. במוצאי השבת הבאה הרבי דיבר שוב בשידור. ראיתי שהציוד הקשור לשידור הוכנס לחדרו והבנתי שמשם הוא אמור לדבר אל הקהל.

כאן אני רוצה להביא לידיעתכם מידע רפואי שנוגע לעניין: לא מקובל לעשות דברים כאלה אחרי שאדם עובר התקף לב. אנחנו לא מדברים כאן על השלב של ביצוע משימות קשות אחרי התקף לב או לפניה. אותו שלב שאנחנו מאפשרים לאדם לנוח ולהחלים מיד אחרי ההתקף, הוא הרבה יותר ממושך מאשר השלב שלאחריו. כך שבתור רופא צעדתי בנחרצות לעבר הרבי ואמרתי לו: "אסור לך בשום אופן לעשות את זה. זה לגמרי לא בסדר!" והרבי, מתוך הערכה כלפיי, במקום לנסות להיאבק נגדי איך אני אומר שזה לא בסדר, אמר לי כך,

ואני מצטט: **"אתה אדם צעיר ונחמד, ואתה בוודאי רופא צעיר טוב, ואתה מוצא את עצמך במצב מאוד חשוב. אבל אני הולך לעשות את זה, ואתה בעצם לא יכול לומר לי שזה לא בסדר".**

היה נראה לי שלרבי היה חשוב מאוד שאני בסופו של דבר אסכים אתו, שהוא יוכל להמשיך ולדבר אל הקהל. אבל אני סרבתי, משום שמבחינה רפואית זה לא היה בסדר. ואם זה לא בסדר – אז זה לא בסדר, ולא משנה מיהו האדם שלגביו מדובר. אני המשכתי להיאבק על עמדתי, ולבסוף הרבי אמר לי: **"תודה רבה לך"**. עכשיו תארו לעצמכם את המחזה הבא: אני נמצא בחדרו של הרבי, מוקף בכמה אנשים שנראים בדיוק כמוכם – כולם עטורי זקן, חבושי מגבעות שחורות וחליפות שחורות – ואני הייתי היחיד בחדר שהיה נראה כפי שנראיתי. כל האחרים בחדר השתייכו לקבוצה של הרבי. ואני עמדתי שם והמשכתי לטעון כלפי הרבי: "אסור לך לדבר לקהל בשידור". השיחה בינינו הסתיימה בכך שהרבי התחיל לדבר אל הקהל בשידור...

אבל במבט לאחור, למדתי מזה משהו מיוחד. האמת היתה ששנינו היינו צודקים. כשאני באתי עם הטענה שלי, הרבי אמר לי שאני צודק. בדיקת הדם שלו ובדיקות אחרות הראו שמבחינה אוביקטיבית הלב שלו לא אהב את הרעיון שהוא מקיים את השידור הזה. מצד שני, הרבי גם הוא היה צודק. וזה לא היה בגלל שום סיבה פסיכולוגית. הוא צדק משום שהקב"ה אמר שהוא צודק. בצורה שאני מבין את זה, הקב"ה אמר: "בקשר לרבי, הוא נמצא בקבוצה שלי". והקריטריונים מן הסוג שבו הקב"ה מנהל את העולם, הם למעלה מן הטבע, למעלה מכללי ההיגיון והסדרים המקובלים. אותו טבע שהקב"ה ברא, הקב"ה לא רצה שיחיה על פיו.

♦

כשהרבי חזר לביתו בראש־חודש כסלו, התחלנו תוכנית של מה שהיה נקרא באותם ימים "שיקום של הלב". בתקופה שלפני שהרבי חזר לביתו, התוכנית כללה הליכה הלוך וחזור לאורך הפרוזדור בקומה הראשונה של 770, ואחר־כך עלייה וירידה במדרגות הבניין המובילות מהקומה הראשונה לשנייה, המצויות ממש ליד חדרו של הרבי. התרגול התקדם משלב לשלב – ללכת כך וכך מדרגות בפעם אחת, ללכת כך וכך פעמים בשבוע, או כך וכך פעמים ביום. מאוחר יותר, לאחר שהרבי כבר שב לביתו, היינו הולכים מרחקים שונים מ770 לביתו של הרבי. בהתחלה ההליכה היתה למרחק של רבע 'בלוק', אחר־כך למרחק של חצי 'בלוק', ואחר־כך למרחק של 'בלוק' שלם, עד שהיינו הולכים בפעם אחת את כל הדרך מ770 לביתו של הרבי. או שהיינו באים ללוות את הרבי בבוקר, כשהוא יוצא מביתו לעבר 770.

באותו זמן כבר זכיתי להשתתף בכמה מההתוועדויות של הרבי, מאז הוא שב להתוועד עם החסידים, לאחר שכבר החלים ושב לביתו. הבחנתי בכמה תופעות שבלטו בהתוועדויות של הרבי. ראשית, היתה שם הרבה שירה של החסידים וגם היו הרבה שיחות ממושכות של הרבי. אבל זה בהחלט לא היה בלי שום הוראה מלמעלה. הרבי היה מדבר קצת ואז היתה קצת שירה, ואז הרבי דיבר עוד קצת ושוב היתה קצת שירה, ואז הרבי דיבר עוד קצת הרבה ושוב היתה עוד קצת שירה. באחת הפעמים שליוויתי את הרבי בהליכתו, שאלתי אותו שאלה די נאיבית: "גיליתי את צורת הארגון והסדר של ההתוועדויות, אבל איך הרבי יודע מתי לעבור מהחלק של השיחה לחלק של השירה ומתי להפסיק את השירה ולחדש שוב את השיחה?" באותו רגע היינו בשדרת ברוקלין פינת רחוב פרזידנט והרבי בדיוק אז התכונן לחצות את הרחוב לכיוון הבית שלו. הרבי הפסיק את הליכתו, הסתובב לעברי וענה לי בקצרה: **"אני מחליט על זה"**... היה ברור לי אפוא מיהו הממונה, מיהו 'בעל־הבית' כאן".

ת"ח בעד ברכתם ואיחולם

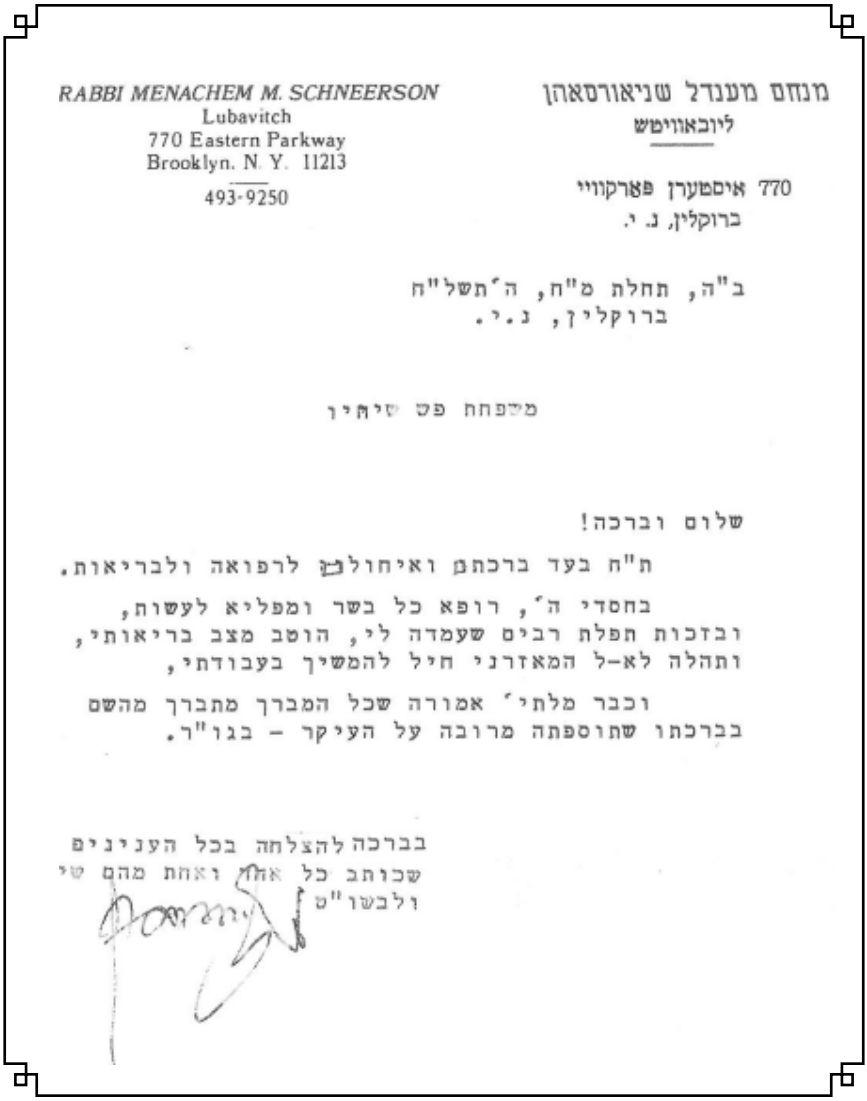

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn, N. Y. 11213
493-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש

770 איסטערן פארקוויי
ברוקלין, נ. י.

ב"ה, תחלת מ"ח, ה'תשל"ח
ברוקלין, נ.י.

משפחת פש שיחיו

שלום וברכה!

ת"ח בעד ברכתם ואיחולם לרפואה ולבריאות.

בחסדי ה', רופא כל בשר ומפליא לעשות, ובזכות תפלת רבים שעמדה לי, הוטב מצב בריאותי, ותהלה לא-ל המאזרני חיל להמשיך בעבודתי,

וכבר מלתי' אמורה שכל המברך מתברך מהשם בברכתו שתוספתה מרובה על העיקר - בגו"ר.

בברכה להצלחה בכל הענינים שכותב כל אחת ואחת מהם שי' ולבשו"ט

מכתב כללי-פרטי ששלח הרבי לכל אלה שבירכוהו בבריאות לאחר מאורע הלב. המכתב שלפנינו ממוען לבני משפחת פש (שכמנהגם כתבו כל בני המשפחה לרבי ברכות ואיחולים) ובו משנה הרבי מהנוסח הרגיל "ברכתו ואיחוליו" ל"ברכת**ם** ואיחול**ם**".

על ניסיך ועל נפלאותיך

א.

השכל והרגש גרמו לדמעות, אך היחידה שבנפש להתקשרות לכ"ק אד"ש

בס"ד. יום א' לפ' לך לך תשל"ח

השלום והברכה וכל־טוב־סלה לכולכם היקרים לאורך ימים ושנים טובות.

...לאט לאט עזבו ועוזבים שוב האורחים הרבים ששהו בחצרות הקודש במשך החגים כשהם ספוגים עד הסוף. ואשר כהלשון ספוגים, שרק בנגיעה קלה אפשר לקבל ועד

לסחוט מכל־אחד־ואחד רוב הדברים והחוויות שקיבל כאן וכולל סופו של החודש.

כמו שהזכרתי בטלפון ששמחת־תורה כזה טרם היה ב770. אמנם השכל והרגש גרמו לעיניים דומעות אך היחידה שבנפש להתקשרות לכ"ק אד"ש, והידיעה שרק מצב רוח של שמחה יגרום לבריאותו המהירה היא שהרקידה ושמחה למעלה מדרך הטבע את אלפי היהודים פה והאלפים שהלכו לשמח בבתי הכנסת בניו־יורק וסביבותיה. אקווה כפי שכתבתי שדו"ח מפורט ימסרו האורחים והפעם גם קרובי המשפחה.

וודאי שומעים אתם לאחרונה את השידור חי משיחות כ"ק אד"ש מחדרו הקדוש. המניינים ברובם ככולם הם בסמיכות לחדרו ומאזין ומשתתף בתפילה מתוך חדרו מלבד בזמני קריאת־התורה. אתמול יום שבת־קודש שוב התקיימה קריאת התורה, זו הפעם הראשונה לא בחדרו כי־אם בהזאל למעלה. כמובן שמנין "מצומצם" בן 40 איש מהאורחים היו. למזלי עמדתי בחלון וראיתי שוב את כ"ק אד"ש במלא הדרו איך שנכנס ויצא ובקריאת המפטיר. נכנס רק לקריאת־התורה והמפטיר ואחר חזר לחדרו. הליכתו רגילה ופניו היו קצת חיוורים אבער מיט דעם גרעסטן שטורעם [אבל עם כל השטורעם] ועוד יותר, וכידוע הנהגת רבותינו נשיאינו זה מכבר, ובפרט המוזכר לאחרונה בשיחת י"ג תשרי שלאחר מחלתו של אדמו"ר מוהריי"צ נ"ע התחיל השטורעם יותר ויותר. וכבר אתמול בשיחת קודש החל לתבוע על הקמת בית הכנסת ובית המדרש נוסף בכל עיר ועיר שכונה ושכונה. גם התעניין שבוע שעבר כמה פעמים

על הדפסתו של מפתח עניינים של תרס"ו.

העיקר שכולם מוכנים לפעולה בכל לבבם ובכל נפשם ומאודם, וצריך להשפיע על עוד ועוד שיזכו ויכנסו תחת ממלכת נשיא דורנו.

ובכן עם הגיליון אסיים כל טוב ולהשתמע בבשורות־טובות תיכף כל הימים.

ב.

עומדים ומתפלאים לראות החלמתו המהירה של כ"ק אד"ש, ללא אוכל וללא שינה

מוצש"ק פ' לך

...ועתה קצת לחיי בית חיינו. ב"ה שוב זכיתי לראות את פני הוד כ"ק אד"ש בשבת זו כשנכנס לבית הכנסת, אמנם בינתיים, רק למעלה לקריאת המפטיר ולקריאת התורה שלפניה. הנמצאים סביבו יחד עם הרופא עומדים ומתפלאים לראות על החלמתו המהירה של כ"ק אד"ש, וגם עכשיו ללא אוכל וללא שינה וכו'. במקום שאת שעות הלילה היה קודם מבלה בביתו וכו', עכשיו אפשר לראות זאת מבעד לחלונו שרק שעתיים שלש ללילה האור סגור, ומלבד זאת פתוח כמעט כל שעות היממה. האוכל שנכנס אליו, במקרה ראיתי ביום ו' ליד דלת חדרו הק' את המגש עם שני הצלחות שיצאו מחדרו [כשסכו"ם כסף ועליהם האותיות SH חרוטות, שהובאו מביתו ונמצאים בדירה של הרבי הקודם ששם נמצאת הרבנית כל הזמן ומכינה גם זאת עבורו] היו כמעט מלאות, די שיריים איז גיווען א סאך [היו מרובים], וכמובן מחמת שלא אכל מה שהוכן לו. ומלבד זאת בשבוע שעבר היה תחילת צום בה"ב המסתיים ביום ב' השבוע, ולאחר דין־ודברים עם הרופא שבשום אופן לא הרשה לו לצום הגיעו למסקנא שלכל הפחות מוכרח לשתות, וכמובן שצם באותו יום ללא שתיה גם־כן. וכדומה היה ביום חמישי שעבר, ובאותו ערב יום חמישי שאלתי אחד מהמקורבים מה המצב לאחר הצום ואמר לי שכיום חלה הטבה לאין ערוך למשך כל ימי השבוע וכו'...

בוודאי גם שמעתם שוב את השידור ממוצאי־שבת־קודש זה, כשהקול שוב חזר לתוקפו ואיתנו און גלייך מיטן גרעסטן שטורעם [ומיד עם כל השטורעם] על ענייני ארץ־ישראל וישוב השטחים, נקודות ההתנחלות וכו'.

אולי שמתם לב על הליקוט המעניין של פ' נח דשנה־זו ומלבד פרטים אחדים נוספים

שהוסיף אד"ש פה ושם, הוסיף את כל אות ג' של השיחה בכתב־יד־קודשו על הימנעות והאיסור ללכת לאוניברסיטה וכדו'. כן מעניין היה בעתון המופיע פה מידי שבוע "אלגמיינער ז'שורנאל" בה מופיע מידי שבוע שיחה מלקוטי־שיחות דאד"ש, ועורך השיחה הוסיף בראשה שמוקדש לכ"ק אד"ש נשיא דורנו, והוסיף ברכת החלמה ואיחולים. כשהגיע ליד קודשו, מחק את כל הברכה והוסיף לאחר התיבות נשיא דורנו: **א. שהשי"ת יתן לו מיד אריכות ימים ושנים טובות כפשוטו. ב. שהקב"ה ימלא את כל משאלות לבו לטובה ובשנה זו ממש.** ואכן זה תקוותנו איחולינו וברכותינו.

וכל זה כמובן גם תלוי במעשינו ועבודתינו במשך כל הימים בעיסוק בעבודת המבצעים מיט זיך און מיטן [עם עצמנו ועם ה]זולת עד למבצע הגאולה האמתית והשלימה בקרוב ממש כשמלכנו בראשינו... כל טוב ולהשתמע בבשורות טובות תיכף כל הימים בכלל ובפרט.

ג.

לא ראו טיב מצבו משך כל החודש כאותו יום שהובאו הספרים

בס"ד. יום ב' לפ' תולדות תשל"ח

הורים יקרים וכל המשפחה

...אין מילים לתאר את גודל נחת רוח אדמו"ר שליט"א כאשר ביום חמישי שעבר (כ"ב חשון) הגיעו 5 ארגזים שכוללים למעלה מ300 ספרים רובם כתבי יד מאדמו"רי רבותינו נשיאינו אשר נעלמו קרוב ל40 שנה ושוב חזרו למקומם הנכון. ראיתי מחור מסוים (כדרכי קריכין וכו') איך שנתנו לידי כ"ק אד"ש מעטפה ובה מכתבים שהיו בתוך הספרים וכו' [כל הספרים עדיין מונחים בספרייתו שבבניין הסמוך] ופניו הקורנות ומאירות עם חיוך רחב על פניו הק', וכשקיבל זאת אמר "**אַ יישר כח קומט אייך פון דעם אויבערשטען, אַזוי ווי ס'גיווען אַ ענין פון פדיון שבויים זאָל זיין פדיון שבויים ביי די אַלע וואָס וועלן דאָס לערנען** [היישר־כח מגיע לכם מהקב"ה, וכפי שהיה ענין של 'פדיון שבויים', יהיה פדיון שבויים אצל כל אלו שילמדו זאת], **וכיון שזה קשור עם קיבוץ גלויות שיהיה בקרוב קיבוץ גלויות כפשוטו ממש אצל כל בני־ישראל, קבוץ גלויות בגופם, קבוץ גלויות ברוחם קבוץ גלויות בנשמתם**", והזכיר "**הגם שהיה קשור עם טלטולי גברא...**" וסיים ל"**בשורות טובות תיכף ומיד כל הימים**". כפי שאמרו לי העומדים בזמן זה סביבו לא ראו טיב מצבו משך כל החודש החולף כאותו יום שהובאו הספרים. ומכל־שכן מר' אליעזר שמצא חד תוספתא חדתא, על־אחת־כמה־וכמה למעלה מ300 ספרים.

ויהי־רצון שזה יביא כבר את בריאות אד"ש לאיתנה ולחזקה תוספת מרובה על העיקר ויוליכנו בקרוב ממש קוממיות לארצנו בבשורות טובות תיכף כל הימים.

ד.

הדלת הנעולה זו 6 שבועות נפתחה מחדש, והמלך ביופיו בהדרו בפניו המאירות והקורנות

בס"ד. עש"ק תולדות, בסמיכות להדלקת הנרות תשל"ח

משפחה יקרה לאורך ימים ושנים טובות!

אמנם הזמן מועט וקרוב להדלקת נרות אך לא אוכל שלא לשתף אתכם בשמחת השטעטיל, שמחת החסידים ושמחת כל העולם כולו.

ידוע פתגם החסיד וויפל טרערן מ'גיסט ביי קריאת־שמע שעל המיטה אזוי פיל משקה מעג מען נעמען [ככמות הדמעות ששופכים בקריאת־שמע שעל המיטה, כזו כמות משקה מותר לקחת]... ואכן ארגזי היין והמשקה שהוכנו אתמול מבעוד יום – כאשר נודעה בברור הידיעה המשמחת כי כ"ק אדמו"ר שליט"א יסע לביתו באותו ערב – לא הספיקו, ואף רוקנו החנויות הסמוכות עד לכמה רחובות סמוכים. בעלי־בתים אף סיפקו פארבייסען ואינני זוכר ואף הוותיקים ממני אינם זוכרים לילה כזה בבית חיינו 770.

בסביבות השעה 7 החלו המונים להתאסף ליד פתח 770 ועל־פי רשות מהרופא שאפשר להתחיל בשירה אף שבוודאי כ"ק אד"ש ינצח על המארש כדרכו בקודש. ואכן בשעה 7:35, כאשר הדלת הנעולה זו 6 שבועות נפתחה מחדש והמלך ביופיו בהדרו בפניו המאירות והקורנות כשחיוך קל על שפתיו נראה בפתח, פצחו בשירת נפוליונ'ס מארש וכ"ק אד"ש עודד מיד בידו ובתנועותיו הק' כמה פעמים לעבר הקהל וכך ממשיך מתוך מכוניתו.

משנעלה המכונית המשיכו הריקודים כשעתיים ברחוב כשכוסות לחיים עוברים מאחד למשנהו וכו' ואחר־כך נמשכה בפנים עד לשעות הבוקר. אף אדם זר שהופיע לא חשב הרבה ונכנס למעגל הרוקדים, המתוועדים והשמחים בכלל. וכך נמשכו הריקודים - לא רק רגלי הרוקדים כי־אם רוחם ליבם ונפשם של הרוקדים - כל זמן הלילה. למעלה מ1200 דולר הובא לקניית המשקה [ועדיין לא גמרו, אלא הכינו כמה בעלי־בתים התוועדות א פעטע [שמנה] בגשמיות ורוחניות עבור שבת־קודש אחר התפילה].

אותו זאל שהיה שקט זה 5 שבועות בשעות הלילה שוב חזר לשטורעם בתוספת מרובה על העיקר. מצבו הכללי השתפר עוד יותר וכמובן מההרגשה ששוב הולך הביתה. וכמובן שיציאה זו אינה כמבית־החולים (ח"ו) לביתו, אלא מביתו לעבודתו הרגילה. וכמו שאמר לי בנימין קליין לפני כחצי שעה ער קען שוין טאן אלעס וואס ער וויל [הוא יכול לעשות כל מה שברצונו] ללא הגבלה. בינתיים לא ירד עוד לבית הכנסת בשבת זו ושוב ישאר פה במשך השבת כיון שהרוחות מנשבות והליכה מידי גדולה היא זו, אך במוצאי־שבת־קודש יחזור שוב לביתו במכונית.

ועוד קודם ביום רביעי, ולמזלי מסיח לפי תומי עמדתי עם חבר בחוץ, כשלפתע נראה כ"ק אד"ש בפתח 770 עם המלווים חברי המזכירות והרופא והלך לספרייתו בבניין הסמוך לראות מקרוב את כתבי היד - 130 ספרים במספר, שהובאו מוורשה. שהה שם כשעה ו20 דקות. כששאלו הרופא כשחזר לחדרו האיך מרגיש ענה "מאוד נרשם" [מהכתבי יד] וזו פעם הראשונה הייתה שהולך בחוץ.

ה.

פעם ראשונה שרואה את ממלכתו בפועל של אד"ש כאשר בתנועה אחת מרים על קפיצים ומגביה שפלים עד מרום

בס"ד. יום א' חג הגאולה י' כסלו תשל"ח

...נחזור לחיי בית חיינו. בהמשך למכתבי הקודם נודעו בינתיים עוד פרטים. א. כאשר נודע שכ"ק אד"ש ילך הביתה ביום חמישי שעבר הסתפקו הרופאים ביניהם וכו' מתי ילך הביתה אם בשעה שאין אדם בחוץ וכו' או בין הסדרים וכנראה קהל גדול יתאסף למקום, וענה כ"ק אד"ש שלא אכפת לו בשעה שהקהל יהיה בחוץ. ובהתאסף הקהל תהיה זאת "פיס דמוסטריישן" - הפגנת שלום.

ובאותו ערב כשהגיע לביתו יחד עם הצוות ולפני עזבם את הבית ולאחר כ10 דקות, שאל הרופא את אד"ש אם היה מרוצה מהריקוד ושמחת החסידים וענה בחיוב. כעבור זמן קצר, לערך חצי שעה אחר צאת אד"ש, יצאה הרבנית בדרכה לביתה והוצרכו לפלס דרך ברחבת 770 כדי שתוכל לעבור בין מעגלי הרוקדים. למחרת אמרה לאחד העוזרים בביתה "טרם ראיתי שמחה עילאית כזו". למחרת בבוקר כשהגיע כ"ק אד"ש נכנס אליו הרופא וגם שוחחו של הריקודים של אמש וכו' ונענה כ"ק אד"ש ששם לב ששני אנשים לא רקדו והם אני ואתה, ולכן בפעם הבאה שירקדו תשלים את החסר ותוציא גם אותי ידי חובתי.

ואכן במוצאי שבת־קודש כשיצא לביתו שוב היה קהל נאספים ובמארש עליז יצא לביתו כמנצח עליו וכשהיה במכוניתו הראה בתנועת ידו הקדושה לעבר הרופא שגם הוא יהא בין הרוקדים ונסחף למעגל הרוקדים לזמן מסוים. יצויין שאמנם ראה בסרט וכו' אך זו הייתה פעם ראשונה שרואה את ממלכתו בפועל של אד"ש כאשר יוצא מפתח דלתו ובתנועה אחת מרים על קפיצים ומגביה שפלים עד מרום. כמובן שהיה אפס קצהו משמחת התמימים ביום ה' אך לאנ"ש דאמריקה גם זה היה הישג. כפי השמועה גם בשאר ארצות תבל היה אותו יום ר"ח כסלו ליום בשורה וההתוועדויות נמשכו לזמן רב כמובן עם שמחה גדולה וריקודים.

ודאי שמעתם שוב יום אתמול שיחת כ"ק אד"ש הארוכה כשעתיים ועשרים דקות שכמדומני לא אמר שיחה ארוכה כזו אף פעם בהמשך אחד. אילו הייתה זו התוועדות רגילה היה זה לוקח כ3 וחצי עד 4 שעות כולל ניגונים וכו'. ב"ה על חסדו הגדולים והשיפור הענקי הזה, וכבר רואים יתרון האור ובגילוי בזמן האחרון.

במראה פני קדשו והרגשתו הכללית חל שיפור מיום ליום ובפרט מאז אותו יום שהתחיל ללכת לבית יום יום, דבר שגם פועל הרגשה של הנהגה סדירה כמאז ומקדם. בשבוע שעבר התחיל לצאת לתפילות כרגיל, בא לערך בשעה 10 בבוקר והולך הביתה בשעה 6 עד 7 לערך. באם נשאר עד 7 אזי נכנס גם לתפילת ערבית.

בש"ק זה פ' ויצא, יצא - זו הפעם הראשונה - לתפילת קבלת שבת וערבית, אך עדיין לא יורד למטה והתפלל עם מנין הבחורים לאחר הסדר חסידות בשעה 8. דבר שגם מראה במיוחד על חשיבות כ"ק אד"ש לסדר הזה ולמנין הבחורים על גבי מנין אנ"ש המתפלל בזמן לערך בשעה 5:20. גם בעיקר, בין השיחות אתמול שיחת כ"ק אד"ש על הנעשה בימים האחרונים בארץ־הקודש וכנשמע בחוש את תשובותיו הקולעות של כ"ק אד"ש עוד קודם דרישותיו בכנסת של נשיא מצרים, ובמיוחד ההוראה שיש ללמוד מזה תוקף מתאים של יהודי על תורה־ומצוות וגם במיוחד פסק־דין הרבנים שלא להחזיר אף שעל מארץ־ישראל ולא לומר "דעת תורה" הפוך מתורת אמת וכו'. לאחר השיחה נעמדו שוב החסידים ובשירת "ופרצת" קדמו פני מלכנו שיוצא לביתו. ושוב ניצח על הניגון "ימה וקדמה צפונה ונגבה", ובכללן ופרצת כאמור בשיחה. ובקרוב ממש יהא המלך פורץ גדר גדרי הגלות ויוליכנו קוממיות לארצנו בעגלא דידן.

ו.

ראש־חודש כסלו דהאי שתא היה שמיני־עצרת, ואילו י"ט כסלו יהיה שמחת־תורה

בס"ד. מוצאי שבת־קודש אור לכ"ד כסלו ערב חנוכה תשל"ח

שבוע טוב ומבורך!

זה זמן שכבר לא כתבתי, הגם שתמיד ובמיוחד תקופה זו יש על מה לכתוב ועד שמתיישבים לכתוב... והזמן עושה את שלו וזז קדימה ובשורה אחת ששומעים אינה משכחת אלא מוסיפה על הראשונה, וכבר לא יכיל גיליון אחד את אשר היה צריך להיכתב על שנים. מקווה שאצלכם הכל בסדר, שמעתי שבארץ־ישראל הימים חמים עדיין אך כאן החורף החל להתקרב, כבר שלג נראה באופק וגם מים שקפאו על המדרכות והכבישים.

בימי מזג אוויר שנוח, נוהג כ"ק אד"ש ללכת עכשיו רגלי הלוך לכאן בסביבות השעה 10 בבוקר וחוזר רגלי לביתו [בלוויית רופא] לערך שעה 7-6. לקריאת־התורה ומנחה יוצא תמיד אך לערבית תלוי באם נמצא כאן. בימי השבת־קודש עדיין נוהג להיות כאן

כל המעת לעת כיון שההליכה 3 פעמים ביום עדיין משתמט מזה.

בכלל הרופא אמר כבר לפני 3 שבועות כי ביכולתו לעשות כל אשר ברצונו, אלא כפי הנראה כ"ק אד"ש שומר ומקפיד יותר מציווי הרופא [כך אמר ב. קליין], ולדוגמא שלא יורד עדיין לבית־המדרש למטה לתפילות בשבת־קודש. סידרו כבר איזה סידור בקשר לאוויר צח ובכל־זאת לא יורד. בי"ט כסלו זו פעם הראשונה אחר 8 שבועות ויום אחד שירד שוב למטה. מהרבה פיות נשמעה ברכת שהחיינו בשם ומלכות, וכ"ק אד"ש כדרכו בקודש צועד בצעדים מהירים לעבר מקום שהוכן לו ובמבט חטוף סוקר את כל הבאים ובחיוך קל, וכן כשהתיישב כבר, קם הרב יאלעס היושב לצד ימינו וברך שהחיינו ואד"ש העיף לעברו חיוך קל וענה "אמן". אותו ערב לא הסתיים עם סיומה של ההתוועדות, מאחר שבעוד מועד הכינו והודיעו לחנויות מהסביבה שבאם כ"ק אד"ש ירד למטה שיעמדו הכן, מאחר שראש־חודש כסלו דהאי שתא היה שמיני־עצרת ואילו י"ט כסלו יהיה שמחת־תורה. ואכן כבר בשעות הבוקר שהודיעה המזכירות רשמית על כך דאגו להכל מבעוד מועד.

העיקר שכל הנ"ל תהיה להם אחיזה משהו שיחזיק לאורך זמן כל ההחלטות טובות

שקבלו כל אנ"ש בכל מקום שהוא.

מעניינים הם הרופאים. א. ד"ר ווייס שעליו גם אמר כ"ק אד"ש "**ער האט מצליח גיווען, ער איז מצליח און וועט מצליח זיין**" [הוא הצליח, הוא מצליח והוא יצליח]. הדבר נאמר בקשר שרצה רופא מהמומחים בעולם לבוא ולבקר וכו' ואמר אד"ש שאינו חפץ כשהתבטא כנ"ל. מאוד נתרשם מכ"ק אד"ש ומכל ידיעותיו ובכל השטחים ובמיוחד בעניינו הוא, חידושים שאמר לו פה ושם. עוד בהיותו פה קבוע ד"ר ווייס (בן 33) משיקאגא היה מתקשר טלפונית אל הרופאים חבריו ומספר להם מכ"ק אד"ש וכן הפצה בענייני יהדות. אז כשהיה, היה בקושי חבוש כיפה, כשהופיע הפעם להתוועדות [נתקבל במחיאות כפיים סוערות מהקהל כששוב נראה לפני כולם מאז ההתוועדות דשמחת־תורה - שכ"ק אד"ש אמר לו שירד להגיד לחיים בהתוועדות] בא חבוש כובע וחגור בגארטיל. בבדיחה אומרים הקהל, יבוא פעם הבאה עטור זקן ופאות. בכלל בענייני יהדות נהפך לגמרי, קנה תפילין גדולות מהודרות וכו' וכו'.

גם השני זה שנמצא כעת ד"ר רזניק (כבן 29) רופא בצבא האמריקאי לומד יום־יום עם א' הבחורים שעתיים בבית־המדרש. אמר שאינו רוצה לדבר עם כ"ק אד"ש בעניינים שלו וכו' ולא ינצל שעת כושר זו על שאלות פה ושם, מלבד פעם אחת שנתקשה באחת מהשיחות בלקוטי־שיחות שלמד ואז שאל את אד"ש בדרך הליכתו מביתו ל770 וקיבל מענה יפה. וככה רק אם כ"ק אד"ש מתחיל לדבר אז ממשיך וכו'.

להשתמע בבשורות־טובות, כל טוב. אפריילכען חנוכה, טוביה

מנורה ענקית קרוב לכ' אמה הועמדה במרכז מנהטן - לראשונה בהיסטוריה - תודלק ע"י ראש העיר בים, ראש העיר לעתיד ועוד אישים חשובים. ודאי יהיה קדוש השם גדול.

ז.

כ"ק אד"ש נתן דולר להמזכירות ושלח אותם לעבודתם כשהוסיף "היינט איז אן הגבלות"

בס"ד. מוצאי זאת חנוכה תשל"ח

משפחה יקרה לאורך־ימים־טובים, א פריילכען ליכטיגן מוצאי זאת חנוכה!

ימי החנוכה - שמונה הימים המאירים והמוארים - שאך לפני זמן קצר הסתיימו, לא מסתיימים ולא יסתיימו אחר חנוכה השמח בשנה זו במיוחד בחצרות קודשנו ובבית

חיינו.

החל מהיום הראשון, יום א' שעבר כאשר אושרה הידיעה שכ"ק אד"ש ירד למטה להדלקת הנרות כבשנים קדמוניות, נהרו רבים ורבים לעבר בית־הכנסת. ומשירד כ"ק אד"ש זו פעם ראשונה שוב למטה לתפילה בציבור ולאותו מקום ליד הסטענדר התרגשות כולם היה גדולה.

אד"ש מצדו לא ניכר כלום עליו, כולל תפילת מנחה שיושב בחזרת הש"ץ, לא התיישב הפעם כדרכו בקודש כשעומד ליד הסטנדר. ולהנרות הללו בתיבות על ניסך וגו' עשה בידו הקדושה כמה פעמים להגביר השירה. בצאת כ"ק אד"ש חזרה החל בשירת על ניסך ועל נפלאותיך, וגם אחר צאת אד"ש ועלייתו חזרה ב"מעלית" נמשכו הריקודים זמן ניכר, וכפשוטו במובן "על ניסך ועל נפלאותיך ועל ישועתך". ביום ג' בשעות הצהריים נודע שוב שאד"ש ירד למטה להדלקת נר ג' דחנוכה דבר בלתי רגיל כלל. וברדת כ"ק אד"ש וחבילה של דולרים בידו וממהר למקומו החלה התפילה, כשלאחר התפילה הונח מיקרופון ליד הסטענדר ובוודאי גם שמעתם בארץ־הקודש ועד לסיום שעל פתח ביתו מבחוץ - ממקום שהרבי מנהיג את כל עם ישראל יחלק דמי חנוכה.

ניסו לעצור את הקהל למען ובכדי שאד"ש לא יעמוד זמן רב וכו' ואז כ"ק אד"ש נתן דולר להמזכירות ושלח אותם לעבודתם כשהוסיף: "**היינט איז אן הגבלות**" [היום זה ללא הגבלות]. והיה מעניין כי בדרך־כלל [עומדים] לידו חדקוב, קליין וכו' והפעם התחבאו הם מהצד וכו' ובכל־זאת ניסו שלא ייגשו ואמר כ"ק אד"ש "**ווער ס'האלט אימיצן אפ פארטשעפעט זעך מיט מיר**" [מי שמעכב את העוברים, הרי הוא "מתעסק עמי"] והראה ביד הקדושה על עצמו. והיה כל כך אויפגעלייגט [מרומם] כל הזמן ובפנים צהובות ושוחקות, והקיף אז את כל אנ"ש בכללות ובפרטות. לכמה־וכמה נתן מבט חודר ובוחן כליות ולב. להרבה שאל "**ווי איז די ווייב, באלד גייען דאך די פרויען**" [היכן אשתך, תיכף עוברות הנשים] (וזאת על אף שניסו שלכל־הפחות הנשים לא ייגשו, לכן הוסיף כך). לטברסקי חברי (כמדומה כתבתי שנולד לו בן) שאל: "**וואס מאכט דער רך הנימול**" [מה שלום הרך הנימול]וענה ב"ה ונתן לו דולר, ואמר: "**דאס גיב פאר דער רך הנימול**" [תן זאת עבור הרך הנימול]. ליואל כהן נתן שישלח לאביו. לאחד האמהות שאל היכן בנה ואמרה שנסע למונטריאול, ואמר לחתונת... ומסר עבורו, ועוד ועוד. וכל הזמן הבחורים שרו (היינו בעת שחילק לגברים) ואד"ש ניצח בידו הקדושה כמו בחלוקת כוס־של־ברכה.

ושוב ביום חמישי והפעם בשורה חדשה, דער רבי גייט אויפן "אהל" (לאחר שביום

ראשון ערב חנוכה הלך למקווה בלבד, דבר שהרופאים אסרו עד עתה מחמת לחץ המים וכו') ונסע בשעה 1:30 עד לערך 4:30 (אמרו פה -זו פעם ראשונה משך 28 שנה שיאמר ברכה שאומרים מי שלא היה ל' יום בבית־הקברות). ושוב מנחה איז אונטען [למטה]. והפעם לאחר מנחה כשעומדים על הרצפה ובסמוך על הפירמידות עד לתקרה, על הספסלים עצים וכו' כשהחל ב"על נסיך" לעשות בידו הקדושה הראה שיסתובבו ויכנסו במעגלים פראוועו הקפות, והקהל נכנס בהתלהבות ובמעגלי ריקוד. ממש שמחת־תורה. ולכל אלו שעמדו על הספסלים הראה ביד הקדושה שירדו ויכנסו למעגלים. ובנוסף אני וכן היו עוד כמה שמרוב דוחק שוב עליתי על הספסל ומיד כ"ק אד"ש הראה בידו לרדת למטה לרקוד.

היה מחזה נלהב לראות זאת איך שרוקדים במעגלים וכ"ק אד"ש מהצד מוחה ידיו

הקדושות כף אל כף, וממש כמו בשמחת־תורה. אלא שתמיד עומדים על המקום ורוקדים והפעם במעגלים וכו' ואף כשמטעמי צפיפות נעמדו כריקוד הרגיל פה, הראה בידו הקדושה שימשיכו בכל תוקף. הגם שמתחילה לייבל גרונר ניסה וכו' וכו'.

היה גם מחזה נהדר לראות את זקני החסידים שהיו באותו מעמד שתמיד עומדים מהצד וכו' איך שנכנסו לריקודים ומתוך התרגשות נלהבת של שמחה וששון כאחד הצעירים. הרב קרזונבסקי, לדוגמא, עד כלות כוחותיו רקד ורקד עוד ועוד. וכמובן גם לאחר צאת כ"ק אד"ש נמשכו הריקודים כשעה ויותר. כל מאורע ומאורע במקום מוסיף ראשית חיות חדשה ומִשנה מרץ וכו' וכו' ומרנין את הלב ונותנת הרגשה של כפלים לתושיה מאז שמחת־תורה וכו'.

ואמרו במקום - דער רבי אנערקענט אין אונזערע הקפות [הרבי מכיר בהקפות שלנו] של שמיני־עצרת ושמחת־תורה בליל ר"ח כסלו כשיצא לביתו, ובליל י"ט כסלו אחר ההתוועדות הראשונה. וכבר באותו יום נודע בבירור על התוועדות במוצאי שבת־קודש. הוכנו ספסלים כמעט באותו מספר של י"ט כסלו, וחוסר מקום עוד ניכר. ואכן כ"ק אד"ש קישר את ימי החנוכה לשמחת־תורה נוסף להמופרש כנגד פרי החג כדעת בית־שמאי וכדברי הצמח־צדק שלדעת בית־הלל גם הם סוברים כנגד פרי החג אלא שמעלין בקודש... וביקש להוסיף יותר משמחת־תורה וכו'.

ביום השבת־קודש נשאר לעת־עתה ב770 ולכן בערב שבת קודש הדליק נרות חנוכה לא בביתו כי אם בבית הספריה הסמוך ל770. במוצאי שבת־קודש לפני ההתוועדות הדליק שוב כאן, והפעם על פתח חדרו הקדוש ב770. כנראה זו פעם ראשונה שעומדים סביבו, ובכלל שמדליק פה, מאחר שבדרך־כלל לא היו מנין בבית הרב וכו'. היו שם רק חברי המזכירות 3 במספר. ומיד לאחר הבדלה הדליק נרות חנוכה.

ביום ראשון ערב זאת־חנוכה לרגל מסיבת חנוכה - ראלי - הנעשה מידי שנה בשנה, כשהסתפקו אם ירד אד"ש, אמר: "**ברייגגען וואס מער קינדער**" [הביאו מה שיותר ילדים]. ולהפתעתנו לא רק שירד אלא אף ביקש להרב י.י. העכט שניצח על המסיבה שילד יאמר הי"ב פסוקים ולאחר־מכן ג' השיחות שבוודאי גם הועברו לארץ־הקודש. בהיכנסו הושלך הס והתזמורת שרה נודע ביהודה וגו' כשהילדים בקולם הרך מלוים את התזמורת. כשאד"ש נכנס בחיוך רב הורה בידו הקדושה להגביר ולהמריץ וכך ניגש למקומו ונעמד [שוב על בימה בפינתו...], וכבשמחת־תורה הסתובב לעבר הילדים והקהל ומחה כפיים בניגון נודע ביהודה וגו'. לאחר תפילת מנחה שוב בהנרות הללו, עוד במילים וכל שמונת ימי חנוכה, מחה כפים לילדים. וכן בסוף בעל ניסך ועל

נפלאותיך ועל ישועתך. ולאחר הפסוקים - כשבאמצע העיר שגם הבנות שהיו מעבר השני יענו לילד שהקריא את הפסוקים - אמר את השיחה בה תיאר את מצב היהודים בזמן ההוא ואיך שהיוונים רצו להעבירם מחוקי רצונך ולהשכיחם תורתך ואיך שאותו דבר יש ללמוד לתקופתנו וכו' לכל ילד וילד אשר נבדל הוא משאר העמים...בסוף נתן למדריכים מטבעות שיחלקו לכל ילד ב' מטבעות.

שיחת הקהל ב770 מה שחשבו מי יודע אם אד"ש שוב יעשה זאת... וזאת... ומחיית כפיים... וכו' ועמידה לאורך זמן, חלוקת דולרים, כוס של־ברכה... ועוד ועוד. הכל חלף ועבר וכ"ק אד"ש מראה אז די ארבעט גייט אן וויטער און מיטן גרויסען שטורעם [העבודה ממשיכה הלאה, ובשטורעם גדול]. ואדרבא, כל מניעה הכי קטנה שמנסים לעשות זה גורם עגמת־נפש מסוימת...

והיום יום ב', קרא כ"ק אד"ש להעכט והודה לו על ההצלחה של אתמול, ואמר שרוצה להתוועד אלא שדרוש לו בעל מרץ ובעל סוד. בעל מרץ להכין התוועדות, חלות ויין ומשקה לכוס של־ברכה, ובעל סוד לא להפריע את האנשים מעבודתם מכיון שההתוועדות החלה ב3:45 [ורוב אנ"ש הגיעו רק בסיום היום]. כ"ק אד"ש ירד ואמר מספר מילים למה ייטול ידיים וביקש שכולם ייטלו וכו' וכו' כנשמע וודאי בשידור. אחר־מכן חלוקת כוס של־ברכה און מיט אזא שטורעם שאולי פעם אחת זוכרני לפני 3 שנים דומה. כמעט בכל ניגון המריץ ביד קדשו חזק ויותר חזק וכו'.

ובשיחת ההתוועדות שוב קישר עם שמיני־עצרת ושמחת־תורה. הזכיר שיחלק כוס של־ברכה הגם שבמוצאי שמחת־תורה חילקו ועל־ידי שלוחו של אדם כמותו וכאילו חילקתי בעצמי. אך לתוספת בתורה ומצוות יחלקו וגם בקבוקים לכל הנוסעים והשלוחים...לאחר סיומו התפללו ערבית וכ"ק אד"ש נכנס לחדרו למנוחה קצרה. כעבור שעה ורבע לערך נסע לביתו.

ולסיום ברכת הצלחה און הערן בשורות־טובות, ולהמשיך די לעצטע טעג פון [בימים האחרונים של ה]גלות משתשקע החמה, להאיר על פתח ביתו מבחוץ מאכן ליכטיג ביי זיך און ארום זיך [להאיר בו ובסביבתו] ועד ל"ועליך יזרח ה'", במבצע גאולה האמתית והשלימה ע"י משיח צדקנו ומלכנו בראשנו.

לזכות החיילת בצבאות ה' רבקה רישא תחי' זילברשטרום,
ולזכות הוריה, הרה"ת מנחם מענדל וזוגתו רחל זילברשטרום, ולזכות הסב הרה"ח
טוביה זילברשטרום וכל משפחתו

הוספה

חדשות אלו אני מבקש שלא תפרסם בין החבר׳ה, כי גם כאן כמעט אף אחד לא יודע על כך...

בחודש כסלו תשכ"ד, ארבע עשרה שנים קודם שנת תשל"ח, אירע לרבי מאורע־לב שפרטיו כמעט ואינם ידועים. לפנינו קטע ממכתבו של א׳ מתלמידי התמימים ששהה בבית־חיינו באותם הימים לידידו שבמדינת צרפת, בו משתפו במה ששמע מרופא בית הרב החסיד ד"ר אברהם אבא זליגסון ע"ה בנושא.

החדשות המסעירות ביותר, הן הדברים דלהלן, וחדשות אלו אני מבקש שלא תפרסם בין החבר׳ה, כי גם כאן כמעט אף אחד לא יודע על כך... לך אני כותב גם את הדברים הללו כפי שהבטחתי לך בטרם נסיעתי, שלא אמנע ממך בר.

ובכן, נקודת הדברים היא, שביום חמישי האחרון (י"ב בחודש) חש אד"ש בלבו. אולם הוא שליט"א אינו מראה שום סימן על זה, ואפילו קיבל ליחידות באותו לילה.

כאמור, אד"ש משתדל לא לתת שום ביטוי חיצוני למתחולל בליבו, ואילולי שמעתי זאת במו אוזניי מד"ר זליגסון - לא הייתי מאמין.

ביום חמישי בבוקר, לאחר תפלת שחרית, כשיצאתי מ770 ראיתי את ד"ר זליגסון יוצא במהירות מהפתח ונכנס ממש בבהלה אל מכוניתו, כפי שאתה יודע, אני הרי סקרן בטבעי, והמהירות הגדולה בה הוא יצא מ770 התמיהה אותי מאוד, החלטתי לחכות ולראות אם יהיה משהו מיוחד. ואכן, כעבור זמן קצר חזר ד"ר זליגסון ל770, נכנס במהירות לגן עדן התחתון, ויצא יחד עם הריל"ג שי׳, אף אחד לא עמד בחוץ בשעה ששניהם הוציאו מהמכונית מכשיר רפואי, ונשאו אותו במהירות לתוך חדרו של הרבי, נראה לי שאני הייתי היחיד שהבחין בכך, כי זה לקח בסך־הכל שניות אחדות עד שהם נבלעו עם המכשיר בחדרו של הרבי.

כעבור יותר משעה יצא ד"ר זליגסון מחדרו של אד"ש. ניגשתי אליו, ושאלתי אותו מה קרה? בהתחלה הוא ניסה להתחמק ממני, אבל לאחר שאמרתי לו שראיתי אותו ואת לייבל סוחבים את המכשיר הרפואי - הוא הסכים לספר לי בכללות על המצב, בתנאי כפול ומכופל שלא אפרסם זאת. אני מקווה שאתה מבין שאת מכתבי זה אתה גונז מיד לאחר קריאתו, ולא מפרסם זאת בשום פנים ואופן (פשוט הבנתי מדבריו שכ"ק אד"ש אינו חפץ בפרסום הדברים).

הוא סיפר לי כך: לפני השעה עשר, כאשר לייבל נכנס להודיע על קריאת התורה, ביקש ממנו כ"ק לקרוא לזליגסון לאחר התפלה. כאשר הוא הגיע, אמר לו אד"ש שאתמול הוא התאמץ, והוא הרגיש כאב בלב, או בסמוך לו, וגם קיבל מכה ברגלו. אד"ש ביקש ממנו שיעשה לו קרדיאוגרם. הוא אכן הביא את הקרדיאוגרם (זה המכשיר הרפואי שראיתי שהם הכניסו לחדרו של אד"ש, ותפקידו לבדוק את תקינות הלב), ובקש מלייבל להכניס שני ספסלים לחדר אד"ש ולסדרם ביחד, כדי שאד"ש יוכל לשכב עליהם. בעת שלייבל סידר את הספסלים, אמר לו אד"ש בחיוך שמסתמא הוא לא יעשה מזה פרסום. אחר כך לייבל יצא, וד"ר זליגסון נשאר עם אד"ש בחדר. הוא לא רצה לספר לי בשום פנים ואופן מה בדיוק קרה, ורק זאת הסכים לומר, שהמכשיר

זה בינתיים מה שהצלחתי להוציא מד"ר זליגסון. יותר הוא לא הסכים לגלות לי, וגם זה, להזכירך שוב - לא נועד לפרסום. פרט נוסף הראוי לציון הוא, שבלילה הייתה יחידות עד קרוב לחצות, והרי זה למעלה מגדר אנושי ממש...

הראה שבכלל, הכל בסדר, רק שיש מיחושים קלים. הוא אמר לי שהוא הציע לאד"ש שיהיה אצלו כדורים לכאבי לב, למקרה הצורך, אולם כ"ק אד"ש אמר שרוצה שיתן לו תרופה שהוא יוכל ללכת ללא כאבים, ושלא יצטרך להגיע לכדורים הנ"ל. זאת אומרת שמלכתחילה לא תהיה סיבה לקחת את הכדורים. בנוגע לכאבים ברגל, אמר אד"ש שאינו יודע איזה מאמץ פיזי הוא עשה, אולם הוא ישתדל ללכת יותר לאט. עוד אמר אד"ש, שהרבנית אינה יודעת על זה, רק בבוקר שאלה אותו מדוע הוא הולך באיטיות.

עד כאן מה שהצלחתי להוציא מד"ר זליגסון. יותר הוא לא הסכים לגלות לי, וגם זה, להזכירך שוב - לא נועד לפרסום. מעניין שלמרות הנ"ל - לא נסע כ"ק ברכב, אלא הלך ברגל לביתו. פרט נוסף ראוי לציון הוא, שבלילה הייתה יחידות עד קרוב לחצות, והרי זה למעלה מגדר אנושי ממש...

ישלח השי"ת רפואה שלימה לכ"ק אדמו"ר שליט"א, ונזכה שיוליכנו מתוך בריאות נכונה קוממיות לארצנו בקרוב ממש. עד כאן מה שנודע לי על מאורעות השבוע האחרון. באם יהיו עוד חדשות מיוחדות - אני יעדכן אותך במהירות. ושוב, להזכירך - לא כל הנכתב כאן נועד לפרסום. אני סומך על שיקול דעתך, שתדע מה לפרסם בין התמימים ומה לא...

בידידות ובתקווה לראותך כאן בד' אמות של כ"ק אדמו"ר שליט"א כמה שיותר מהר.

מוקדש לחיזוק ההתקשרות לנשיא דורנו

כ"ק אדמו"ר

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע